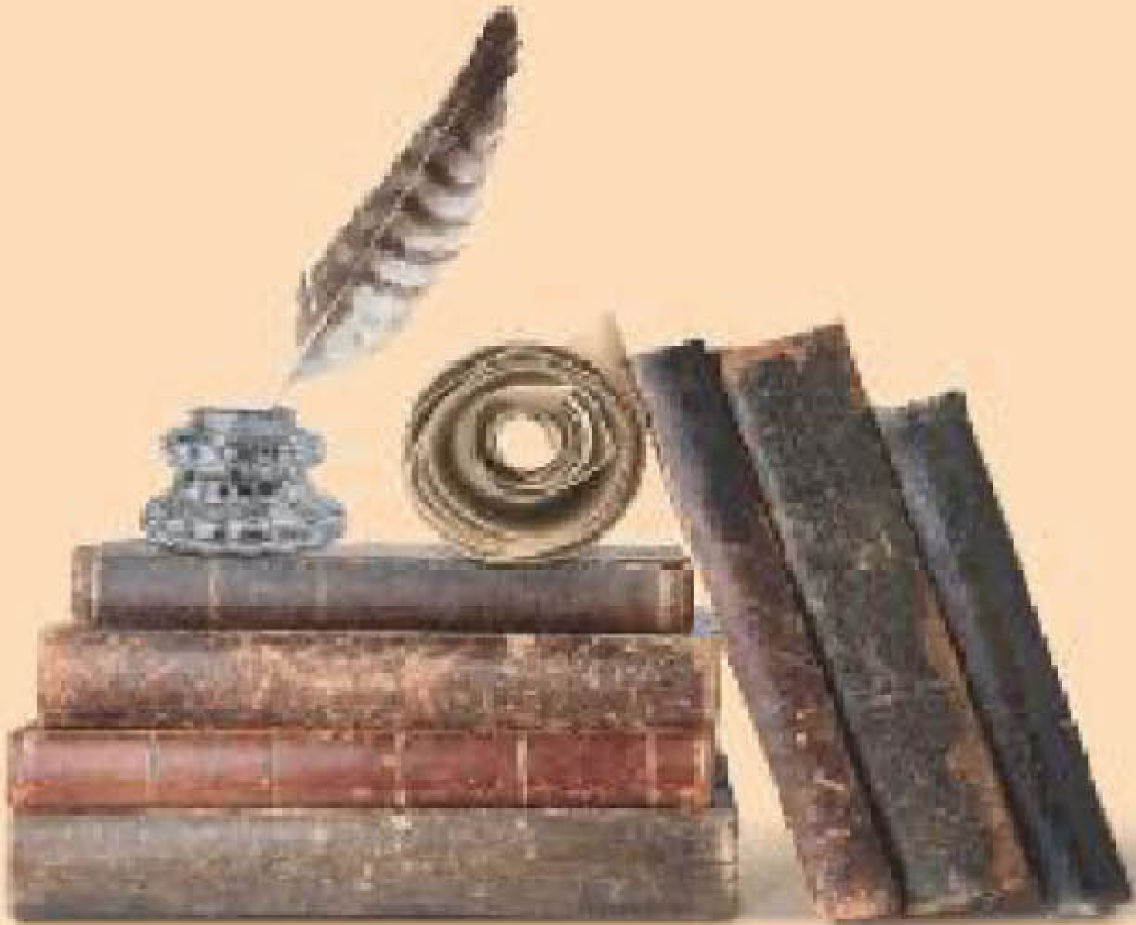
ELMA

YENİLENMİŞ 5. BASIM

Tarihe Geçen Hazırcevaplar

DERLEYEN

AKIN ALICI

TARİHE GECEN HAZIR CEVAPLAR

DERLEYEN: AKIN ALICI

Kişisel Gelişim Serisi 31

Kişisel Gelişim Serisi 31

Tarihe Geçen Hazırcevaplar©

Genel Yayın Yönetmeni / Gaye Dinçel

Düzelti / Özge Altın

Son Okuma / Mine Egbatan

Mizanpaj / E. Bahar Mete

Kapak Tasarımı / inova Tasarım

Yayın Ekibi / Ahmet Şahin, Demet Uyar, Gül Balcı, Gülderen Çopur, Onur Şahin, Timuçin Karakuş

Basımevi / Korza Basım

1.-4. Basım Epsilon Yayınevi

Yenilenmiş 5. Basım Mayıs 2011

ISBN: 978-975-6093-88-7

temsilciliklerimiz

Adana / Kitapsan • Hakkı Öztünç • Tel: (322) 239 06 22 • info@kitapsan.com.tr

Akdeniz Bölgesi / CDR Eğitim ve Danışmanlık • Gökçe Ateş • Tel: (242) 247 72 72 • gokceates@izgorenakademi.com

Ege Bölgesi / Nazlı Uluer • Tel: (555) 621 28 53 • nazliuluer86@gmail.com

Bursa / Alp Dağıtım Kitap Kırtasiye • Orhan Yalçınkılıç • Tel: (224) 223 01 19 • orhanalp8@hotmail.com

Bursa / MGK Eğitim Hizmetleri • Zafer Erbaşlar • Tel: (224) 243 99 15 • zafererbaslar@izgorenakademi.com

Çanakkale / Ayışığı Kitaplığı • Metin Küren • Tel: (286) 217 22 24 • ayisigikitapligi@gmail.com

Kayseri / OAG Eğitim Danışmanlık • Gökçen Acuner • Tel: (555) 819 06 35 • gokcenacuner@izgorenakademi.com

Kocaeli / Yasemin Kaya • Tel: (507) 783 48 32 • yaseminkaya@izgorenakademi.com

Nazilli / Üniversitem Kitabevi • Burçin Turhan Şenol • Tel: (256) 315 51 55 • universitemkitabevi@hotmail.com

Her türlü kitap talebinizi temsilciliklerimizden, www.elmayayinevi.com adresimizden, telefon veya faks aracılığıyla yayınevimizden yapabilirsiniz.

Kitaplarımızla ilgili görüşlerinizi www.elmayayinevi.com adresindeki web sitemizde belirtebilirsiniz.

ELMA YAYINEVİ©

Yazar Hakkında

1974 yılında Almanya'da doğdu. İlköğrenimini Kayse-ri'de yaptı, liseyi İstanbul'da okudu.

Eskişehir Anadolu Üniversitesi İşletme Fakültesi'ni bitirdi.

İletişim, NLP ve psikoloji ana konuları başta olmak üzere çeşitli kurumlardan pek çok dalda sertifikalar aldı.

Kişisel gelişim ve iş yönetimi alanında okuduğu üç yüzden fazla kitabın ardından bu konuların toplumumuza nasıl daha iyi aktarılabileceği üzerine araştırmalara başladı.

Bu kapsamda tarihte başarıyı yakalamış beş yüz önemli kişinin yaşamını, bin civarında gelişim öyküsünü ve yüz binden fazla özdeyiş ve atasözünü inceleyerek hazırladığı *Hayata Yön Veren Sözler* adlı kitabı (Epsilon Yayınevi) 2003'de yayımlandı. Haftalarca "en çok satanlar" listesinden inmeyen bu kitabın ardından, 2004 yılında *Hayata Yön Veren Öyküler* (Epsilon Yayınevi) yayımlanarak ilk kitabıyla aynı listede yer aldı.

Ardından görgü kurallarının farklı bir bakış açısıyla ele alındığı *Yeni Görgü Kuralları* (Taksim&Taksim, 2005),Zekânın insan yaşamına etkisinin anlatıldığı *Tarihe Ge-*

çen Hazırcevaplar (Epsilon Yayınevi, 2006 / Yenilenmiş 5. Baskı: Elma Yayınevi, 2011),

Hayata Yön Veren Sözler'in devamı niteliğindeki *Geleceğe Yön Veren Sözler* (Epsilon Yayınevi, 2007 / Gözden Geçirilmiş Yeni Baskı: Elma Yayınevi, 2011),

Hayalleri gerçeğe dönüştürmenin yollarının anlatıldığı *Hayata Karşı Güç Bende* (Epsilon Yayınevi, 2009) adlı kitapları sırasıyla raflarda yerini aldı.

Değişim, gelişim, yenilenme düşüncesi ve toplumsal katkı ilkesiyle çalışmalarını sürdüren Akın Alıcı, evli ve iki çocuk babasıdır.

Yaşamımda,
yeniden yükselebilmem için
beni cesaretlendiren
ve her zaman yanımda olan
iki güçlü yaşam kanadıma...

Mustafa Ağabey'ime ve Nuray Abla'ma...

Çalışmalarıma

vermiş olduğu

destek ve farklı

bakış açıları için

Sn. Orhan

Ekinci'ye ve

hayatıma olduğu

gibi bu kitaba

sağladığı önemli

katkılarından

dolayı tanıdığım en

iyi tarih öğretmeni,

ağabeyim Mustafa

Alıcı'ya

teşekkürleri
mi sunarım.

Önsöz

Büyük insanları diğerlerinden ayıran özellikler nelerdir, hiç düşündünüz mü?

Tarihe yön veren, yaşadıkları dönemde hayatın akışının değişmesinde rol oynayan, yaşama gözlerini yumduktan sonra da arkalarında bıraktıkları eserler nedeniyle minnetle ve saygıyla anılan bu insanların ortak özellikleri var mıdır acaba?

Olaylar ve davranışlar karşısında verdikleri hazırcevaplardan yola çıkarak ayrı ayrı hayat öykülerini incelediğimiz bu insanların öne çıkan bazı özelliklerinin olduğu görülüyor:

- Kendine güvenen
- Güçlü mizah yeteneği olan
- Karşısındakini ikna edebilme kabiliyetine sahip
- Kendine ait ilkeleri olan
- Olayları olduğundan farklı görebilen
- Büyük düşünebilen
- Zorluklara katlanabilen
- Başlanılan işi sonuna kadar sürdüren
- Duygusal yönü zengin
- Hızlı düşünen ve çabuk karar veren insanlar.

Ve daha nice özellikleriyle tarih kitaplarında adlarından bahsettiren bu büyük insanların yaşamlarının ilk yıllarının diğer insanlardan farklı olmadığı görülüyor. Hatta bazı ünlü şahsiyetler vasatın da altında başlamışlar hayata.

Fakat yıllar ilerledikçe bu kişiler içinde bulundukları koşulları beğenmeyerek veya kendilerine önemli hedefler belirleyerek değişiklik ve ilerleme yoluna gitmişler.

Yaşamın onlara sunulandan daha fazlası olduğunu görebilen ve hedefleri için çaba gösteren bu ünlü kişiler başarının ilk adımını böylece atmış oluyorlardı.

Bu uzun yolculukta hataya düşme gibi bir durum söz konusu olduğunda gerekli dersleri almışlar ve değişme es-nekliğiyle daha da güçlenerek yollarına devam etme yeteneğini göstermişler.

Tarihe herkes geçebilir mi?

Birleşmiş Milletler tarafından yayınlanan tahminlere göre dünya nüfusunun 2011 yılında 7 milyarı geçmesi bekleniyor. Bu rakam sadece yaşayanlarla sınırlı. Bugüne dek dünya sahnesinden gelip geçenleri düşündüğümüzde rakam fazlasıyla kabarıyor.

Bu kadar insan içerisinden sıyrılıp, farklılığını ortaya koyarak yaptığı işlerle tarih kitaplarına girenlerin sayısının azlığı dikkat çekmektedir. Uzmanlar bunu, insanların çocukluk yıllarında beyninin her iki yarısını da çok iyi kullanabilirken, ilerleyen yaşlarda beynin sol tarafının bir şekilde (bunda verilen eğitimin de rolü büyük) diğerine baskın hâle gelmiş olmasına bağlıyor.

Yani mantık, sözcükler, sayılar, analiz gibi entelektüel, akademik ve mesleki faaliyetlerden oluşan beynin sol kısmı; ritim, renk, hayal kurma, bütünü görme, üç boyutlu düşünebilme gibi sanatsal, yaratıcı ve duygusal faaliyetlerden oluşan beynin sağ tarafından üstün hâle geliyor.

Tarihe geçmeyi başarmış bu büyük kişilerin beyinlerinin her iki tarafının özelliklerini çok iyi kullanarak diğer insanlardan ayrıldıkları, araştırmalar sonucu tespit edilmiştir.

Örneğin Einstein, matematiksel hesaplamalar ve analizlerle güçlü beyninin sol kısmını, hayal dünyasında güneş ışınlarından birine binerek uzayda yaptığı yolculukla kıvrımlı ve sonlu bir evren görüşünü edindiği beyninin sağ kısmıyla birleştirerek bilime önemli katkılar sağladı. Yani mantığını resmin tamamını görebilme yeteneğiyle birleştirdi.

Mesela Fatih Sultan Mehmet, İstanbul'un alınması için yaptığı tüm hesaplamalarla birlikte karşısına çıkan zorlukta gemilerini karadan yürüterek engin hayal gücünü kullanmış ve başarıya ulaşmıştır. Beynin her iki tarafının işbirliği içinde olması düşüncenin önemli bir güce dönüşmesini sağlıyor.

ABD'nin Utah Eyaleti'nde yapılan bir araştırma insanın yaşı ilerledikçe beyninin sağ tarafını kullanmadaki azalmayı açıkça gösteriyor:

Yaş Grupları	Kullanılan yaratıcılık
Anaokulu çocukları	% 95-98
Ortaokul çocukları	% 50-70
Yüksekokul öğrencileri	% 30-50
Olgun yetişkinler	% 20'den az

Yaratıcı Zekânın Gücü, Tony Buzan, Epsilon Yayınevi

İşte bu çalışmanın amacı; kendilerini ve dünyayı değiştirme azim ve cesaretine sahip olan, tarihe önemli katkıları olmuş

kişilerin zekâlarını yansıtan hazırcevaplarıyla, beyinlerindeki işbirliğini en iyi anlatan yaşam öykülerine bir göz atmaktır.

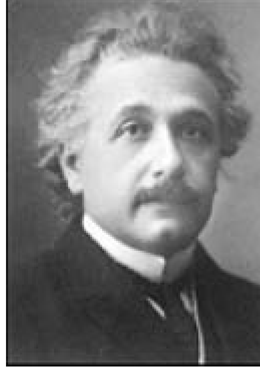
Eğer sizin de başarmak isteğiniz hedefleriniz varsa ve beyninizin mantık ağırlıklı sol tarafı etkin rol oynayıp bastırıyor, hayal gücü ağırlıklı sağ yanınızı açığa çıkarmakta zorlanıyorsanız, bunu en iyi yapanları izlemelisiniz: Çocukları...

Akın Alıcı

Bilim İnsanları

Albert Einstein
Benjamin Franklin
Galileo Galilei

Albert Einstein, Nobel Fizik Ödülü sonrası, 1921

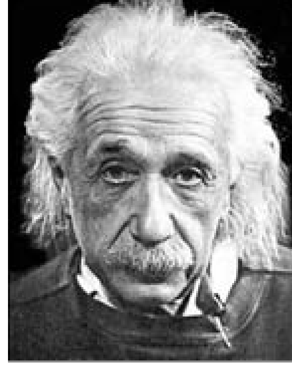
Albert Einstein (1879-1955)

"insan aklın sınırlarını zorlamadıkça hiçbir şeye ulaşamaz."

Ünlü fizikçi Albert Einstein 14 Mart 1879'da Almanya'nın Ulm kentinde doğdu. Zürich Politek-nik Enstitüsü'nün ardından 1909 yılında profesör olan Einstein, yaşamı boyunca bilim alanında önemli gelişmelere imza attı. Mekanik fizikten, Kuantum fiziğine geçişin öncüsü olmasının yanı sıra, Kütle-Enerji Eşitliği ($E=mc^2$) başta olmak üzere fiziğin farklı kapılarını aralayacak önemli teoriler sundu bilim dünyasına. 1955'te ABD'de ölümüne dek çalışmaya ve bu alanda konferanslar vermeye devam etti. İnsancıl kişiliğinin yanı sıra dağınık saçlı görüntüsü ve konferanslarına terlikle katılma sadeliği ile gittiği yerlerde herkesin sevgisini kazanırdı.

Yine bu konferanslarından birine katılmak için yola çıktığında şoförü:

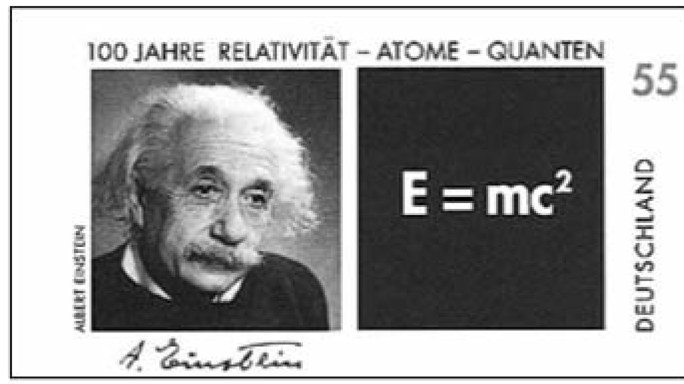
"Efendim sizinle çok konferansa gittik ve ben tüm bunları arka sıralardan dinledim, bu yüzden sizin şimdiki konferansta neler anlatacağınızı âdeta ezberledim diyebilirim" der.

Bunun üzerine Einstein gülümseyerek muzip teklifini yapar:

"Öyleyse bu gideceğimiz yerde konuşmayı sen yap. İlk defa gittiğimizden beni tanıyan çıkmayacaktır. Bu kez ben senin konuşmanı arka sıralardan dinleyeyim, bakalım söylediklerin doğru mu?"

Einstein şoförüyle birlikte planını uygulamaya koyar. Şoför gerçekten de başarılı bir konuşma yapar. Konferansın sonunda sorular sorulur ve şoför hepsini doğru şekilde yanıtlar. Tam yerine oturacağı esnada son soru gelir. Bugüne dek konferanslarda sorulmayan bir sorudur bu. Ancak şoför kıvrak zekâsını kullanarak "Bu konferansın ardından bu derece basit bir soru sormanızı yadırgadım" der, "Ancak her sorunun yine de cevaplanması gerekir". Bu sözlerin sonrasında arka sırada bulunan Einstein'ı işaret ederek "Şimdi size sorunun basitliğini de ispatlayacağım, soru o kadar basit ki buna şoförüm bile yanıt verebilir" der.

20. yüzyılın en büyük fizikçisi olarak nitelendirilen Albert Einstein, Almanya, Fransa, Belçika, İngiltere ve ABD'de yaşadı. Buralarda onuruna pek çok yemek verildi. Bu yemeklerin birinde sohbet esnasında ev sahibesi, ünlü biliminsanına "izafiyet teorisi"ni sorar.

Albert Einstein'ın 1918 yılında öne sürdüğü izafiyet teorisi; zamanın göreceli bir kavram olduğu, uzay ve zamanın bir algıdan ibaret olduğu, uzay ve zamanı algılama biçimimizin, nerede bulunduğumuza ve nasıl hareket ettiğimize bağlı bulunduğu gibi açıklanması öyle ayaküstü bir konuşmayla olmayacak, belli bir fizik bilgisi dahilinde, ancak bugün daha net anlaşılabilen teorilerden oluşuyordu.

Ünlü fizikçi teoriyi açıklamanın faydasız olacağını anlatmak için şu örneğe başvurdu:

"Hanımefendi, sıcak bir günde görme engelli bir dostumla bahçede gezerken bir ara ona 'Canım bir bardak soğuk süt çekti' diyeceğim tuttu.

Dostum bana 'Sütün ne olduğunu bilmiyorum' deyince, ben de 'Beyaz bir sıvıdır' açıklamasını yaptım.

Dostum bu kez 'Sıvının ne olduğunu biliyorum ama beyaz nedir anlayamadım' dedi. 'Kuğu kuşunun tüylerinin rengi beyazdır' dedim ben de.

Bunun üzerine dostum tüyün ne olduğunu bildiğini fakat kuğuyu çıkaramadığını söyledi.

Ben de ona kuğunun en önemli özelliğini söyleyerek anlattım: ‘Kuğu eğri boyunlu bir kuştur’.

Dostum boynun ne olduğunu biliyordu, ancak bu kez de eğriyi anlamamıştı. Artık daha fazla sabredemedim ve adamın kolunu tutup dümdüz uzattım. ‘İşte bu düzdür’ dedim. Ardından kolunu dirsekten bükerek ‘Bu da eğridir’ diye açıkladım.

Bunun üzerine görme engelli dostum heyecanlanarak şöyle dedi:

‘Evet şimdi anladım sütün ne olduğunu!’ “

New York World-Telegram

All Sports Final

DR. EINSTEIN IS DEAD AT 76

Kindergarten Tots to Get Free Vaccine

Baseball

Reds Blasted As Bandung Talks Begin

Burst Artery Proves Fatal To Physicist

Ölüm haberini manşetine taşıyan
New York World-Telegram gazetesi, 18 Nisan 1955

Albert Einstein’dan...

“Önyargıları yok etmek, atom çekirdeğini parçalamaktan daha zordur.”

“Görelilik kuramım başarıyla kanıtlanırsa Almanya benim bir Alman olduğumu iddia edecek, Fransa ise dünya vatandaşı olduğumu açıklayacaktır. Kuramım gerçek dışı çıktığında ise, Fransa bir Alman olduğumu söyleyecek, Almanya ise bir Yahudi olduğumu açıklayacaktır.”

“Ben gelecek için hiçbir endişe duymadım. O yeterince hızlı geliyor.”

“3. Dünya Savaşı’nın nasıl olacağını bilmiyorum ama 4. Dünya Savaşı’nın taş ve sopalarla olacağını biliyorum.”

“Delilik, aynı şeyi tekrar tekrar yapıp farklı sonuçlar beklemektir.”

“Aptalların tatili tembelliktir, bitmez.”

“Hayatı yaşamanın iki yolu var: Biri hiçbir şeyin mucize olmadığını, diğeri her şeyin bir mucize olduğunu düşünmek...”

Benjamin Franklin, Ressam Joseph Siffred Duplessis, 1778

Benjamin Franklin (1706-1790)

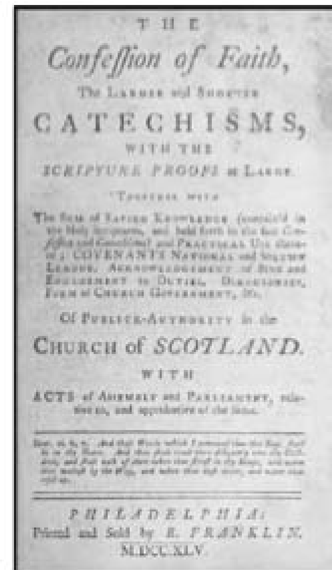
"Uzun bir hayat yeteri kadar iyi olmayabilir, ama iyi bir hayat yeteri kadar uzundur."

Amerikalı düşünür, biliminsanı, devlet adamı, yazar... Benjamin Franklin, sabun ve mum imal eden, on yedi çocuklu bir ailenin onuncu oğlu olarak 17 Ocak 1706'da Boston'da doğdu. Seksen dört yıllık hayatına çok şey sığdırdı.

1730 tarihinde bir basımevi kurarak "Fakir Richard'ın Almanak'ı"nı (Poor Richard's Almanac) Richard Soun-ders imzasıyla yayımlamaya başladı. Atasözleri, özdeyişler, öğütler ve küçük öykülerden oluşan bu derleme büyük ilgi gördü.

“Kötü bir komşudan ve sinirli bir insandan, Kör bir iğneden ve kırık bir bıçaktan, Kefil olmaktan ve boş bir keseden, Tüten bir bacadan ve huysuz bir attan, Kör bir jiletten ve zayıf bir bellekten,

Sızlayan bir vicdandan ve bitli bir yataktan, Dirseğime ve dizime gelecek bir darbeden, Bütün bunlardan, Ulu Tanrım, koru beni!”

THE
Confession of Faith,
CATECHISMS,
WITH THE
SCRIPTURE PROOFS at Large.
CHURCH of SCOTLAND.
WITH
PHILADELPHIA:
Printed and Sold by B. FRANKLIN.
MDCCXLV.

Kütüphane, hastane ve yangına karşı sigorta şirketi kurdu. 1736’da Philadelphia meclis sekreteri olarak siyasete girdi. Amerika’da İngilizlerin yönettiği posta servisinin genel müdürlüğünü yaptı.

Elektrik üzerine yaptığı çalışmalar bilim tarihine ışık tuttu, elektrik yüklerindeki artı ve eksi uçlarını keşfetti ve elektriğin korunumu ilkesini ortaya attı.

Elektriğin varlığından bahsetmeye başladığında, çok gereksiz görülen bu keşfi için çevresindekiler alaycı bakışlarla “Bu kadar uğraşıp yaptığın bu icadın neye faydası var ki?” diye sordular.

Benjamin Franklin, bugün ampul başta olmak üzere pek çok alanda kullandığımız elektriğin gelecekteki önemini ve bu

buluşlarının ileride gerçekleştirilecek keşiflere bir başlangıç oluşturacağını çevresindekilere anlatmak için şöyle der: “Çocuğun ne faydası var, hiç düşündünüz mü? Ama o ileride belki büyür ve bir insan olur!”

Fırtınalı bir akşam, oğlu ile birlikte havalandırdığı uçurtma deneyi sonucunda elde ettiği bilgilerle paratoneri buldu.

Amerikan Kongresi’ne milletvekili seçilerek Bağımsızlık Bildirgesi başta olmak üzere, Washington, Jefferson, Adams, Hamilton, Madison gibi isimlerle Amerika’nın İngiliz sömürgesinden kurtulmasında ve yeni yeşeren siyasal ve toplumsal yapısının kurulmasında önemli rol oynadı.

Amerikan Anayasası oluşturulurken, Kongre’de anayasa hakkında açıklama yapan Franklin’e “halkın saadetleri peşinden gitmesi” ibaresi hakkında eleştiri gelir. Kürsüye doğru hızla ilerleyen bir adam, “O kelimelerin hiçbir anlamı yok” diye bağırır. “Bu sözlerin garanti ettiğini söylediğin saadet nerede, bize ondan bahset!”

Benjamin Franklin hafifçe gülümser ve şu cevabı verir:

“Dostum! Anayasa, Amerikan halkına sadece saadetlerin peşinde gitme hakkını garanti ediyor. Onu yakalayacak olan ise sensin.”

1775-1783 Amerika’nın Bağımsızlık Savaşı sonunda barış görüşmeleri için gittiği İngiltere’den döndükten bir süre sonra, 17 Nisan 1790’da öldü.

Bir gün Benjamin Franklin’e ruhun ölümsüzlüğü hakkında ne düşündüğünü sorarlar. O da şöyle cevap verir:

“Bugüne kadar vakit bulup bu meseleyle meşgul olamadım, bundan sonra olmayı da lüzumsuz buluyorum. Çünkü ihtiyarım, nasıl olsa pek yakında hiçbir zahmete gerek kalmadan gerçeği öğreneceğim.”

Benjamin Franklin’den...

“Görmek kolay, önceden görmek zordur.”

“insanlar her zaman kahraman olamazlar, ama her zaman insan olabilirler.”

“Demirci ustası ipek önlük takmaz.”

“Esin perileri sabahı sever.”

“Resimlere ve kavgalara uzaktan bakmak en iyisidir.”

“Bir koyunum ve bir ineğim olduğundan beri herkes bana selam veriyor.”

“Kraliyet tacı baş ağrısını iyileştirmez.”

“Uçmayan kuş kolay vurulur.”

Galileo Galilei, Ressam Justus Sustermans, 1636

Galileo Galilei (1564-1642)

"Dünya, ne derseniz deyin, her şeye rağmen, size rağmen dönmektedir."

1564-1642 yılları arasında yaşayan Galileo Galilei, fizik, matematik ve astronomi gibi konularda çok önemli çalışmalar yapmıştır. Teleskobu gökyüzünü incelemek için kullanan ilk biliminsanı olan Galileo, bu sayede pek çok yıldızın varlığını keşfetti. Kepler ve Kopernik'in savunduğu "Dünya'nın kendi etrafında ve Güneş'in etrafında döndüğü" görüşüne katılmasından dolayı Engizisyon Mahkemesi'yle başı derde girdi. *Sidereus Nuncius* (Yıldızların Habercisi), *Dialogo Sopra i Due Massimi Sistemi del Mondo, Ptolemaico e*

Copernicano (İki Büyük Yer Sistemi, Ptolemaios ve Kopernik Sistemleri Üzerine Konuşmalar) adlı kitapları bilim tarihinin başyapıtları arasında yer aldı.

Geveze bir adam, bu derece meşgul ve önemli buluşlara imza atan ünlü bilginle kulakları normalden biraz büyükçe olduğu için dalga geçmek ister:

“Üstat, kulaklarınız bir insan için fazlaca büyük değil mi?” diye sorar.

Galileo yaptığı işten başını kaldırarak adamı süzdükten sonra yeniden işine dönerek şu yanıtı verir:

“Evet, benim kulaklarım bir insan için biraz fazlaca büyük, ama seninkiler de bir eşek için fazlaca küçük sayılmaz mı?”

Yaşamının son yıllarını Floransa yakınlarında Arcetri’deki evinde, Engizisyon Mahkemesi’nin verdiği ev hapsi cezasıyla geçiren Galileo Galilei, bu dönemde gözleri görmemesine rağmen bilimle olan uğraşısını son nefesine kadar sürdürmüştür. Yaşının bir hayli ilerlediği, bu nedenle artık dinlenmesi gerektiği söylendiğinde ünlü fizikçi şöyle cevap verdi:

“Ben sekiz-on yaşlarında olduğumu sanıyorum. Bu söylediğim, yaşayacağımı umduğum senelerdir, daha küçük yaşlarda da olabilirim. Ama eğer geçen yılların sayısını soruyorsanız tükenmiş olan şeyler artık sizin değildir, saymaya değmez. Siz önünüzde duran ömrünüz kadar varsınız, bu sebeple geçmişle değil şu an ve gelecekle ilgilenmelisiniz.”

Mahkeme ayrıca ünlü bilgine, insanların önünde, dünyanın dönüşüyle ilgili düşüncelerinden vazgeçtiğini açıklayan yazıyı okuttu. Çalışmalarına devam edebilmek için,

mahkemenin baskısından kurtulmak amacıyla, bu yazıyı okuyan Galileo, ardından kısık bir sesle şöyle der:

Galileo Engizisyon Mahkemesi'nde, Ressam Cristiano Banti, 1857

"Dünya ne derseniz deyin, her şeye rağmen, size rağmen dönmektedir."

Epik tiyatronun kurucusu, oyun yazarı Bertolt Brecht'in (1898-1956) Galileo'nun yaşam öyküsünü çarpıcı bir şekilde anlatan oyununun ilk sahnesinden küçük bir bölüm:

1609 yılında, Padova'da Bilim alevi parladı küçük
bir odada Şunu söyledi Galileo Galilei Güneş
duruyor olduğu yerde Dünya dönüyor çevresinde

(Padova'da Galileo'nun yoksul çalışma odası. Sabah. Ev işlerine bakan kadının oğlu Andrea bir bardak sütle çörek getirir. Galileo, keyifli, giyinmektedir.)

Galileo: Masanın üstüne koy sütü; kitaplara dokunma sakın.

Andrea: Sütçü parasını istiyormuş, annem dedi, vermezsek bir daha uğramayacakmış.

Galileo: (Ptolema sisteminin bir maketini gösterir.) Bak ne var orda?

Andrea: Nedir bu?

Galileo: Eskilere göre gökyüzünün haritası. Dünyanın çevresinde yıldızların nasıl döndüğünü gösteriyor.

Andrea: Nasıl?

Galileo: İnceleyelim bakalım. Ne görüyorsun? **Andrea:**

Burada “Güneş” yazıyor. İçerdeki çemberde“Ay”.

Galileo: O çemberler saydam, kristal küreleri gösteriyor.

Andrea: Nasıl?

Galileo: İç içe çok büyük sabun köpükleri düşün. Yıldızlar bu cam kürelere tutturulmuş. Şimdi yürüt bakalım güneşi.

Andrea: (Yürütür.) Ne güzel!

Galileo: Tam oradaki topu görüyor musun?

Andrea: Evet.

Galileo: O da dünya işte. İki bin yıldır insanlar, güneşin ve bütün yıldızların dünyanın çevresinde döndüğüne inanmışlar. Papa, kardinaller, prensler, bilginler, kaptanlar, tüccarlar, balıkçılar, öğrenciler hep buna inanmışlar. Yıldızlar çevremizde dönüp duruyor, bizler de bu cam yuvarlaklar içinde kımıldamadan oturuyormuşuz.

Andrea: Sıkışıp kalmışız.

Galileo: Hah!

Andrea: Kafeste gibi.

Galileo: Bana da öyle gelmişti bunu ilk gördüğümde. Ama şimdi çıkıyoruz bu delikten Andrea. Büyük bir hızla çıkıyoruz hem de. Geçti artık. Yeni bir çağ başlıyor. Yüz yıldır bir şeyler bekliyor gibiydi insanlık. “Böyle gelmiş ama, böyle gitmez” deniyor şimdi. Bence gemilerle başladı bu iş. Öteden beri insanlar hep kıyı kıyı gitmişler, derken bir gün, veryansın etmişler, bırakıp kıyıları açılmışlar büyük denizlere. Sonra bir haber yayılmış eski dünyamıza: Yeni dünyalar bulundu. Şimdi gülüyoruz, “Korktuğumuz okyanus küçücük bir gölmüş meğer” diyoruz. Her şeyin nedenini öğrenmek

istiyoruz. Attığımız taş neden yere düşer, bilmek istiyoruz. Gün geçmiyor ki yeni bir şeyler bulunmasın. Siena'da görmüştüm bir gün -çok gençtim daha- yapı ustaları tartışıyorlardı. Koca bir granit parçasını kaldırmaları gerekiyordu. Zorlanıyorlardı. İçlerinden biri işi kolaylaştırmak için makaralarla iplerin değişik bir biçimde düzenlenmesini öneriyordu. Beş dakika tartıştılar ve hemen oracıkta bin yıldır kullanılan yöntemi bırakıp yenisine geçtiler. Yeni bir çağa girdiğimizi ilk o zaman anladım işte. Eski kitaplarda yazılanlar yetmiyor artık. Bin yıldır tahtında oturan inanç, yerini kuşkuya bıraktı şimdi. "Güzel" diyoruz, kitaplar öyle yazı-32 yor ama, bir de biz görelim. Bakalım yazılanlar doğru mu? Bir yel üfürdü Andrea. Prenslerin, din adamlarının altın işlemeli ayakları havalandı. Tombul bacaklar, sıska bacaklar çıktı ortaya, tıpkı bizim bacaklarımız gibi. Görürsün bak, çok yakında gökbilim çarşıda pazarda tartışılacak. Balıkçıların çocukları okula gidecek. Düşmesin diye yıldızlar yuvarlaklara çakılıymış, öyle mi? Yüreklilik gösterip boşluğa salıveriyoruz artık onları, hiçbir şeye tutunmadan almış başlarını gidiyorlar. Yeryüzü de sevinçle dönüyor güneşin çevresinde. Balıkçılar, tüccarlar, prensler, kardinaller de birlikte. Papa bile.

Andrea: Bu dönme işine aklım ermiyor.

Galileo: Dün anlatmıştım sana.

Andrea: Evet, ama, çok zor. Ben daha ekimde on birime basacağım, nasıl anlarım?

Galileo: Ben özellikle senin anlamanı istiyorum. Senin gibilerin de anlayabilmesi için çalışıyorum. Onun için alıyorum bu pahalı kitapları. Sütçünün parasını verirdim yoksa.

Andrea: Gözlerime mi inanayım, size mi? Güneş akşamları başka yerde, sabah başka. Yer değiştirdiğini görüyorum.

Galileo: Görüyormuş. Hiçbir şey gördüğün yok. Alık alık bakıyorsun o kadar. Görmek denmez ona. Bak, bu güneş. Otur. (Andrea oturur. Galileo arkasına geçer.) Nerde güneş, sağda mı, solda mı?

Andrea: Solda.

Galileo: Nasıl geçer sağa. **Andrea:** Siz götürürseniz.

Galileo: Başka yolu yok mu? (İskemleyle birlikte Andrea'yı 180 derece döndürür.) Nerde şimdi güneş?

Andrea: Sağda.

Galileo: Kımıldadı mı yerinden? **Andrea:** Kımıldamadı. **Galileo:** Ne kımıldadı öyleyse? **Andrea:** Ben.

Galileo: (Bağırır.) Sen değil, alık! İskemle!

Andrea: Ama ben de üstündeydim.

Galileo: Elbette. İskemle dünyamız. Sen de üstündesin.

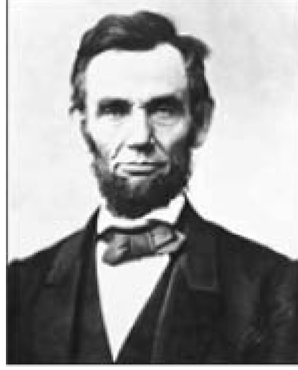

Galileo, dönemin ileri gelenlerine teleskobun nasıl kullanıldığını anlatırken, Ressam Giuseppe Bertini, 1858

Devlet Adamları

Abraham Lincoln
George Washington
Mustafa Kemal Atatürk
Winston Churchill

Abraham Lincoln, Fotoğrafçı Alexander Gardner, 1863

Abraham Lincoln (1809-1865)

“Köle olmayacağım gibi, köle sahibi de olmayacağım. işte bu benim demokrasi fikrimdir.”

ABD’nin, hayatı kâbuslarla dolu 16. başkanı.

12 Şubat 1809’da tek odalı bir kulübede dünyaya geldi. Dokuz yaşında annesini bir salgın hastalıkta kaybetti.

Hiç hoşuna gitmemesine rağmen, çok küçük yaştan itibaren, yirmi yaşına kadar, yaptığı işler hep fizik gücüne dayanıyordu. Okula düzenli olarak gidemedi. Ama kendi çabasıyla okuma yazma öğrendi.

Çıkık elmacık kemikleri, dağınık saçları ve uzun bacakları genç kızların alay konusuydu.

On dokuz yaşına geldiğinde, kendisine on yıldır yarı annelik yapan ablasının doğum esnasında hayatını kaybetmesi Lincoln'ü çok etkiledi.

Paçaları çoraplarının üzerine kıvrılmış vaziyette bir salda çalışan Lincoln'e bir gün bir köylü "Paran olsa ne yapmak isterdin?" diye sorduğunda Lincoln "Hukuk okumak isterdim" cevabını vererek ideallerinin ne kadar yüksek olduğunu gösterir.

Daha sonra bir dükkânda satış görevlisi olarak çalıştığı işini bırakıp bir ortakla kendi dükkânını açar. Fakat kısa bir süre sonra iflas eder, ortağı ölür ve tüm borç Lincoln'e kalır, borcunu ödemesi on beş yılını alır.

Ancak dürüstlüğü sayesinde Temsilciler Meclisi'ne seçilir. Bu sırada ödünç aldığı hukuk kitapları sayesinde hayalini kurduğu avukatlık sınavlarını verir.

Platonik olarak âşık olduğu çok yakın bir arkadaşı aniden öldüğünde ruhsal bunalıma giren Lincoln'ün yanında üzüntüsünü paylaşabileceği bir yakını bile yoktur.

Bu olaydan beş yıl sonra bazı sorunları olan Mary Ann Todd ile evlenir. Ancak evlilik öncesinde kendisini eşinin ailesine yakıştıramadığından bir ruhsal bunalım daha yaşar. Borç ödemeye devam ettiklerinden ancak bir han odasında kalırlar. 1847-1849 yılları arasında Kongre üyesi olur.

Bu yıllarda ekonomik olarak rahatlarlar, 1850'de dört yaşındaki oğlunu kaybeder. Beş yıllık avukatlığın ardından Senato seçimlerine katılır. Seçimler sırasında kölelik aleyhine yaptığı konuşma, seçimleri kaybetmesine rağmen asla unutulmaz:

"Yozlaşma alanındaki gelişmemiz oldukça hızlı görünüyor bana, millet olarak, 'Tüm insanlar eşit yaratılmıştır' diye

başladık, şimdi bu cümleyi uygulamada şöyle okuyoruz:

‘Tüm insanlar eşit yaratılmıştır, siyahlar, yabancılar ve Katolikler hariç.’ İş buraya kadar gelince ben özgürlüğü sevme numarası yapmayan bir ülkeye göç etmeyi tercih ederim, mesela Rusya gibi despotluğun sade bir şekilde, aşağılık bir ikiyüzlülük alaşımı olmaksızın var olduğu bir yere olabilir.”

Ve o güne kadar çok sayıda Kongre ve Senato üyeliğini kaybeden Lincoln 1861’de ABD başkanı olur. Ancak başkanlığı döneminde ülke ikiye bölünür ve dört yıl süren kuzey-güney savaşları başlar. Talihsizlikler Lincoln’ün yakasını bırakmak bilmez. 1862’de on iki yaşındaki oğlunu da kaybeder. Önceki çocuğunda olduğu gibi bunda da eşi tamamen yıkılır.

1865’te bir Cuma gecesi Shakespeare’in bir oyununu izlemeye giden Lincoln bir suikast sonucu başından vurularak öldürülür.

Mary Ann kocasını kaybetmeyi bir türlü kabullenemez ve akli dengesi bozulduğundan sanatoryuma gönderilir.

Lincoln suikastı, Baskıresim: Currier&Ives, 1865

Abraham Lincoln “köleliği kaldıran başkan” olarak biliniyor. İngiliz büyüklerinin gömüldüğü Westminster mezarlığının karşısında bir heykeli var ve Amerikan kahramanı olarak anılıyor.

Politik karışıklıklara karşı Lincoln şöyle ilginç açıklamada bulunur:

“Karar halkındır. Ateşe sırt çevirmeyi tercih edip popolarını yakanlar, oturdukları zaman acısına da tahammül etmelidirler.”

Bir gazeteciyle röportajında, söz fiziksel görünümüne geldiğinde Lincoln şu cevabı vermiştir:

“Ben doğduğumda çok güzel, sarışın, mavi gözlü bir bebekmişim. Fakat hastanedeki hemşireler yanlışlık yapıp beni çirkin bir bebekle değiştirmiş.”

Abraham Lincoln, konuşmalarında yumuşak bir dil kullanır. Yanındakiler onu şöyle uyarır:

“Düşmanlarınızı yok etmek dururken, onlara dostça yaklaşmanızı anlamıyoruz.”

Amerika’nın 16. başkanı ise gülümseyerek şu cevabı verir:

“Düşmanlarımı dost etmekle onları zaten yok etmiş olmuyor muyum?”

Abraham Lincoln, bir kabine toplantısındadır. Bir biliminsanından bahsedilirken kabine üyelerinden biri onu övmeye başlar:

“Bizim neslimiz arasında bilgi kuyusuna onun kadar derin dalmış kimse yoktur!”

Bilgisinden çevresindekileri faydalandırmayı sevmeyen bu adamı tanıyan Lincoln, kabine üyesinin sözüne şöyle bir ekleme yapar:

“Ve onun kadar da kupkuru çıkan...”

Bir kadın başkan Lincoln'ün yanına gelerek emredici bir ses tonuyla, "Sayın Başkan! Oğlumu albaylığa yükseltmelisiniz" der. "Bunu bir lütuf olarak değil, bir hak olarak istiyorum. Büyükbabalarım İngilizlere karşı Lexington'da savaştı, amcam iç savaşta Bladensburg'tan kaçmayan tek insandı, babam New Orleans'ta çarpıştı ve kocam da Monterey'de öldü."

Lincoln yavaşça yerinden doğrularak şöyle der:

"Bana göre sizin aileniz ülkemiz için yeterince hizmet etmiş. Artık başkalarına fırsat vermenin zamanı geldi!"

Yine bir gün Abraham Lincoln'e bir sohbet esnasında şu sorulur:

"Bir koyunun eğer kuyruğunu da bacak olarak sayarsanız kaç tane bacağı vardır?"

Lincoln: "Dört" diye cevap verir. "Bir kuyruğa bacak demek kuyruğu bacak yapmaz."

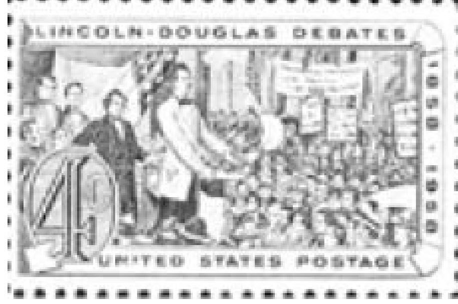
Abraham Lincoln'e bir genç iş istemek için başvurur. Genç, isteğini dile getirmeden önce dedesinin, babasının, amcasının iç savaş sırasında gösterdikleri kahramanlıklardan, bu yolda hayatlarını bile hiç çekinmeden feda ettiklerinden bahseder.

Delikanlıyı sakin bir şekilde dinleyen Lincoln ona şöyle cevap verir:

“Evlat sen bana patatesi hatırlatıyorsun. Çünkü onun da en iyi kısmı, işe yarayan tarafı toprak altındadır.”

Başkanlık seçimlerinde rakibi Douglas, Lincoln’ü iki-yüzlülükle suçlar. Her fırsatta kendi görünüşüyle dalga geçen Lincoln, bir seçim konuşmasında rakibine şu cevabı verir:

”Eğer benim Bay Douglas’ın iddia ettiği gibi iki yüzüm olsaydı şu gördüğünüz yüzü hiç kullanır mıydım?”

Lincoln-Douglas tartışmaları anısına bir posta pulu.

Abraham Lincoln’den...

“Bir insanın karakterini test etmek isterseniz ona yetki verin.”

“Zaman alacak biliyorum, fakat eğer öğretebilirsen
ona, Kazanılan bir liranın, bulunan beş liradan daha
değerli olduğunu öğret. Kaybetmeyi öğrenmesini öğret
ona ve hem de kazanmaktan neşe duymayı.
Kıskançlıktan uzaklara yönelt onu. Eğer yapabilirsen,
Sessiz kahkahaların gizemini öğret ona.

Bırak erken öğrensin,
zorbaların görünüşte galip olduklarını.

Lincoln küçük oğlu Tad'e kitap okurken, Fotoğrafçı Mathew Brady, 1864

Eğer yapabilirsen,
ona kitapların mucizelerini öğret.
Fakat ona sessiz zamanlar da tanı.
Gökyüzündeki kuşların,
güneşin altındaki arıların,
ve yemyeşil yamaçtaki çiçeklerin
ebedi gizemini düşünebileceği.

Okulda hata yapmanın,
hile yapmaktan çok daha onurlu olduğunu öğret ona.
Ona kendi fikirlerine inanmasını öğret.
Herkes ona yanlış olduğunu söylediğinde dahi.
Tüm insanları dinlemesini öğret ona,
Fakat tüm söylediklerini
gerçeğin eleğinden geçirmesini,
ve sadece iyi olanları almasını da öğret.
Eğer yapabilirsen, üzüldüğünde bile
nasıl gülümseyeceğini öğret ona.
Gözyaşlarında hiçbir utanç olmadığını öğret.
Ona kuvvetini ve beynini
en yüksek fiyatı verene satmasını,
Fakat hiçbir zaman kalbi ve ruhuna
fiyat etiketi koymamasını öğret.

Uğultulu bir insan kalabalığına
kulaklarını tıkamasını öğret ona.
Ve eğer kendisinin haklı olduğuna inanıyorsa,
dimdik dikilip savaşmasını öğret."

(Abraham Lincoln tarafından oğlunun öğretmenine yazılmış bir mektup.)

George Washington, Ressam Gilbert Stuart, 1795

George Washington (1732-1799)

“Barışı korumanın en iyi yolu, savaşa hazır olmaktır.”

22 Şubat 1732’de ABD’nin Virginia eyaletinde doğdu. İngiliz asıllı bir aileden gelen Washington, ABD’nin bağımsızlık savaşında önemli rol oynadı. 1775’te Kongre’de oybirliğiyle Kıta Ordusu’nun Başkomutanı seçildi. Askerin her türlü ihtiyacıyla ve sayısının artırılmasıyla çok yakından ilgilenen Washington, imkânlarının farkında olarak savaş planlarından çok gerekli tedarik işleriyle uğraştı. Kongre’ye bu konudaki taleplerini sürekli olarak iletti, ordusunu zorunlu hâller ve açıkça kazanılacak savaşlar haricinde hiç kullanmadı.

George Washington bir gün sivil giyinip atıyla ormanda gezintiye çıkar. Bu sırada bir grup askerin büyük bir ağacı taşımaya çalıştığını görür. Başlarındaki onbaşı sadece bağırmakla yetinir, diğer askerlere hiç katkıda bulunmaz.

Washington atından iner ve izin isteyerek onlara yardım eder. İşi bitirdiklerinde ise terini silerken onbaşıya dönerek: 46

"Bir daha böyle bir iş olursa bana haber verin. Beni bulmak kolaydır. Başkomutan Washington dersiniz" der ve oradan hiçbir şey olmamış gibi uzaklaşır.

1776 yılının Mart ayında İngilizleri Boston'dan çekilmeye zorlar ve 4 Temmuz 1776'da Birleşik Devletler bağımsızlığını ilan eder. Aynı yılın Ağustos ayında Long Island savaşında yenilir ve geri çekilmek zorunda kalır.

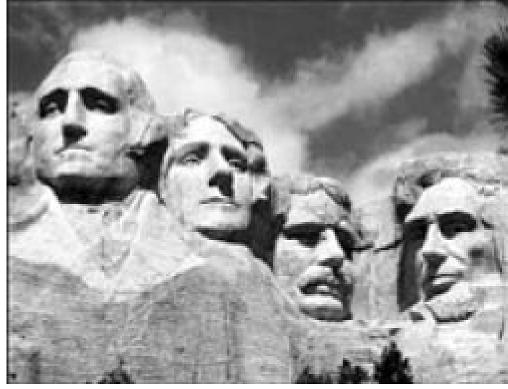
25 Aralık 1776 tarihinde Delaware Nehri'ni geçerek İngilizlerin paralı askerlerini gafil avlayıp önemli bir başarı kazanılması bağımsızlık yönünde morallerin yükselmesini sağlar.

1781'de Yorktown savaşında Fransız birliklerin desteğiyle İngilizleri yenilgiye uğratması savaşın sonunu belirlemiş olur. 1783'te New York'a girilir. Aynı yıl İngiliz Kraliyeti'yle yapılan Paris Antlaşması'yla Amerika'nın bağımsızlığı tanınmış olur.

Washington askerleriyle Delaware Nehri'ni geçerken, Ressam Emanuel G.Leutze, 1851

Komutanlığı bırakan Washington ABD’nin ilk başkanı seçilir. Başkanlık kurumunu şekillendirir. İki dönem yaptığı başkanlıktan sonra iktidarı muhalefete devrederek ABD’de bir gelenek başlatır.

Rushmore Dağı Anıtı, Güney Dakota, ABD. ABD’nin önde gelen dört başkanını simgeleyen bu dağ-anıt, heykeltıraş John Gutzon Borglum, oğlu ve dört yüz kişilik bir ekip tarafından 1927-1941 yılları arasında tamamlanmıştır. Soldan sağa: George Washington, Thomas Jefferson, Theodore Roosevelt, Abraham Lincoln.

G. Washington’un sekreteri bir gün geç kalmasını saatinin geri kalmasına bağlayarak özür diler. Bunun üzerine G. Washington soğukkanlılıkla şöyle der:

“O hâlde, ya sen kendine yeni bir saat almalısın veya ben kendime yeni bir sekreter.”

Amerikan tarihine askeri ve siyasi yönden önemli katkıları olan George Washington 14 Aralık 1799’da ölür.

George Washington'dan...

"Elinden geldiği kadar uğraştığı hâlde başarı kazanamayan insanı azarlama.

Düşmanın dahi olsa, hiç kimsenin felaketinden memnun olmuş görünme.

Her işi zamanında konuş, konuşurken hiç kimseye arkanı dönme.

Yüksek bir memuriyete sahip olsan bile, yaş, sosyal mevki veya herhangi bir bakımdan seninle denk olanlardan, senin kadar yükselmiş olmasalar bile, hürmetini esirgeme.

Vicdan adı verilen ilahi kıvılcımı kalbinde canlı tutmaya gayret et."

Mustafa Kemal Atatürk

Mustafa Kemal Atatürk (1881-1938)

"Ey Türk Gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklalini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet, muhafaza ve müdafaa etmektir. ... Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur."

Mustafa Kemal Atatürk 1881 yılında Selanik'te, üç katlı pembe bir evde doğdu. Annesi Zübeyde Hanım'ın isteği üzerine Hafız Mehmet Efendi Mahalle Mektebi'nde öğrenim hayatına başlayan Mustafa, bir süre sonra bu kez babasının isteğiyle daha çağdaş bir eğitim veren Şemsi Efendi Mektebi'ne devam etti.

1888 yılında babasını kaybetti.

Mustafa’nın beş kardeşinden dördü (Fatma, Ahmet, Ömer ve Naciye) küçük yaşta öldü. Sadece kız kardeşi Makbule Hanım 1956 yılına kadar yaşadı.

1893 yılında girdiği Selanik Askeri Rüştiyesi’nde matematik öğretmeni olan Mustafa Bey ona “Kemal” adını ekledi. Manastır Askeri Lisesi’ni, Kara Harp Okulu’nu, ardından Harp Akademisi’ni bitirdi.

1905 yılında Şam’daki 5. Ordu’da yüzbaşı rütbesiyle, 1909’da 31 Mart olayı olarak bilinen ayaklanmayı bastırmak için İstanbul’a gelen Hareket Ordusu’nda Kurmay Başkanı olarak görev yaptı.

Mustafa Kemal 1911 Trablusgarp ve 1912-1914 Balkan Savaşı'nda başarılı görevlerde bulundu.

1915 Çanakkale Savaşı'nda düşmanın çıkartma yapacağı yer olan Arıburnu'nu daha iyi görebilmek için Conkbayırı'na çıkar. Bu arada 261 rakımlı tepedeki gözetleme bölüğündeki askerler cephaneleri bittiğinden Conkbayırı'na doğru kaçmaktadır. Bunu gören Mustafa Kemal onları hemen durdurur.

"Niye kaçıyorsunuz?"

"Efendim düşman geldi."

"Nerede?"

"İşte" diye 261 rakımlı tepeyi gösterirler.

Düşman tepeye doğru rahat bir şekilde yaklaşmaktadır. Ve bu önlenemezse Kocaçimen'de emrinde bulunan 57. Alay da yok olma tehlikesiyle karşı karşıyadır.

Mustafa Kemal hiç tereddütsüz askerlere bağırarak:

"Düşmandan kaçılmaz!" der.

"Cephanemiz kalmadı."

"Cephanemiz yoksa süngümüz var ya!"

Süngü takıp yere yatan askerlerimizi gören düşman birlikleri, neyle karşılaşacaklarını bilmediklerinden, ilerlemeyi durdurup mevzi almak zorunda kalırlar. Daha sonra Mustafa Kemal bu konuyu "İşte kazandığımız an bu andır!" diye yorumlar.

Bu sırada, haber gönderilen 57. Alay da yetişir. Fakat düşman sayıca fazladır ve yeniden ilerlemeye başlamıştır. Bunun üzerine tüm askerlerine süngü taktıran Mustafa Kemal tarihe geçecek emrini verir:

“Ben size taarruzu emretmiyorum; ölmeyi emrediyorum! Biz ölünceye kadar geçecek zaman içinde, yerimizi başka kuvvetler ve başka kumandanlar alabilir.”

Bu taarruzda düşmanın geri çekilmesi sağlanır, fakat 57. Alay tamamen şehit olur. Savaş boyunca Türk askeri 253 bin şehit vererek İtilaf Devletleri’ne “Çanakkale geçilmez!” dedirtir. Fakat 30 Ekim 1918 yılında yapılan Mondros Ateşkesi’yle İtilaf Devletleri, savaşarak geçemedikleri boğazdan rahatça geçerler.

Mustafa Kemal 13 Kasım 1918’de İtilaf Kuvvetleri gemilerinin İstanbul’a girmesi üzerine yanında bulunanlara, ülkenin bağımsızlığa kavuşacağına olan inancını dile getiren şu sözleri söyler:

“Geldikleri gibi giderler!”

Çanakkale Savaşları’nda göğsüne gelen bir şarapnel parçasından cep saati sayesinde kurtulan Mustafa Kemal, ülkenin kurtuluşunu başlatacağı Samsun’a 19 Mayıs 1919’da, 9. Ordu Müfettişi olarak çıkar. Mustafa Kemal Havza ve Amasya Genelgelerinin ardından, Erzurum ve Sivas Kongreleriyle Kurtuluş Savaşı’nda izlenecek yöntemler hakkında kararlar alınmasını sağlar.

23 Nisan 1920’de açılan Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına Mustafa Kemal seçilir. 5 Ağustos 1921’de Mustafa Kemal, Büyük Millet Meclisi tarafından Başkomutan olarak atanır.

“Hattı müdafaa yoktur, sathı müdafaa vardır. O satıh bütün vatandır. Vatanın her karış toprağı vatandaşın kanıyla ıslanmadıkça terk olunamaz.” 54

23 Ağustos’ta başlayıp 13 Eylül’e kadar yirmi iki gün yirmi iki gece devam eden çarpışmalar sonunda Sakarya Zaferi’nin başkomutanına, TBMM’nin çıkardığı bir yasayla, “mareşal” rütbesi ve “gazi” unvanı verilir.

26 Ağustos 1922 tarihinde Mareşal Gazi Mustafa Kemal komutasında başlayan Büyük Taarruz, 30 Ağustos 1922 Dumlupınar Zaferi’nin kazanılmasıyla sonuçlanır. Bu zaferden sonra Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve Başkomutan Mustafa Kemal, Türk topraklarını düşmandan tam olarak temizlemek için şu emri verir:

“Ordular! ilk hedefiniz Akdeniz’dir. ileri!”

Mareşal Gazi Mustafa Kemal Saltanat’ın kaldırılması (1 Kasım 1922), Cumhuriyet’in ilanı (29 Ekim 1923), Hali-

feliğin kaldırılması (3 Mart 1924), yeni Türk harflerinin kabulü (1 Kasım 1928) başta olmak üzere; siyaset, hukuk, eğitim, kültür, ekonomi alanlarında yaptığı önemli devrimlerle savaşlardaki başarısını devlet idaresine de taşıdı.

Mareşal Gazi Mustafa Kemal'in yıllar önce Türk ulusunu daha üst seviyelere çıkarmak için yaptığı planlar zaman zaman yanında bulunanlara bile fazlasıyla hayal gelmiştir. Mazhar Müfit Kansu hatıratında bu konuyu şöyle anlatıyor:

"Erzurum Kongresi sonrası...

'Mazhar not defterin yanında mı?'

'Hayır Paşam!'

'Zahmet olacak ama, bir merdiveni inip çıkacaksın. Al gel' dedi.

Defteri getirdiğimi görünce, sigarasını bir iki nefes çektikten sonra:

'Ama bu defterin bu yaprağını hiç kimseye göstermeyeceksin. Sonuna kadar gizli kalacak. Bir ben, bir Süreyya (Özel Kalem Müdürü), bir de sen bileceksin. Şartım bu!' dedi.

Süreyya da, ben de:

'Bundan emin olabilirsin Paşam!' dedik.

‘Öyle ise tarih koy!’ dedi. Koydum, 7-8 Ağustos 1919 sabaha karşı, ‘Zaferden sonra hükümet biçimi Cumhuriyet olacaktır. Bu bir.

İki; Padişah ve hanedan hakkında zamanı gelince gereken işlem yapılacaktır. Üç: Örtünmek kalkacaktır. Dört: Fes kalkacak, uygar milletler gibi şapka giyilecektir.’

Seneler sonra Çankaya’da yemek esnasında birkaç defa, ‘Bu Mazhar Müfit yok mu? Kendisine Erzurum’da örtünme kalkacak, şapka giyilecek, Latin harfleri kabul edilecek dediğim ve bunları not etmesini söylediğim zaman, defteri koltuğunun altına almış ve bana hayal peşinde koştuğumu söylemişti’ dedi.

Bir gün bana önemli bir ders verdi: Şapka devrimini açıklamıştı, Kastamonu’dan dönüyordu. Ankara’ya döndüğü anda, otomobille eski Meclis binasının önünden geçiyor, ben de kapı önünde bulunuyordum. Manzarayı görünce gözlerime inanamadım. Kendisinin yanında oturan Diyanet İşleri Başkanı’nın başında bir şapka vardı. Kendisi ne ise ne? Fakat kendisini karşılamaya gelenler arasında bulunan Diyanet İşleri Başkanı’na da şapkayı giydirmişti.

Ben hayretlerle bu manzarayı seyrederken, otomobili durdurdu. Beni yanına çağırdı ve ‘Azizim Mazhar Bey, kaçıncı maddedeyiz? Notlarına bakıyor musun?’ dedi.”

29 Ekim 1923 tarihinde Cumhuriyet’in ilanıyla Mareşal Gazi Mustafa Kemal TBMM tarafından ilk cumhurbaşkanı seçildi. 1927, 1931, 1935 yıllarında, dört yılda bir yapılan seçimlerde yeniden cumhurbaşkanlığına seçildi.

Mareşal Gazi Mustafa Kemal Paşa’ya 1926 yılında İzmir’de düzenlenmesi planlanan suikast girişimi önceden haber

alınarak önlendi. Büyük Önder bu konuyla ilgili Anadolu Ajansı’na şöyle bir açıklama yaptı:

“Benim naçiz vücudum bir gün elbet toprak olacaktır, fakat Türkiye Cumhuriyeti ilelebet payidar kalacaktır.”

TBMM, Soyadı Kanunu ile 24 Kasım 1934’te Mustafa Kemal’e “Atatürk” soyadını verdi.

Savaşlar kazanan bir komutan, kitleleri etkileyen bir lider, başarılı bir siyaset ve devlet adamı olan Büyük Önder, Samsun’a çıkışından başlayarak, Kurtuluş Savaşı’nı, Cumhuriyet’in kuruluşu ve devrimlerini “Büyük Nutuk” adlı eserinde topladı.

29 Ekim 1933’te Onuncu Yıl Nutku’nu okudu.

Cumhuriyetçilik, milliyetçilik, halkçılık, devletçilik, laiklik, devrimcilik ilkeleri Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nda 5 Şubat 1937’de yerini aldı.

Hastalığının ilerlemesi üzerine 15 Eylül 1938’de vasiyetini hazırlatan Büyük Önder Atatürk, 10 Kasım 1938’de Dolmabahçe Sarayı’nda saat 09:05’te hayata gözlerini yumdu. Naaşı 10 Kasım 1953’te, ölümünün 15. yılında, geçici

istirahatgâhı Etnografya Müzesi'nden alınarak törenle Anıtkabir'e defnedildi.

Atatürk, Cumhurbaşkanı sıfatıyla, Türkiye'yi ziyarete gelen yabancı devlet liderlerini Dolmabahçe Sarayı'nda ağırlıyordu. Konuşma esnasında bir ara Yugoslavya Kralı Aleksandre:

"Ekselans, biz Türkleri çok severiz" dedi. "O kadar çok ki, zamanında Birinci Dünya Savaşı'nın sonunda David Lloyd George (dönemin İngiltere Başbakanı) Batı Anadolu'yu Yunanistan'dan önce bize önermişti. Fakat biz Yugoslavlar, Türkleri çok sevdiğimiz için Lloyd George'un bu önerisini kabul etmedik ve Anadolu seferine çıkmadık."

Atatürk, konuk kralın sözlerini sakin bir şekilde dinledikten sonra, gülümseyerek şöyle yanıtladı:

"Haşmetmeap, önce bize karşı olan sevginize teşekkür ederiz.

Sonra da büyük geçmiş olsun."

Mustafa Kemal Atatürk'ten...

"Yurtta sulh, cihanda sulh."

"Beni görmek demek mutlaka yüzümü görmek demek değildir. Benim fikirlerimi, benim duygularımı anlıyorsanız ve hissediyorsanız bu yeterlidir."

"Ben zoraki ve insafsız davranmayı bilmem. Ben kalpleri kırarak değil, kazanarak hükmetmek isterim."

"Özgürlük ve bağımsızlık benim karakterimdir."

"Hiçbir şeye ihtiyacımız yok, yalnız bir şeye ihtiyacımız vardır, çalışkan olmak!"

“Zafer, ‘Zafer benimdir’ diyebilenindir. Başarı, ‘Başaracağım’ diye başlayanın ve ‘Başardım’diyebilenindir.”

“Bombasırtı olayı (14 Mayıs 1915) çok önemli ve dünya savaş tarihinde eşine rastlanması mümkün olmayan bir olaydır.

Karşılıklı siperler arası mesafe 8 metre, yani ölüm kesin. Birinci siperdekilerin hepsi kurtulmamacasına düşüyor. ikinci si-perdekiler yıldırım gibi onların yerlerine gidiyor. Fakat ne kadar imrenilecek bir soğukkanlılık ve tevekkülle biliyor musunuz?

Bomba, şarapnel, kurşun yağmuru altında öleni görüyor, üç dakikaya kadar öleceğini biliyor ve en ufak bir çekinme bile göstermiyor.

Sarsılma yok. Okuma bilenler Kur’an-ı Kerim okuyor ve cennete gitmeye hazırlanıyor. Bilmeyenlerse Kelime-i Şahadet getiriyor ve ezan okuyarak yürüyorlar. Sıcak cehennem gibi kaynıyor.

işte bu Türk askerindeki ruh kuvvetini gösteren, dünyanın hiçbir askerinde bulunmayan tebrike değer bir örnektir. Emin

olmalısınız ki Çanakkale Savaşlarını kazandıran bu yüksek ruhtur.”

K. Atatürk

Winston Churchill

Winston Churchill (1874-1965)

“Uçurtmalar rüzgâr gücü ile değil, o güce karşı koydukları için yükselirler.”

Winston Churchill, 30 Kasım 1874’te, Oxfordshire’da doğdu. Kraliyet Harp Okulu’nu 1895’te bitirdikten sonra katıldığı Boerler Savaşı’nda esir düştü; ancak bir yolunu bulup kaçarak halkın gözünde kahraman oldu.

Milletvekilliğinin ardından deniz bakanı olarak sürdürdüğü yükselişi, Çanakkale Boğazı’nda müttefikler adına aldığı ağır yenilgiyle sona erdi. Adeta yeniden başladığı politik yaşamını maliye bakanlığı, bahriye nazırlığı ve sonunda başbakan olarak noktaladı. İkinci Dünya Savaşı’nda aldığı kararlar ve

savaş stratejileri sayesinde tarihin sayılı devlet adamları arasında yerini aldı.

İngiliz Başbakanı Winston Churchill, II. Dünya Savaşı'nda ülkesini yenilmekten son anda kurtarmıştı.

Savaşın şiddetini artırdığı günlerde gazetecilerin, "Omuzlarınızdaki ağır mesuliyet sizi üzmüyor mu?" sorusuna karşılık olarak Churchill oldukça ilginç bir cevap vermişti.

"Üzülmek istiyorum ama zaman bulamıyorum!"

İngiliz devlet adamı Churchill, son yıllarında eserlerini yazmaya daha çok ağırlık verdi. 1953 yılında Nobel Edebiyat Ödülü'nü kazandı. Doksan yaşında hayata gözlerini kapadı.

Churchill, Avam Kamarası'nda konuşurken, muhalif partiden bir kadın milletvekili olan Lady Astor, Churchill'e kızgın bir şekilde şöyle seslenir:

"Eğer eşiniz olsaydım, kahvenizin içine zehir karıştırırdım!"

Churchill oldukça sakin, kadına döner ve "Hanımefendi, eğer eşim siz olsaydınız" der, "O kahveyi seve seve içerdim".

Genç bir gazete fotoğrafçısı Churchill'in doğum gününde fotoğrafını çeker ve "Umarım yüzüncü doğum gününüzde de fotoğrafınızı çekebiliriz efendim!" der.

Churchill fotoğrafçıyı iyice süzdükten sonra şu karşılığı verir:

“Niye mümkün olmasın delikanlı? Bana oldukça zinde ve sıhhatli görünüyorsun!”

George Bernard Shaw, Başbakan Winston Churchill’i, *Pygmalion* adlı tiyatro oyununun galasına davet ederek şöyle bir not gönderir:

“Size iki bilet ayrıldı. Bir dostunuzu da getirin, eğer varsa.”

Churchill hemen bir not karalayarak ünlü yazara yollar:

“İlk gece gelemeyeceğim için üzgünüm. Fakat ikinci gece gelebilirim, eğer hâlâ devam ederse.”

Winston Churchill’den...

“Düşen bir çığda, hiçbir kar tanesi kendisini olup bitenden sorumlu tutmaz.”

“Cesarete insani niteliklerin ilki gözüyle bakılması yerindedir, çünkü bütün öteki nitelikler onun sayesinde ortaya çıkar.”

Filozoflar

Aisopos (Ezop)
Demosthenes
Diogenes (Diyojen)
Mevlâna Celaleddin Rumi
Nasreddin Hoca
Platon (Eflatun)
Sokrates

Aisopos, Ressam Diego Velâzquez, 1639

Aisopos (Ezop, MÖ 620-560)

“ilk gördüğümüz zaman korktuğumuz nice şeyler vardır ki zamanla alışır, hiç aldırmaz oluruz.”

Frigyalı olan Aisopos, eskiden Amorium olarak bilinen bir kasabada dünyaya geldi. (Bu kasabanın kalıntıları Afyon Emirdağ Aziziye Kasabası, Hisar Köyü yakınlarındadır.)

Fabl adı verilen, kahramanları hayvanlardan oluşan, toplum yaşamı ve insan ilişkilerini eğlenceli bir dille anlatan ilk manzum öykülerin sahibi olan Aisopos yaşamına kölelikle başladı.

17. yüzyıl Fransız edebiyatının ünlü ismi Jean de La Fontaine, fabl türünün ustası Aisopos hakkında, Bizanslı keşiş

ve bilgin Planudes’ten aktarılan bilgiler ışığında şöyle yazar:

“Doğaya teşekkür mü borçluydu yoksa şikâyetçi mi olmalıydı, söylemesi zor, onu çok parlak bir zihinle donatan doğa, biçimsiz bir beden ve çirkin bir yüzle getirmişti dünyaya, pek insana benzer bir yanı yoktu ve neredeyse bütünüyle konuşma özürlüydü. Bu kusurlarla, doğuştan olmasa bile kısa zamanda köle olması kaçınılmazdı. Ancak ruhu, başına ne gelirse gelsin, her zaman özgür kaldı.”

Aisopos, çirkin ve kekeme olmasından dolayı çevresinin hor davranışlarını, zekâsını olağanüstü kullanarak alt etmeyi başarıyordu. Bir gün efendisinin eve gönderdiği taze incirleri diğer hizmetkârlar yemiş ve kendisini savu-namayacağı düşüncesiyle suçu Aisopos’un üzerine atmıştı. Suç işleyen köleleri acımasızca cezalandıran efendiler döneminde bu ağır bir suçtu. Aisopos kendisini savunmak yerine cezasının sadece birkaç dakika ertelenmesini istedi. Bu isteği kabul edilince koşarak ılık bir kap su getirdi ve içtikten sonra midesindekileri çıkarmak için parmağını boğazına götürdü. Ancak midesinden içtiği sudan başka hiçbir şey çıkmadı. Kekeme olduğundan dolayı anlata-mamak, dinlenmemek gibi riskler yerine direkt ispatı seçmişti. Sonra eliyle diğer hizmetkârları işaret ederek onların da aynısını yapmalarını diledi efendisinden. Herkes şaşırmış ve biraz sonra incirleri kimlerin yediği ortaya çıkmıştı.

Köle ticaretinden dolayı Aisopos’un da içinde bulunduğu köleler başka bir şehre götürülüyorlardı. Kervanda bulunan diğer köleler, boyu kısa ve çelimsiz olduğundan Aisopos’a yük vermek istemediler. Ancak o bunu kabul etmeyince istediği yükü seçme hakkını tanıdılar. O da gidip ekmek sepetinin olduğu yükü kavradı. Diğer köleler ağır bir yük seçtiğini söyledilerse de o dinlemedi. Fakat doğru karar

verdiğini birkaç gün sonra anladılar. Her öğünde yenen ekmekler giderek azalmaya ve yük hafiflemeye başlamıştı. Bu seçim diğer kölelerde hayranlık uyandırmıştı.

Aisopos zekâsını yalnız kendisi için değil, kölelik ettiği efendilerinin de yararına kullanıyordu. Her seferinde özgürlüğünü istiyordu, ama köle sahipleri önce söz verseler de sonrasında buna yanaşmıyorlardı. Aisopos'un efendisi Xantus, yakınlarıyla birlikte bir gün fazlasıyla içki içmişti. Sarhoş olan efendi, çevresiyle iddiaya tutuştu. Yakınlarında bulunan denizin tamamını içebileceğini söyledi, söylemekle de kalmayıp evi ve itibarı üzerine bahse girdi. Ertesi gün ayıldığında yaptığı hatadan dolayı başını duvarlara vuran efendinin imdadına kölesi Aisopos yetişti ve gereken çıkış yolunu gösterdi.

Ağızdan ağza yayılan bu iddia tüm halkın meraklı bakışlarıyla deniz kenarında toplanmasına yol açmıştı. Karşı taraftakiler ise bahsi kazandıkları düşüncesiyle eğlenceye başlamışlardı bile. Yanında Aisopos'la birlikte gelen Xantus, bahse girdiği kişilere tüm halkın huzurunda seslendi:

"Baylar, tüm denizi içeceğimi söyledim ve evim üzerine bahse girdim. Bu iddiamda kararlıyım, yalnız denizi içebileceğimi söyledim, ona dökülen ırmakları değil. Bu sebeple siz bu ırmakların yönünü değiştirin, ben de bahse girdiğim gibi denizi içeyim..." Bu cevap efendisine daha da itibar sağladı, ancak kendisine özgürlüğü getirmedi.

Xantus bir gün kölesini bir yere göndermişti. Yolda yargıç nereye gittiğini sordu. Efkârlı olan Aisopos:

"Bir yere gittiğim kesin, fakat hayat beni nereye götürür bilemiyorum" diye cevap verdi. Bu cevaba sinirlenen yargıç

nereye gittiğini bilmeyen bu adamın hemen yakalanıp hapse atılması emrini verdi. Bunun üzerine Aisopos,

"Ben size söylemiştim nereye gittiğimi bilmediğimi. Hapse gideceğimi nerden bilebilirdim ki?" Bu sözleri mantıklı bulan yargıç kölenin bırakılmasını emretti ve kafasını sallayarak yoluna devam etti.

Zekâsıyla şehrini istiladan kurtaran Aisopos, nihayet özgürlüğünü elde etmişti. O dönemlerde ülke kralları bir-birlerine karşılığı yüklü paralar olmak üzere, bilmeceler gönderiyorlardı. Aisopos'un keskin zekâsını işiten Babil Kralı Lycerus, onu yanına alarak önemli ölçüde kazanç ve şöhret elde etmişti.

Aisopos'un bir süre sonra seyahat etme isteği iyice ağır basmıştı. Yunanistan'a doğru yola çıktığında konakladığı şehirlerin birinde uğradığı bir iftira sonucu uçuruma atılma cezası alan bu farklı adamın yaşamına son verildi.

Aisopos'tan...Tilki ile Oduncu

Tilkinin biri, arkasına düşen avcılardan kurtulayım derken karşısına bir oduncu çıkmış:

"Bir yer göster de saklanayım!" diye ona yalvarmış.

Oduncu "Benim kulübeye gir, orada görmezler seni" demiş.

Az sonra avcılar gelmiş, oduncuya:

"Buralarda bir tilki görmedin mi?" diye sormuşlar.

Oduncu ağzı ile "Görmedim!" demiş, ama bir yandan da eliyle işaret edip hayvanın nereye saklandığını göstermiş. Avcılar oduncunun dediğini duymuş, eline bakmamışlar. Tilki

onların geçip gittiğini görünce saklandığı yerden çıkmış, hiçbir şey söylemeden uzaklaşmak istemiş.

Oduncu şaşırmış:

“Nasıl oluyor! Sana iyilik ettim, canını kurtardım, sen bana bir teşekkür bile etmiyorsun!” diye siteme başlamış.

Bunun üzerine tilki “Ben sana teşekkür ederdim, ederdim ama dilinle elin birbirine uymadı ki!” demiş.

Saka Kuşu ile Yarasa

Bir saka kuşunu kafese koyup pencereye asmışlar. Bu kuş geceleyin öter dururmuş. Yarasanın biri ta uzaktan duymuş sesini, yaklaşıp sormuş:

“Neden gündüz susuyorsun da böyle geceleyin ötüyorsun?”

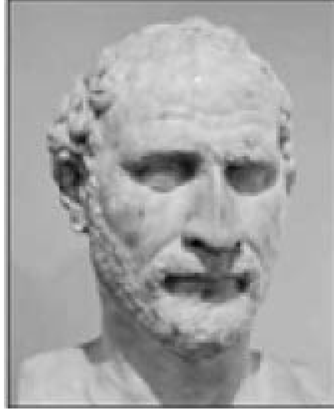
Saka kuşu:

“Sebebi var da ondan, gündüz ötüyordum, gelip beni yakaladılar, o günden sonra tedbiri elden bırakmıyorum, gece ötüyorum” demiş.

Yarasa gülmüş, “Şimdi tedbirli olmuşsun kaç para eder? Sen asıl tutulup kafese konmadan önce uygulamalıydın o tedbiri!” demiş.

Okla Vurulmuş Kartal

Bir kayaya konan kartal tavşanları gözetliyormuş. Bunu gören bir avcı okunu attığı gibi kartalı tam kalbinden vurmuş. Kartal onu vuran okun kanatlarının yine kendi tüyünden olduğunu görünce iyice yıkılmış, “Öldüğüme yanmam, beni kendi tüyümle öldürdüler, ona yanarım” demiş.

Demosthenes

Demosthenes (MÖ 384-322)

“En kolay şey insanın kendisini aldatmasıdır, çünkü bir insan genellikle arzu ettiği şeyin gerçek olduğuna inanır.”

MÖ 384 yılında doğan Demosthenes, varlıklı bir aileden geliyordu. Ancak babasını yedi yaşında kaybetmesinin ardından kendisine düşen mirası alamayan Demosthe-nes, geçimini sağlamak için dönemin mesleği logograflık (sözcük yazımı) yapmaya başladı.

İlerleyen yıllarda Atina’da oldukça popüler olan hitabet sanatına yönelmek istediyse de kekeme olması onu fazlasıyla engelliyordu. Halka ne zaman hitap etmek istese, onu ciddiye almıyor ve sözlerine kahkahalarla gülüyorlardı. Fakat onun

söyleyecek sözü vardı ve bunu dinletmeyi başarmalıydı. Artık kendisine acımaktan çok düşüncelerini bu sorunu nasıl çözeceğine yoğunlaştırmaya başlamıştı.

Deniz kıyısına gitti ve bu düşüncelerle dolaşırken aklına bir fikir geldi. Ağzına aldığı çakıl taşlarıyla kıyıya vuran dalgaların gürültüsünü susturmak istercesine çalışmaya başladı. Günlerce nefesini güçlendirmek ve konuşmasını düzeltmek için uğraştı.

Uzun bir süre sonra tekrar kürsüye çıktığında artık halk ne söylediğini dinlemeye başladı. Hatta bu konuda o kadar iyi hâle geldi ki dönemin tüm hatiplerini geride bırakarak tarihe geçmeyi bile başardı.

Demosthenes deniz kenarında konuşma çalışması yaparken, Ressam Jean Lecomte du Nouy

Symmoriai Üzerine (354), Megalopolisliler İçin (353), Birinci Philippik (351), Rodosluların Özgürlüğü İçin ve Mali Örgütlenme Üzerine (350) adlı söylevleri ünlüdür.

Otuz yaşına geldiğinde politikaya adım attı. Demokrasinin önemli savunucularından olan Demosthenes, o yıllarda bağımsızlıklarını tehdit eden tehlikeyi görmüş ve Atina halkını Makedon Kralı Philip’e karşı uyarmaya çalışmıştı.

Ancak hitabeti güçlü olmasına rağmen Atina halkı onu bu konuda ciddiye almamıştı. 76

Yine bir gün bu konuda halkın karşısında konuşurken sözlerinin dinlenmediğini anlayan Demosthenes, gürültü eden Atinalılara karşı sözlerine şöyle devam etmiş:

“Konuşmamı bitiriyorum, fakat size birkaç cümlelik bir hikâye anlatacağım: Vaktiyle bir delikanlı Atina’dan Megara’ya gitmek için bir eşek kiralamıştı. Eşeğini kiraya veren adam da aynı yere işi düştüğü için birlikte yola çıkmışlardı. Konuşa konuşa giderlerken öğle sıcağı bastırmıştı.

Biraz dinlenmek ve öğle yemeğini yemek için birlikte bir su başına çökmüşler. Ama ortalıkta gölge edecek bir şey olmadığından eşeğin sahibi, eşeğinin gölgesine sığınmış. Eşeği kiralayan genç bunun üzerine, ‘Sen çekil ben oturacağım oraya,’ demiş. Öteki, ‘Ne münasebet, eşek benim’ deyince kiracı ‘İyi ama onu ben kiraladım’ diye itiraz etmiş.

‘Ben eşeği kiraya verdim, gölgesini değil’ demiş eşek sahibi. Derken aralarında kavga çıkmış.”

Demosthenes, sözün tam burasında kürsüden inmiş. Halk merakla “Sonra ne olmuş, hikâyenin sonunu neden anlatmıyorsun?” diye söylenmeye başlayınca yeniden kürsüye yönelmiş ve “Ey ahali! Sizin iyiliğiniz için laf edeyim dedim, dinlemediniz. Fakat iş bir eşeğin gölgesi olunca bakıyorum da fazlasıyla dikkat kesiliyorsunuz!” demiş.

İleride oluşabilecek istilaya karşı Atina halkını uyardığı konuşmalar hitabet tarzının en güzel örnekleri arasında yerini almıştır. Ancak tüm bu uğraşlara rağmen Makedon Kralı Philip’in oğlu İskender, Yunanistan’ın tamamını ele geçirmeyi başardı.

Diogenes

Diogenes (Diyojen, MÖ 412-323)

“Neden iki kulağımıza karşılık bir dilimiz var biliyor musunuz? Çok dinleyelim, az konuşalım diye.”

MÖ 412 Sinop doğumludur. Ailesiyle Atina’ya göç eden Diogenes, burada umduğu gibi bir yaşama kavuşamamıştır. Sokrates’in öğrencisi olan Antisthenes onun hayatında oldukça etkili olur. Doğaya uygun yaşamayı, ihtiyaçları azaltmayı ilke edinmiş, Yunanca köpek anlamına gelen Kinik öğretisine uygun yaşamaya başlamıştır. Mutluluğa, bütün tutkularından sıyrılarak, her türlü bağdan kurtulmuş içsel özgürlükle kavuşulabileceğini savunan Kinikler, böylece

insanda ölçüsüzlük, gösteriş ve kendini beğenmişlik olmayacağını söylüyorlardı.

Bir fıçı içinde yaşayan, tek mal varlığı su içtiği çanak olan Diogenes, bir gün çeşmeden avucuyla su içen bir çocuk görünce çanağından vazgeçerek onu da atmıştır.

Ünlü filozof, herkesin aynı yoksullukta yaşamasını değil, en düşük koşullarda bile bağımsız ve mutlu olunabileceğini savunmuştur.

Ünlü filozof Diogenes, dar bir sokaktan geçerken zengin olduğu her hâlinden belli olan biri ile karşılaşır. Sokaktan geçebilmeleri için ikisinden birinin kenara çekilip yol vermesi gerekirken zengin olduğu kadar kibirli de görünen adam “Ben bir serserinin önünden çekilmem” der.

Diogenes bu sözlere umursamaz bir tavırla şöyle cevap verir: “Fakat ben çekilirim”.

Eşkıyanın biri, fakirliğinden dolayı, Diogenes’e hakaret eder. Bu olaya aldırmayan Diogenes, sadece şunları söyler eşkıyaya:

> “Hiç görmedim hayatımda senden başka Fakir olduğum için hakaret eden; Ama tanık oldum pek çok insan Bir bir asıldılar hırsızlıktan.”

Diogenes bir gün, tüm mal varlığını israf ederek bitirmek üzere olan bir adamdan on para ister. Bu istek üzerine adam “Neden başkalarında bir para istiyorsun da benden on para istiyorsun?” diye sorar.

Adama israfa devam ettiği takdirde gelecekte ne ile karşılaşacağını göstermek isteyen ünlü filozof şöyle cevap verir: “Çünkü diğerlerinden daha sonra istesem yine alabilirim. Fakat senin bu israfın yüzünden bana bir daha para verebileceğinden şüpheliyim.”

“Yemek yemek için en uygun zaman ne zamandır?” diye ünlü filozofa sorduklarında ise Diogenes, “Zenginsen istediğin zaman, fakirsen fırsat bulduğun zaman...” der.

Çorba yapmak için çeşme başında mercimek ayıklayan Diogenes’in yanına İmparator’a yakınlığı ile bilinen başka bir filozof Aristippus gelir. Bilgili fakat bilgisini dalkavukluktan yana kullanan Aristippus, Diogenes’e alaycı bir sesle “Sen de aklını kullanıp İmparator’a yakın olmayı becerebilseydin, böyle çeşme başlarında mercimek ayıklamak zorunda kalmazdın” der.

Diogenes başını yaptığı işten kaldırmadan şu cevabı verir:

“Sen de böyle mercimek çorbasına kanaat edebilsey-din, İmparator’a dalkavukluk etmek zorunda kalmazdın!”

Diogenes,Ressam John William Waterhouse, 1882

Filozof Diogenes’in ününü duyan İmparator İskender tanışmak için onu sarayına çağırır. İmparator salona girdiğinde herkes ayağa kalkarken o yerinde oturmayı tercih eder. İskender kızgın bir şekilde, “Bu ne cüret! Sen benim kim olduğumu bilmiyor musun, benden hiç korkmuyor musun yoksa?” diye sorar.

Diogenes İmparator’un bu sorusuna sakince başka bir soruyla karşılık verir:

“Sen iyi birisi misin, yoksa kötü biri mi?”

“Elbette iyi biriyim, bunu herkes bilir.”

“Peki, iyi adamlardan korkmalı mıyız ki ben sizden korkayım?”

Bu cevap sonrasında İmparator, Diogenes ile sık sık görüşmeye başlar, hatta bazen de kendisi bu büyük fıçıda yaşayan filozofu ziyarete gider.

Bir gün bu ziyaretlerin birinde güneşlenmekte olan Diogenes, İmparator İskender ve adamlarının geldiğini görür. Güneşlenmeye devam eden ünlü filozofun zor koşullarda yaşadığını gören İskender “Dile benden ne dilersen!” der.

Diogenes, ihtiyacının bulunmadığını söyleyecekken o anda aldığı en büyük zevki engelleyen İmparator’a, tarihe geçen şu cevabı verir:

“Gölge etme başka ihsan istemem!”

Üst üste yığılmış insan kemikleri arasında dolaşan Diogenes’i gören İmparator Büyük İskender ona ne yaptığını sorar. Ünlü filozof ölümün köle ile kralı eşit kıldığını anlatan şu güzel cevabı verir:

“Babanızın kemiklerini arıyorum. Ama hangisinin kölelere, hangisinin babanıza ait olduğunu kestiremiyorum.”

Güpegündüz eline fener alarak Atina sokaklarında dolaşan filozofa ne yaptığı sorulduğunda, elindeki feneri insanların yüzüne tutarak “Adam arıyorum. Adam... “ diye cevap verir.

Diogenes sokaklarda doğru insanı ararken, Ressam Johann Wilhelm Tischbein Heinrich, 18. yüzyıl

Diogenes'e "Gülmek ve ağlamak nedir sence?" diye sorduklarında ise filozof şöyle bir cevap verir: "İkisinin arasında yalnızca bir burun farkı vardır. Kimi ağlanacağı zaman güler, kimi de gülüneceği zaman ağlar."

Yakışıklı, hâli vakti yerinde olan fakat konuşmasını bilmeyen ve her konuştuğunda çevresini kıran bir genç hakkında düşüncesini soranlara ünlü filozof şöyle cevap verir: "Muhteşem bir ev. Fakat içinde kimse yok!"

Atina sokaklarında dolaşırken, hamalın biri taşıdığı keresteyi ünlü filozofun kafasına çarptıktan sonra "Dik-kaaat!" diye bağırır. Kendine geldiğinde ise hamal çoktan uzaklaşmıştır. Ertesi gün elinde sopayla dolaşırken yolda dünkü hamalla karşılaşır. Sopayı var gücüyle hamalın kafasına indirip "Dikkaaat! Dikkaaat!" diye bağırarak yoluna devam eder.

Filozof Diogenes'e çevresindekiler "İhtiyarladınız. Artık bundan sonra dinlenmeniz gerek" der.

Diogenes, "Niçin?" diye sorar, "Eğer koşucu olsaydım, koşunun sonuna doğru yavaşlamam mı gerekirdi? Yoksa tam tersine, bütün gücümle koşmak zorunda mı kalırdım?"

Filozof Diogenes kırda gezerken genç ve acemilerin ok atma eğitimi yaptıklarını görür. Telaşlanan filozof hemen koşarak hedef tahtasının önünde durur. Oradan çekilmesini söyleyen gençler onu ikna edemeyince nedenini sorarlar.

Diogenes ise şu cevabı verir: "Çevrede bundan daha emin bir yer bulamadım da!"

Mevlâna Celaleddin Rumi

Mevlâna Celaleddin Rumi (1207-1273)

"Sevgide güneş gibi ol, dostluk ve kardeşlikte akarsu gibi ol, hataları örtmede gece gibi ol, tevazuda toprak gibi ol, öfkede ölü gibi ol, her ne olursan ol, ya olduğun gibi görün, ya göründüğün gibi ol."

Babası Sultânü'l-Ulemâ (Bilginlerin Sultanı) Bahaeddin Veled, annesi Belh Emiri Rükneddin'in kızı Mümine Hatun'dur. 30 Eylül 1207 tarihinde Horasan yöresinde (bugün Afganistan sınırları içerisinde yer alan), Belh şehrinde doğmuştur.

Yaklaşmakta olan Moğol istilası nedeniyle Belh'ten ayrılmak zorunda kalan Mevlâna ve ailesi Nişâbur, Bağdat,

Kûfe yolu ile Kâbe'ye giderek Hac ibadetini yerine getirdikten sonra Şam, Malatya, Erzincan, Sivas, Kayseri, Niğde yolu ile Karaman'a gelerek buradaki bir medreseye yerleşirler. Burada yedi yıl kalırlar ve bu süre içinde Mevlâna evlenir.

Bu dönemde Anadolu'nun büyük bir kısmına hâkim olan Selçuklu Devleti en parlak devrini yaşıyordu. Hükümdar Alâeddin Keykubad devletin başkenti Konya'yı sanat, ilim ve kültür merkezi hâline getirmişti. Sanatkâr ve ilim adamlarını Konya'da toplamış olan Alâeddin Keyku-bad, Mevlâna'nın babası Bahaeddin Veled'i de başkentine davet eder ve burada kendisine bir medrese tahsis eder.

Babasının 1231 yılında vefatı üzerine, onun varisi olarak görülmüş ve babasının öğrencileri Mevlâna'nın çevresinde toplanmıştır.

Mevlâna bir gün öğrencileriyle birlikte yürürken yol kenarında bulunan köpeklerin birbirlerine sarılarak uyuduğunu gören öğrencilerden biri duygulu bir şekilde,

"Ne kadar güzel bir kardeşlik örneği gösteriyorlar" der, "Keşke tüm insanlık bunu görse de ders alsa".

Mevlâna öğrencilerine görünen manzaranın farklı bir açısını anlatmak için:

"Aralarına bir kemik atarak kardeşliklerinin derecesini daha iyi anlayabiliriz" der.

Mevlâna bir gün musiki konusunda sohbet etmektedir. "Ney sesini işitince sanki cennet kapılarının açılış sesini işitiyor gibi oluyorum" deyince mecliste bulunanlardan biri "Ben de aynı sesleri duyar gibi oluyorum" der.

Bunun üzerine o adamı çok iyi tanıyan yakın bir arkadaşı "Senin duyduğun o ses" der, "Kapıların kapanış sesleridir".

Mevlâna'nın babası öldüğünde Selçuklu Sarayı'nın Gül Bahçesi'ne defnedilmişti. Sultânü'l-Ulemâ'nın mezarının üzerine bir türbe yaptırmak isteyenler Mevlâna'ya başvurduklarında "Gök kubbeden daha iyi türbe mi olur?" cevabını almışlardı.

Mevlâna, 17 Aralık 1273 tarihinde vefat etti. Sevdiklerinin isteği üzerine oğlu Sultan Veled, Mevlâna'nın mezarı üzerine türbe yapılmasını kabul etmiştir.

19. yüzyılın sonuna kadar eklemeleri devam eden türbede bulunan iki levha Mevlâna'nın felsefesini ve düşünce sistemini en iyi şekilde ifade eder. Türkçe olan birinci levhada şöyle yazar:

> *"Ya olduğun gibi görün, Ya göründüğün gibi ol."*

Mevlâna'nın Farsça bir rubaisi olan ikinci levhanın çevirisi ise şöyledir:

> *"Gel, Gel, ne olursan ol, gel! ister kâfir, ister mecûsî, ister puta tapan ol, gel! Bizim dergâhımız ümitsizlik dergâhı değildir. Yüz kere tövbeni bozmuş olsan da yine gel!"*

Ölüm gününü yeniden doğuş günü olarak kabul eden Mevlâna, öldüğü zaman Allah'a kavuşacağından, o günü düğün günü anlamına gelen "Şeb-i Arûs" olarak nitelendiriyordu.

Çevresindekilere ölümünün ardından ağlamamalarını vasiyet eden Mevlâna şöyle diyordu:

> *"Ölümümüzden sonra mezarımızı yerde aramayınız! Bizim mezarımız âriflerin gönüllerindedir."*

Mesnevi, Mevlâna'nın en önemli eserlerinden biridir. Dili Farsça'dır. Elde bulunan en eski nüshasına göre beyit sayısı

25.618 ve 6 cilt olan Mesnevi, özünde tasavvufi fikir ve düşünceler bulunan birbirine eklenmiş hikâyelerden oluşur.

Kendi cinsinden olmayanla uçar mı kuş?

“Bana filan ilaçtan verin” der Calinus (ilk çağda bir hekim) dostlarına. Onlardan biri “Ey bilgin, delilik için istediğin bu ilaç. Senin aklınsa bunun çok uzağında. Lütfen böyle konuşma” diye itiraz eder.

Calinus şöyle açıklar:

“Bir deli beni gördü. Yüzüme baktı bir süre. Göz kırptı. Ardından yakamı, yenimi yırttı. Eğer olmasaydı bende onunla bir benzerlik, döner miydi yüzünü bana o çirkin yüzlü?

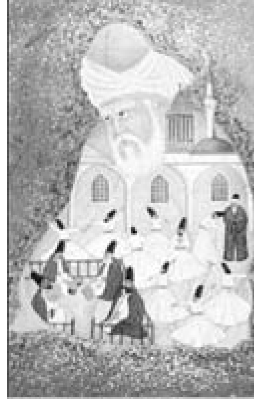
Nasıl yanıma gelirdi kendi cinsinden görmeseydi? Kendi cinsinden başkasına kendini kaldırıp vurur muydu?

Birbirine saldırdığında iki kişi, aralarında ortak bir değer vardır hiç şüphesiz. Kendi cinsinden olmayanla uçar mı kuş?”

Mevlâna’nın çeşitli konularda söylediği ve 40 bini aşan şiirden oluşan *Dîvân-ı Kebir*, başta Selçuklu hükümdarlarına ve devrin ileri gelenlerine nasihat için yazılan ve 147 mektuptan oluşan *Mektûbât*, çeşitli meclislerde yaptığı sohbetleri içeren *Fîhi Mâ Fih* (Ne Varsa İçindedir), yedi vaazının toplanmasından meydana gelen *Mecâlis-i Seb’a* (Yedi Meclis) diğer eserleridir.

Mevlâna, Türk tasavvuf kültürünün en önemli şahsiyetlerinden biridir. Onun düşünce dünyası incelendiğinde, odaklandığı noktanın insan olduğu göze çarpar. Daha iyi bir insan olmanın özelliklerini ve buna nasıl ulaşılacağını anlatır. Mutlu, huzurlu, kendisiyle ve dış dünyayla barışık, hoşgörülü,

çalışkan, ahlaklı olmak ve daha pek çok güzel insani özelliğe ulaşmanın yollarından bahseder, bunlar üzerine düşünülmesini sağlar.

Mevlâna Celaleddin Rumi'den...

"Başkasının günahını çekmez hiçbir günahkâr
Ekmediğini biçemez hiç kimse

'Buldu bir hazine falanca kişi ansızın
iş ne, dükkân ne? Ondan istiyorum ben de.'

Baht işi hazine bulmak, nadir şey ona kavuşmak
Sana gereken, tende kudret oldukça çalışmak."

"Nice insanlar gördüm, üzerinde elbisesi yok.
Nice elbiseler gördüm, içinde insan yok."

"Üç sözden öte değil, bütün ömrüm şu üç söz: Hamdım, piştim, yandım..."
"Ne kadar bilirsen bil, söylediklerin karşındakinin anlayabildiği kadardır."

"Denizin dibinde incilerle taşlar karışık olarak bulunurlar;
övülecek şeyler de kusur ve yanlışların arasında bulunurlar."

"Kargalar ötmeye başlayınca bülbüller susar."

"insanın kanadı, gayretidir."

"Dünle beraber gitti, düne ait ne varsa cancağızım. Bugün yeni şeyler söylemek lazım."

"Körler çarşısında ayna satma! Sağırlar çarşısında gazel atma!"

"Ne kadar zengin olsan, ancak yiyebileceğin kadar yersin.

Denize testiyi daldırırsan, alabileceği kadar su alır, gerisi kalır."

"Eşek müşteri olup bir şey alacak olsa, elbette ham kavunu alır."

"Kim demiş gül yaşar dikenin himayesinde? Dikenin itibarı ancak gül sayesinde!"

"Öküzün rengini dışında, insanın rengini içinde ara."

Nasreddin Hoca

Nasreddin Hoca (1208-1284)

Nasreddin Hoca'ya, "Dünyanın merkezi neresidir?" diye sormuşlar. Hoca, eşeğinin sırtında, hiç düşünmeden "Karakaçan'ın ayaklarını bastığı yerdir!" cevabını vermiş. Bu duruma şaşırarak "Olur mu öyle şey Hocam?" demişler. Nasreddin Hoca, umursamaz bir tavırla, "inanmıyorsanız ölçün!" demiş.

Eskişehir'in Sivrihisar ilçesi Hortu yöresinde doğan, Konya'nın Akşehir ilçesinde ölen Türk halk bilgesidir. Babası Hortu köyü imamı Abdullah Efendi'dir. Babasının ölümü üzerine medrese eğitiminin ardından Hortu'ya dönerek köy imamı olur.

Akşehir'de uzun süre kadılık görevinde de bulunduğundan kendisine Nasuriddin Hâce adı verilmiş, zamanla bu ad

Nasreddin Hoca biçimini almıştır.

Nasreddin Hoca Anadolu halkının yaşama biçimini, halka anlatmak istediklerini, onların sorunlarını, hayata dair derslerini, çelişkileri; övgü, yergi, alaya alma gibi öğeleri kullanarak eğlenceli bir şekilde hazırcevaplılığıyla dile getirmiştir. Onun ölümünden sonra da halk, Nasreddin Hoca'nın diliyle kendi sesini duyurmuş ve fıkraları her dönemde anlatılmaya devam etmiştir.

Marifet Kavuktaysa, *Dünyanın Merkezi*, *Yağmurdan Kaçmıyorum*, *Halep Oradaysa Arşın Burada*, *Cimri*, *Eşeğin Sözüne mi inanıyorsun?*, *Ye Kürküm Ye*, *Kazan Doğurdu*, *Eski Kilim*, *ipe Un Sermek*, *Baklava*, *Suyunun Suyu*, *Herkesi Memnun Edemezsin*, *Peşin Para*, *Zaten inecektim*, *Kırk Yıllık Sirke*, *Yorgan Gitti Kavga Bitti*, *Ya Tutarsa?*, *Sen de Haklısın*, *Parayı Veren Düdüğü Çalar* ve daha pek çok fıkrası hâlâ yüzümüze tebessüm, hayatımıza renk ve öğreti katmaktadır.

Şehir mezarlığında bulunan türbesinin yanları açık fakat kapısında kocaman bir kilit var. Nasreddin Hoca, kendisini ziyarete gelenleri bu hoş sürprizle karşılıyor ve mizah dolu kişiliğini oldukça iyi yansıtıyor.

Nasreddin Hoca'dan...Eşeğin Sözüne mi İnanıyorsun?

Komşusu bir gün Nasreddin Hoca'dan eşeğini ödünç ister. Aynı kişi daha önce de eşeğini alıp hor kullandığından Hoca vermek istemez:

"Kusura bakma komşu, eşek burada yok!" der.

Tam komşusu arkasını dönmüş gideceği sırada ahırdan eşeğin sesi gelir. Komşusu Hoca'ya "Hocam, hani eşek burada yoktu?" diye sorar.

Hoca, "Yani ilahi komşu, bu yaşımda ak sakalımla benim sözüme inanmıyorsun da, eşeğin sözüne mi inanıyorsun!" der.

İpe Un Sermek

Nasreddin Hoca'nın aldığını vermeyen bir komşusu vardı. Adamın bu özelliği çevresindekileri bıktırmıştır. Bu adam, bir gün Nasreddin Hoca'nın da kapısını çalar. Hoca'dan eşeğini bağlamak için ip ister. Hoca içeri girer, bir süre bekledikten sonra kapıya gelir:

"Kusura bakma komşum, ipe un sermişler" der. Komşu şaşkınlıkla:

"Amma yaptın Hoca! Hiç ipe un serilir mi?" deyince Hoca daha fazla dayanamaz: "Elbette serilir. İnsanın vermeye gönlü olmayınca ipe de un serilir" der.

Yorgan Gitti Kavga Bitti

Nasreddin Hoca bir gece sokaktan gelen gürültüyle uyanır. Pencereden baktığında iki adam kavga ettiğini görür. Soğuk olduğundan üzerine yorganını da alarak aşağıya iner ve

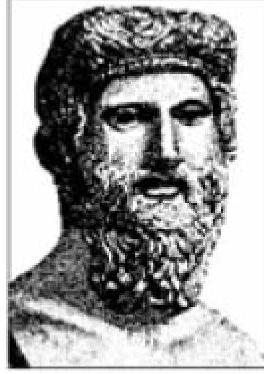
adamlara nasihat etmeye, onları barıştırmaya çalışır. Fakat adamlar Hoca'yı dinlemek yerine iyice kavgaya tutuşurlar.

Ayırmak için araya giren Hoca'nın üzerinden yorganın düşmesi üzerine adamlardan biri yorganı alarak kaçar, diğeri de karanlıkta kaybolur.

Hoca şaşkınlık içinde ıssız sokakta kalakalır. Eve giden Hoca'ya karısı merakla sorar:

"Kavganın nedeni neymiş bey?"

"Hiç, bizim yorgan yüzündenmiş. Yorgan gitti, kavga bitti..."

Platon (Eflatun)

Platon (Eflatun, MÖ 427-347)

“iyiyi, doğruyu ve gerçeği arayan kişinin ruhu arınır ve ölümsüzlüğe ulaşır.”

MÖ 427 yılında Atina’da doğan Eflatun, soylu bir aileden geliyordu. İyi bir eğitim aldı. Yirmi yaşında Sokrates’le tanıştıktan sonra onun ölümüne kadar sekiz yıl boyunca öğrencisi oldu. Hocası Sokrates’in öldürülmesi üzerine Atina’yı terk ederek Mısır başta olmak üzere pek çok ülke gezdi, gözlemledi ve 40 yaşlarında yeniden Atina’ya döndü.

Seçkin öğrenciler yetiştirmeyi planladığı okulunu, Atina’nın batısında adını Yunan kahramanı Academios’tan alan bir bölgede kurdu.

Eflatun’a göre filozof, aldatıcı görünümlerin ardına saklanmış olan mutlak bilgiyi, yani ideaların bilgisini yakalayabilen kişidir.

Eflatun’a göre felsefe ise, değişim içinde bulunan görüntülerin bilgisini bir yana bırakarak, hiçbir zaman değişmeyen ideaların bilgisine ulaşmaktır.

Bu düşünceye göre, insanlar bir mağaranın içinde yaşarlar ve yüzleri mağara girişinin karşısında bulunan duvara dönük olduğu için sadece buraya düşen gölgeleri görebilirler. Gerçeği görmek isteyen bir kimsenin başını mağaranın girişine çevirmesi ve orada geçit töreni yapmakta olan ideaları seyretmesi gerekir.

Bir toplantıda Eflatun’a sorarlar:

“İnsanlarda gözlemlediğiniz ve sizi en çok şaşırtan davranışlar nelerdir?”

Eflatun cevabını şöyle sıralar:

“Çocukluktan sıkılırlar ve büyümek için acele ederler, sonra çocukluklarını özlerler. Para kazanmak için sağlıklarını yitirirler, ardından sağlıklarını geri almak için para öderler. Yarından endişe ederken bugünü unuturlar, dolayısıyla ne bugünü ne de yarını yaşarlar. Böylece hiç ölmeyecek gibi yaşarlar, ancak hiç yaşamamış gibi ölürler.”

Bir konuşması sonunda birkaç kişi Eflatun’a sorar:

“Dostluk ve hayatla ilgili bize ne öğüt verirsin?”

Eflatun şunları söyler:

“Kimseye kendinizi sevdirmeye kalkmayın. Yapılması gereken tek şey sadece kendinizi sevilmeye bırakmaktır.

Hayatla ilgili ise, önemli olan çok şeye sahip olmak değil, en az şeye ihtiyaç duymaktır.”

Bir gün halk, meydanda toplanmış bulundukları durumdan yakınırken büyük filozofun oradan geçtiğini gören biri şunu sorar:

"Biz ne zaman mutlu olacağız?"

Eflatun yürüdüğü yoldan başını kalabalığa çevirerek "Toplumlar, filozofların kral ya da kralların filozof olduğu güne kadar, rahat ve huzur yüzü görmeyeceklerdir" diye cevap verir.

81 yaşında doğum günü olduğu sanılan bir günde hayata gözlerini yuman Eflatun, geride ve *Sokrates'in Savunması* başta olmak üzere çok sayıda eser bıraktı.

Solda Eflatun ve sağda öğrencisi Aristoteles, Ressam Raffaello Sanzio, 1509

Eflatun'dan...

"iyi bir konuşma insanın kafasına hâkim olma sanatıdır."

(Mahkeme, yaptığı oylama sonucu Sokrates'i ölüme mahkûm eder.)

"Atinalılar!

Biraz daha sabretmediğiniz için, bilge adam Sokrates'e ölüm cezası veren şehrin kötü şanını yükleneceksiniz. Sizleri

kötülemek isteyecek olanlar, bilge olmasam bile bilge olduğumu söyleyecekler.

Biraz daha bekleseydiniz bu iş kendiliğinden olacaktı. Yaşımı görüyorsunuz, zaten yaşamdan uzak, ölüme yakın yaşıyorum. Bu sözlerim hepinize değil, yalnızca beni ölümle cezalandıranlara.

Aynı kişilere şunu söylemek istiyorum: Beyler cezadan kaçınmak için elimden gelen her şeyi yapıp söylediğime inandığım için, sizleri yeterince ikna edecek sözleri söyleyemediğimi düşünebilirsiniz. Nedeni bu değildir beyler! Asıl nedeni, başkalarından duyabileceğiniz ağlamaları, yalvarmaları -fikrimce bana uymayan davranışları- sergilemediğim, yeterince yüzsüz ve küstah olmadığım içindir, ikna edici sözler söyleyemediğim için değil.

O zaman bile özgür bir insana yakışmayan bir davranışı tehlikenin varlığı yüzünden yapmazdım, şimdi de savunma şeklimden pişmanlık duymuyorum. Başka şekilde yaşamaktansa, bu savunmayla ölmeyi yeğlerim. Ne barışta ne savaşta ne de herhangi bir durumda bir kimsenin ölümden kaçmaya hakkı vardır.

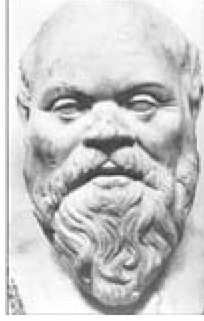
Savaşlarda bile, herhangi bir kimsenin silahlarını bırakıp düşmana yalvararak ölümden kaçtığı görülmüştür. Bütün tehlikeli durumlarda, her türlü davranışı göze alan insan ölümden kaçabilir. Beyler ölümden kaçmak zor değildir, asıl zor olan kötülükten kaçabilmektir! Çünkü kötülük ölümden daha hızlı koşar.

Beni ise şimdi, yaşlı ve yavaş olduğumdan, ikisinden en yavaş olanı yakaladı. Beni cezalandıranları ise, güçlü ve tez canlı olduklarından, kötülük yakaladı. Ben ölüm cezası alarak gidiyorum, onları ise gerçekler, kötü ve haksız olarak

yargılayacak. Doğal olarak ben cezama sadık kalacağım, onlar da. Belki böyle olması gerekiyordu, iyi de oldu.

İyi insan için kötülük yoktur, ne yaşarken ne de öldükten sonra.”

(Sokrates’in Savunması, Platon, MÖ 399)

Sokrates

Sokrates (MÖ 470-399)

“Bir şeyleri değiştirmek isteyen insan önce kendinden başlamalıdır.”

Babası heykeltıraş, annesi ebe olan Sokrates, MÖ 470 yılında Atina’da doğdu. Babasının heykeltıraş olmasını istemesine rağmen, o felsefeye yöneldi. Atina’da felsefe tartışmalarının yoğun olduğu bir dönemde yaşayan Sokrates’in felsefeye yönelmesi gayet doğaldı.

Basit ve sade bir yaşam sürdüğünden diğer filozoflar parayla ders verirken Sokrates öğrencilerinden ücret almıyordu. Alışıldığı gibi sınıf içinde değil de, açık havada ders vermeyi tercih ediyordu.

Yazılı bir eser bırakmayan Sokrates’in düşüncelerini, öğrencileri Platon ve Ksenofanes’in kaleme aldıklarıyla öğ-

renmekteyiz.

Sokrates; evrenden önce kendimizi tanımamız gerektiği üzerinde durarak “Biz kimiz?” sorusunu soruyor ve bilimde temel bilgilerin ötesine geçmeden daha çok insanlara pratik ahlak kurallarını öğretmenin gerektiğini savunuyordu.

Yaşadığı hayatı düşünen ve kendini sorgulayan birinin zamanla kendini tanıyarak, zaten kendisi hakkında iyi olanı yapmak zorunda kalacağını savundu.

Atina meydanlarında, hayatı sorgulamak, kalıplaşmış bilgileri yeniden ele almak gerektiğini söyleyen Sokrates bunu şu örnekle anlatıyordu:

“Antik Atina büyük ve yavaş hareket eden bir at, bense bu atı sürekli uyandırmaya, yerinden oynatmaya çalışan bir at sineğiyim.”

Sokrates soru soranlarla konuşarak onları yönlendirir, böylece insanların cevabı kendilerinin bulmalarını sağlardı. Bu şekilde bilginin aslında kişinin içinde saklı olduğunu, sadece onu dışarı çıkarabilmek için doğru yolu kullanmanın yeterli olduğunu gösterirdi.

Bir gün ders verirken bunu şöyle açıkladı:

“Annem nasıl bir çocuğun dünyaya gelmesine bir ebe olarak yardımcı oluyorsa, öğretmen de öğrencisine yeni bir şey öğretmez, ancak onun aklında var olan bilgileri gün ışığına çıkarır, çünkü bilgiler aklımızda doğuştan vardır.”

Ünlü filozof Sokrates yolda bir tanıdığına rastladığında adam ona,

“Arkadaşınla ilgili ne duyduğumu biliyor musun?”der.

Sokrates, “Bana ne duyduğunu söylemeden önce sana küçük bir test yapmak istiyorum” der.

Bu sözler karşısında adamın şaşırdığını gören Sokra-tes devam eder,

“Hiç şaşırma dostum, düşüncelerimizi filtreden geçirmenin yararlarını şimdi göreceksin. Sana uygulayacağım testin adı ‘üçlü filtre testi’. İlk filtre ‘Gerçek Filtresi’. Şimdi söyle bakalım bana anlatacağın şeyin tam anlamıyla gerçek olduğundan emin misin?”

“Hayır” der adam. “Aslında bunu bana başkası anlattı ve... “

“Tamam” der Sokrates. “Öyleyse, sen bunun gerçekten doğru olup olmadığını bilmiyorsun. Şimdi ikinci filtreye geçelim, ‘İyilik Filtresi’. Arkadaşım hakkında bana söy-leyeceklerin iyi bir şey mi?”

“Hayır, aksine.”

“Öyleyse” diye devam eder Sokrates, “Onun hakkında bana kötü bir şey söylemek istiyorsun ve bunun doğru olduğundan da emin değilsin. Fakat yine de son filtreyi kullanalım ‘Yararlılık Filtresi’. Arkadaşım hakkında bana anlatacakların işime yarayacak şeyler mi?”

“Hayır, sanmıyorum.”

“O hâlde” diye sözlerini tamamlar Sokrates, “Eğer bana söyleyeceklerin doğru değil, iyi değil ve işe yarar değilse bunları neden bana anlatasın ki?”

Dine yenilikler getirmeye çalıştığı, gençliğin ahlakını, düşünsel yaklaşımlarını ve toplumun huzurunu bozduğu gerekçesiyle suçlandı. Çıkarıldığı mahkemede kendini savundu, ancak 281’e 220 oyla suçlu bulundu ve baldıran zehriyle ölüme mahkûm edildi. [106]

Dinsel bir arınma dönemine rastlayan ölüm cezası bir ay ertelendi. Bunu fırsat bilen, başta Platon olmak üzere, öğrencileri onu kaçırmayı teklif ettiler. Fakat Sokrates, ya-

şamı pahasına düşüncelerinden ve inandığı değerlerden vazgeçmeyeceğini söyledi.

Ölüm cezası okunduğunda karısı gözyaşlarını tutama-yarak:

“Beni asıl kahreden haksız yere bu cezaya çarptırılman” der.

Sokrates ise şöyle karşılık verir:

“Eğer bu kararlarında haklı olsalardı, asıl o zaman üzülmen gerekirdi.”

Ceza üzerine tekrar konuşma yaptığında sözlerini şöyle bitirir:

“Ayrılma saati geldi ve kendi yollarımıza gidiyoruz, ben ölmeye, siz yaşamaya. Hangisinin daha iyi olduğunu yalnızca Tanrı bilir.”

Sokrates, zehri içmesine saatler kala onu son kez görmeye gelen öğrencilerinden birinin elinde bir saz gördü. Sazın nasıl çalınacağını öğrenmek istediğinde öğrencisi hayretle:

“Üstadım! Ama nasıl olur? Az sonra zehri içeceksiniz, çalmaya vaktiniz olmayacak ve bir zevk duymayacaksınız” dedi.

Sokrates, ölmeden önce son dersini verdi: “Evladım! Asıl zevk çalmakta değil, çalmayı öğrenmektedir.”

Sokrates’in son anlarının tasviri, Ressam Jacques Louis David, 1787

Bir gün Sokrates’e, “Neden sakallarını kesmiyorsun?”

diye sorarlar.

Sokrates “Bilinmeyenden korkar insan” der, “Neyle karşılaşacağımı bilmiyorum!”

Karısıyla olan anlaşmazlıklarını ünlü filozof şöyle dile getirmiştir:

“Evlenin, karınız iyiyse mutlu, değilse filozof olursu nuz.”

Sokrates’ten...

“Bir tek şey biliyorum, o da hiçbir şey bilmediğim.”

“Sorgulanmayan bir yaşam, gerçekte hiç yaşanmamıştır.”

“Dünyayı harekete geçirecek olan önce kendini harekete geçirsin.”

”Size ne yapacağınızı söyleyebilirler ama ne düşüneceğinizi asla!”

“insan, gülmediği günü yaşadım diye hayat defterine kaydetmemelidir.”

Hükümdarlar

Alparslan
Büyük iskender
Fatih Sultan Mehmet
Julius Caesar (Sezar)
Napoleon Bonaparte
Yavuz Sultan Selim

Alparslan

Alparslan (1029-1072)

Büyük Selçuklu Devleti Sultanı Alparslan, 20 Ocak 1029'da doğdu. 1064 yılında tahta çıktığında tarihte büyük devlet adamı olarak anılacak olan Nizamülmülk'ü vezir yaptı. Malazgirt Zaferi'yle Türklere Anadolu'nun kapılarını açtı. Türklerin Anadolu için ölüm kalım savaşı verdikleri 26 Ağustos 1071 Malazgirt Zaferi ve 26 Ağustos 1922 Büyük Taarruz'un başlaması aynı gün, aynı ayda olmuştur.

Bizans İmparatoru Diyojen, İstanbul'dan iki yüz bin kişilik ordusuyla Anadolu'nun doğusuna hareket etmeden önce şöyle söyler:

"Doğu hudutlarımızda büyük bir islam tehlikesi belirmiştir. Bu tehlikeyi büyümeden ortadan kaldırmalıyız. Ordunun başında, bu tehlikeyi kesin olarak kaldırmaya gidiyorum."

Bizans İmparatoru Diyojen’in hedefi sadece Türk akınlarını önlemek değildi. O başkentlerine kadar giderek Türkleri daha doğuya sürmeyi ve bütün İslam ülkelerini ele geçirmeyi amaçlamıştı. Hatta alacağı şehirleri hangi komutanlarına pay edeceğini bile planlamıştı.

Tüm bunları haber alan Alparslan 50 bin kişilik ordusuyla Anadolu’ya doğru hareket eder. Alparslan’ın casusları düşmanın büyük bir orduyla geldiğini haber vermek için huzura çıktıklarında endişeyle şöyle derler:

“İki yüz bin kişilik Bizans ordusu bize doğru yaklaşıyor!”

Çevresindekilerin endişeli bakışlarını sezen Alparslan sakin bir şekilde, “Önemi yok, biz de onlara yaklaşıyoruz” der.

İki ordu 25 Ağustos 1071 sabahı, savaştan bir gün önce, Malazgirt Ovası’nda karşı karşıya geldiklerinde birbirlerine savaş öncesi heyetler gönderirler. Diyojen gelen Türk heyetine ordugâhında, kışlamak için İsfahan’ın mı, yoksa Hamedan’ın mı daha iyi olduğunu sorar.

Ardından, “Sultanınıza söyleyin, kendileriyle barış görüşmelerini Rey’de yapacağım. Ordumu İsfahan’da kışlatıp, atlarımı Hamedan’da sulayacağım” der.

Elçiler bu sözleri Sultan Alparslan’a ilettiklerinde, o da gelen heyetle şu cevabı gönderir:

“Söyleyin imparatorunuza, atlarınızın Hamedan’da sulanacağından eminim, fakat kendilerinin nerede kışlayacağını ise tam olarak bilemiyorum doğrusu...”

Türk ordusu savaş başladığında, bozkır çevirme hareketini uygulamak için hilal şeklini alır. Gün boyu süren savaş sonunda Bizans ordusu dağılır ve İmparator Diyojen yaralı olarak ele geçirilir.

Türkleri bir bayrak altında toplama isteğiyle seferler düzenleyen Sultan Alparslan, huzuruna kabul ettiği düşman bir kale komutanın hançeriyle 25 Ekim 1072’de hayata gözlerini yumar.

Büyük iskender

Büyük İskender (MÖ 356-323)

İskender MÖ 356 yılında Makedonya'nın başkenti Pella'da doğdu. Babası Kral Philip öldürülünce yirmi yaşında tahtı devraldı.

On iki yaşından itibaren Aristo'dan ders almaya başlaması ve on altı yaşında babası Roma Seferi'ne çıktığında ülke yönetimini üstlenmesi, yetişmesinde

önemli rol oynadı.Amacı tüm dünyayı ele geçirmek olan İskender, otuz üç yaşında ölmesine rağmen on iki yıl sekiz ay süren hükümdarlık döneminde Pers İmparatorluğu'nu yıkarak Yunanistan'dan Hindistan'a kadar uzanan büyük bir imparatorluk kurdu.

Büyük iskender Aristo’nun derslerini dinlerken

Bir efsaneye göre “Gordion düğümü”nü çözen hükümdar Asya’ya hâkim olacaktır. Midas’ın babası Frigya kralı Gordius’a ait olduğu söylenen ünlü Gordion düğümü, bir kağnıyı bir sütuna bağlayan karışık sarmaşıklar yığınıdır. Büyük İskender MÖ 334’te Gordion’a geldiğinde efsaneyi duyar ve bir kılıç darbesiyle düğümü ikiye ayırır.

Büyük İskender İran’a sefer hazırlığı içindeydi. Bu arada istihbarat kaynakları da hızlı bir şekilde çalışıyordu. En son gelen haberler anında Büyük İskender’e iletiliyordu.

Bu haberlere göre, İran Hükümdarı Dara, büyük bir orduyla bu sefere karşı koymaya hazırlanıyordu.

Yakınlarının vazgeçirme çabalarına Büyük İskender’in cevabı şöyleydi:

“Bir sürünün üzerine atılacak kurt, onun adedini asla düşünmez!”

Büyük İskender bir savaş sonrası meydanda yatan ölüler arasında dolaşmaktaydı. Ortalık tam anlamıyla kan gölüne dönmüştü.

Bu geniş alana bakıp, kendini de sorguya çekercesine yanında bulunan hocasına sordu:

“Aristo, bunun anlamı nedir?”

Aristo bu soruyu şu kısa cümleyle yanıtladı:

“Zafer ya da hiç!”

Büyük İskender'in yanına gelen bir fakir, ondan bir şey alamayınca ısrar eder:

"Az bir şey olsun ihsan etmez misiniz?"

"Az şey vermek bana layık değildir."

"O hâlde çok ihsan ediniz."

"O da sana layık değildir."

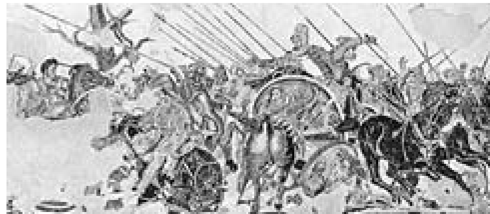
Büyük İskender planlarını değişen koşullara göre kolayca uyarlayabilme yeteneğine sahipti. Karşısına çıkan fırsatları iyi değerlendiriyor ve ordusuyla birlikte dönemin koşullarına göre çok hızlı hareket edebiliyordu. Farklı ülkelerin askerlerini kısa sürede kendi sistemine uygun hâle getiriyordu.

Göze çarpan özellikleri, büyük düşünme, değişme esnekliği, hız, cesaret ve sistemli hareket etmenin yanı sıra bilgiye verdiği önemdir.

Pers hükümdarı III. Dareios'u Pinaros Çayı kıyısında yenen Büyük İskender, Suriye ve Fenike'ye doğru ilerler. Büyük İskender, bu büyük yenilgi üzerine Pers hükümdarının önemli tavizler ve topraklar verdiği barış teklifini reddeder. Pers İmparatorluğu'nun bir ada kenti olan Tyros'un uzun süre alınamaması üzerine İskenderun şehri komutanı Parmenion'un, daha önceki barış teklifi için:

"İskender'in yerinde olsaydım kabul ederdim" demesi üzerine, amacı Asya'nın tamamını ele geçirmek olan Büyük İskender şu cevabı verir:

"Parmenion olsaydım, ben de kabul ederdim."

Büyük iskender'in III. Dareios'u yendiği issus Savaşı'nı (MÖ 333) anlatan bir mozaik

MÖ 325 yılında yeni bir sefer hazırlığındayken Babil kentinde hastalanarak ölür. Vasiyetinde ülkenin yönetimini en güçlü olana bıraktığını açıklaması ise uzun süren çatışmalara yol açmıştır.

Sultan II. Mehmet, Ressam Gentile Bellini, 1480

Fatih Sultan Mehmet (1431-1481)

30 Mart 1431 Pazar günü Edirne'de dünyaya gelen II. Mehmet, çocukluğundan itibaren devrin ileri gelen alimlerinden eğitim aldı.

Devlet idaresini öğrenmesi amacıyla Manisa'ya vali olarak gönderildi. On iki yaşında babası Sultan II. Murat tarafından tahta çıkarıldı.

Bu genç padişahın tecrübesizliğinden yararlanmak isteyen dönemin Avrupa devletleri bir haçlı ordusu kurarak bölgedeki Türk hâkimiyetini sona erdirmek için yola çıktılar.

Durumun ciddiyeti üzerine vezirleriyle görüşen genç padişah, babası II. Murat'ı yeniden tahtı devralması için Edirne'ye davet eder.

Babası bu davet üzerine oğluna şu haberi gönderir:

“Bizim tahtı oğlumuza bırakmaktan maksadımız, yorucu geçen ömrümüzün son yıllarını rahat ve huzur ile yaşayıp ibadetlerimizi yapmaktı. Saltanat kimde ise din ve devleti savunmak da onun görevidir.”

Sultan II. Mehmet bu haber üzerine babasına şu cevabı yazar:

“Saltanat senin ise, düşmanlar topraklarımızı alarak ilerlemektedir. Osmanlı Devleti ve İslam dünyası tehlikededir. Eğer saltanat benim ise, ordunun başına geçmeniz için fermanım vardır. Göreviniz ihtar olunur!”

Bunun üzerine Edirne’ye gelen II. Murat ordusuyla Varna’ya hareket eder ve 1444 yılında büyük bir zafer kazanarak Osmanlı’nın bölgedeki gücünü perçinler.

1451 yılında babası vefat edince ikinci kez tahta çıkan II. Mehmet bu kez on dokuz yaşındadır.

Yıllardır içinde biriktirdiği İstanbul’u alma özlemini gerçekleştirme vakti gelmiştir. Bunun için hazırlıklara başlayan genç padişah, Rumeli Hisarı’nı dört aydan daha kısa bir sürede inşa ettirerek İstanbul’un Karadeniz’den ikmal yolunu kontrol altına alır. Dönemin en ağır topları onun zamanında döktürülür. Bu toplar 600-700 kilo ağırlığındaki granit gülleleridir ve 1200 metreye kadar fırlatabilir niteliktedir.

Gece gündüz İstanbul’un fethini düşünen, elinde İstanbul’un haritasıyla sürekli planlar yapan II. Mehmet, tüm hazırlıklarını tamamladıktan sonra 6 Nisan’da İstanbul’u kuşatır.

Bizans İmparatoru XI. Konstantin Paleologos, genç padişaha elçiler gönderir. Bizans İmparatoru bazı yerlerin Osmanlı

Devleti’ne verilmesi karşılığında kuşatmayı kaldırması teklifinde bulunur.

Genç hükümdar gözünü ufuklara dikerek elçilere şu cevabı verir:

Gemilerin karadan Haliç’e indirilmesi, Ressam Fausto Zonaro

“Benim gerçekleştireceğim şeylere, sizin hayalleriniz dahi uzanamaz.”

Kuşatma çok zor geçiyordu. Bugüne kadar çeşitli devletlerce defalarca kuşatılmasına rağmen alınamayan İstanbul, bu genç hükümdarın azmine daha fazla direnebilecek miydi? Bizanslılar kuşatma şiddetlendikçe elçi üstüne elçi gönderiyor, ancak her seferinde ret cevabını alıyorlardı. Hatta bir keresinde genç padişahtan ümitlerini kıran şu cevabı aldılar:

“Ya ben şehri alırım, ya şehir beni!”

Genç padişah bu kuşatmada o güne kadar uygulanmamış teknikler kullanıyordu. Bu tarihe kadar atıştan sonra soğuması beklenen ateşli silahlar artık zeytinyağı dökülerek soğutulmaya başlamış, böylece yağ ile makine soğutma sistemi tarihte ilk kez kullanılmıştı. Havan topunun planları çizilerek dik mermi yollu silah da ilk kez bu kuşatmada kullanılmaya başlandı.

Kasımpaşa tarafından başlanarak boş fıçılar üzerine kalaslar bağlanarak Haliç üzerine yapılan köprü çalışmasını gören Bizanslılar, Türklerin su üstünde yürüdüğünü düşünerek, sihir yaptıklarını zannetmişlerdir.

İstanbul'un alınması için her yol deneniyordu. "Bu olmaz" denilecek şeyler çok kısa bir sürede gerçekleştiriliyordu. Nitekim 22 Nisan gecesi Beşiktaş'ta bulunan Türk donanması kara yoluyla Haliç'e indirildi.

Fatih Sultan Mehmet istanbul'a girerken, Ressam Fausto Zonaro

Tüm bu çabalar 29 Mayıs 1453 sabahı sonuçlandı. İstanbul'u alan II. Mehmet, yirmi bir yaşında Fatih unvanıyla bir devrin kapanmasını sağladı. Böylece ortaçağ kapandı ve yeniçağ başladı.

Atının üzerinde ordusuyla şehre giren Fatih Sultan Mehmet, dervişlerden birinin atının yularına yapışmasıyla irkilir. Derviş, "Padişahım! İstanbul'u biz dervişlerin duaları sayesinde aldığını unutma" der.

Genç padişah dervişin hâline bakıp hafifçe gülümse-dikten sonra, "Doğru söylersin" der, hareket ederken de eliyle kılıcını işaret ederek, "Ama sen de şu kılıcın hakkını unutma!"

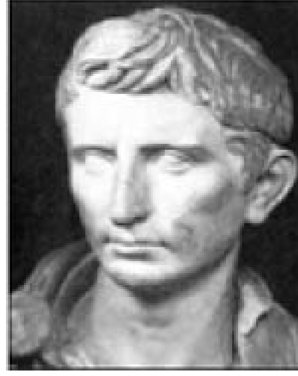
İstanbul'un fethinden sonra batıya ve doğuya pek çok sefer düzenleyen Fatih Sultan Mehmet, buralardan da önemli

zaferlerle döner. Yapacağı seferlerden en yakınlarına bile bahsetmeyen büyük hükümdar, “Sırrıma sakalımın bir tek telinin vâkıf olduğunu bilsem, onu yolar, atarım” sözüyle savaşta gizlilik ilkesine olan duyarlılığını dile getirmiştir.

Kırk dokuz yaşında, 3 Mayıs 1481’de vefat eden büyük hükümdarın, İtalya seferi için yola çıktığında, sayısız düşmanlarının sayısız zehirleme çabalarından birine yenik düştüğü sanılıyor.

İstanbul’un fethi sırasında orada bulunan İtalyan tarihçi Zorzo Dolfin onun hakkında şöyle yazar:

“Sultan Mehmet, çok az gülerdi. Zekâsı, daima bir çalışma hâlindeydi. Çok cömertti. Her işte fevkalade atılgan,hatta cüretkârdı. Seçtiği hedeflere erişmek için çok ısrar ederdi. Soğuğa, sıcağa, açlığa, susuzluğa dayanıklıydı. Kesin konuşur, kimseden çekinmezdi. Zevk ve sefadan uzaktı. Türkçe, Yunanca ve Sırpçayı çok iyi konuşurdu. Her gün belirli bir süre boyunca okurdu. Roma tarihi, başka devletlerin tarihi, Laerce, Tite-Live, Herodot, Quinte-Curce, Papalar, Alman İmparatorları ile Fransa ve Lombardiya krallarının dönemleri okuduğu tarihi kitaplar arasındaydı. Avrupa’daki bütün devletleri tanırdı. Özellikle İtalya’nın coğrafyasını en ince noktasına kadar bilir ve bir Avrupa haritasını yanından ayırmazdı. Askeri ve coğrafi ilimlerle meşgul olur, araştırmalar, incelemeler yapardı. Tabiiyeti altında bulunan ülkelerin âdet ve şartlarını devletin ve bölgenin menfaatlerine kullanma yeteneğine sahipti.”

Julius Caesar (Sezar)

Julius Caesar (Sezar, MÖ 100-44)

Roma İmparatorluğu'nun ve döneminin en başarılı komutan ve devlet adamıdır. *"Roma'da ikinci adam olmaktansa bir köyde birinci adam olmayı tercih ederim!"* sözü onun lider ve tutku dolu kişiliğini yansıtır.

Gaius Julius Caesar, askerlerini iyi yöneten ve onlarla aynı şartları paylaşarak ordusunun kalbinde de yer etmeyi başaran bir komutandı. İngiltere'ye çıktığında askerlerinin geri dönüş umudunu yok etmek için kıyıdaki gemilerin tamamının yakılması emrini verir. Böylece askerlerine İngiltere'yi almaktan başka çarelerinin kalmadığını gösterir.

Afrika sahillerine içinde Roma askerleriyle dolu yüzlerce kayık yanaşmıştı. Açık denize demirledikleri gemileriyle

Afrika Kıtası’na bu ıssız ve sakin koydan girmeyi planlıyorlardı.

En öndeki kayık Sezar’a aitti. Tüm kayıklar sahile yanaşıp çevrenin güvenliğinden emin olduktan sonra Sezar kayığından tüm ihtişamıyla ayağa kalktı ve bu önemli an için askerlerine konuşma yapmak üzere kayıktan inmek istedi.

Fakat o an beklenmedik bir şey oldu. Sezar’ın ayağı kayığın bir köşesine takıldı ve Sezar binlerce askerin önünde yere kapaklandı. Büyük bir ordunun komutanı olarak askerlerinin gözünde küçük düşmeye hiç niyeti olmayan Sezar hemen sahilin kumlarına sarılarak,

”Ey Afrika! Sonunda sana sahip oldum ve asla bırakmaya niyetim yok!” diyerek kumları öpmeye başladı.

Sezar’ın, Mısır’ı aldıktan sonra Roma’da ünü oldukça artmıştı. Zafere doymak bilmiyordu. Anadolu’ya geçmiş ve karşısına çıkan Rum Pontus Devleti’ni de çok kısa bir sürede yenmişti.

Gelişmeleri merakla takip eden Roma’daki dostlarına,

kazandığı bu önemli zaferin çabukluğunu anlatmak için şu kısa mektubu yollamıştı:

“Veni... Vidi... Vici...” (“Geldim... Gördüm... Yendim...”)

Arka arkaya elde ettiği askeri başarılar Roma’da şöhretini artırınca, senatonun başında bulunan Pompeius’un iktidarı gölgelenmeye başlar. Roma iktidarındaki bu endişeler Sezar’ın geleceğini tehlikeye attığından o da askerleriyle Roma’ya yürüme kararı alır.

Pompeius’u yenerek ülkenin başına geçer ve imparatorluğunu ilan eder. Ancak senato üyeleri onun bu keyfi tavırlarını içine sindiremez. İçten içe örgütlenen muhalifler senatoda tuzak kurar ve üvey oğlu Brutus başta olmak üzere bıçak darbeleriyle Roma’nın bu büyük komutanını Pompeius

heykelinin dibinde öldürürler. Ardı ardına bıçak darbeleriyle yere yığılan ünlü komutan düşmanlarının arasında çok güvendiği üvey oğlunu da görünce tarihe geçen şu ünlü sözü söyler:

"*Et tu Brute?*" ("Sen de mi Brutus?")

Sezar suikastı, Ressam Michele Cammarano, 1798

Napoleon Bonapart, Ressam Jean Auguste Dominique Ingres, 1806

Napoleon Bonaparte (1769-1821)

"Bir tek düşmanla sık sık dövüşmemelisin, çünkü ona bütün savaş sanatını öğretirsin."

1769 Korsika-Ajaccio doğumlu Napoleon, Paris Askeri Akademisi'nin ardından Valence'daki topçu alayına katıldı.

Boyunun kısa olması nedeniyle askeri okuldaki arkadaşlarının alay konusu olur ve ona şöyle derler:

"Hey Bonaparte! Sen ata binene kadar savaş biter."

Napoleon ise verdiği cevapla gelecekle ilgili kurduğu hayalleri anlatmış olur.

"Ben savaş çıktığında ata binmeyeceğim. Ben ata bindiğimde savaş çıkacak!"

Topçu birliklerinin komutanlığına getirildiği 1794 yılının ardından Fransız orduları başkomutanı oldu. Savaş oyunlarıyla dolu İtalya Seferi'nin sonrasında elde ettiği başarılardan dolayı ünü artarak devam etti.

İspanya Kralı, Napoleon Bonapart karşısında yenilmiş ve esir düşmüştü. Her şeyini kaybeden kralın gururu da incinmişti. Fakat kral, bunu belli etmeme gayretiyle Napoleon'a şöyle dedi:

"Siz yalnızca para, altın ve toprak elde etmek için savaşırsınız. Oysa biz, onur ve namus için savaşırız."

Napoleon Alp Dağları'nda, Ressam Jacques Louis David, 1800

Kralın içinde bulunduğu durumu anlayan Napoleon ona sessizce şunları söyledi:

"Doğru söylüyorsunuz, kimin neye gereksinimi varsa onun için savaşır."

Napoleon Bonaparte, savaş meydanlarında başarıdan başarıya koşuyordu. Bu onun daha büyük hedefler belirleme cesaretini artırıyordu. Yeni planında tüm doğuyu ele geçirmek vardı.

Napoleon savaş hazırlığındaydı. Bu arada gelen istihbarat bilgileri de değerlendirilerek düşmanın gücü hak-134 kında fikir ediniliyordu. Komutanları düşman birliklerinin yüz bini bulduğunu ve bu durum karşısında işlerinin oldukça zor olduğunu belirttiler ümitsizce.

Tam bu esnada Napoleon, “Endişe edecek bir şey yok ortada” der sakin bir şekilde, “Bizim de yüz bin kişilik ordumuz var, yani sayılarımız eşit”.

Üst düzey komutanlar hayretle birbirlerinin yüzüne bakarlar. Ordularının tamamının elli bin askerden oluştuğunu herkes çok iyi bilmektedir.

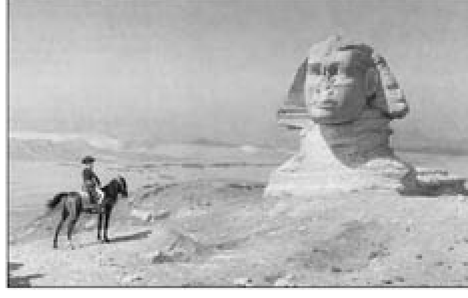
Napoleon onları daha fazla merakta bırakmamak için, kendinden emin bir tavırla sözlerini şöyle sürdürür:

“Hesap şöyle: Elli bin ordumuzsa, elli bin de benim!”

Napoleon Akdeniz’de karşısına çıkan İngiliz donanmasını mağlup ettikten sonra Malta’yı alır. Hızla ilerleyerek İskenderiye’ye çıkıp Memlukları yener. Bu hızlı ilerleyişi Suriye’de önemli bir mevkide bulunan Akka Kalesi’nde 1799 yılında son bulur. Yetmiş yaşında bir kale komutanı olan Cezzar Ahmed Paşa’nın başarılı savunmasına daha fazla dayanamayan Napoleon, ordusunu Mısır’a çekerek Fransa’ya döner. Bu olay sonrası Napoleon, “Akka olmasaydı, Doğu İmparatoru olurdum” demiştir. Hükümet üyelerinden biri savaşta uyguladığı taktik nedeniyle Napoleon’u eleştirdikten sonra parmağını harita üzerinde gezdirerek “Önce şu bölgeye gelerek burayı almalıydınız, sonra karşıya geçerek şurayı ele geçirmeliydiniz, daha sonra ise.” der.

O ana kadar bakanı sessiz bir şekilde dinleyen Napoleon daha fazla dayanamayarak şöyle der:

”Evet, haklısınız... O bölgeler parmakla alınabilselerdi, ben de dediğiniz gibi yapardım!”

Napoleon Kahire’deki Büyük Gize Sfenksi önünde, Ressam Jean Leon Geröme, 19. yüzyıl

Danışman aynı saygıyla cevap verir, “O da kızımdır efendim!”

Kısa boyluluğu ile bilinen Napoleon, kütüphanesinin üst rafında bulunan kitabı alamayınca ondan daha uzun boylu olan bir yakını “Sizden daha yüksek olduğum için izninizle kitabı ben alayım efendim” der.

Bu sözlere sinirlenen imparator, “Hayır” der. “Siz benden yüksek olamazsınız, yalnızca biraz daha uzunsunuz o kadar.”

Tarihte özellikle askeri zekâsıyla adından söz ettiren Napoleon Bonaparte, son yıllarında aldığı yenilgilerin ardından tahttan indirilerek sürgüne gönderildi.

Napoleon, Ressam Jacques Louis David, 1812

1799 yılında gerçekleşen hükümet darbesinin ardından birinci konsül seçilen Napoleon, 1804’te Papa Pius VlI’nin elinden taç giyerek imparator olur. Bu arada yaptığı kanunlar ve reformlar sayesinde halk üzerindeki sevgisini artırır.

Napoleon bir yemek davetinde locadan bakarken yanında bulunan danışmanına misafirlerden birini işaret ederek sorar:

“Şu karşı masada oturan zevksiz hanım da kim böyle?”

“Eşimdir efendim” diye cevap verir danışman.

Ardından durumu kurtarmak amacıyla Napoleon “Ondan değil canım” der, “Yanında oturan kısa boylu hanımdan bahsediyorum”.

5 Mayıs 1821’de anılarını da yazdığı Atlantik’teki St. Helena adasında hayata gözlerini kapadı. Uşağının onu zehirleyip zehirlemediği ise hâlâ bir sır olarak gizemini korumaktadır.

“Cesaret hiç korkmamak değil, korkuya rağmen bir şeyler yapabilmektir.”

Yavuz Sultan Selim

Yavuz Sultan Selim (1470-1520)

Dokuzuncu Osmanlı padişahıdır. Kendisinden öncekilere göre en az iktidarda kalan padişah olmasına rağmen (1512-1520), tarihçilerin deyimiyle, sekiz yıla seksen yıllık iş sığdırmayı başarmıştır.

Çaldıran (1514), Mercidabık (1516) ve Ridaniye (1517) gibi önemli savaşlar kazanmış, tahta çıktığında 2.375.000 kilometrekare olan Osmanlı topraklarını sekiz yılda 6.557.000 kilometrekareye çıkarmıştır. Hilafeti Abbasiler'den alarak, Osmanlı padişahlarının aynı zamanda Müslümanların dini ve siyasi lideri olmasını sağlamış ve Hz. Muhammed'in hırkası, dişi, sancağı ve kılıcını içeren Mukaddes Emanetleri Hicaz'dan İstanbul'a getirtmiştir.

Yavuz Sultan Selim yapacağı seferleri hep gizli tutardı. Yine böyle bir sefer hazırlığı sırasında vezirlerinden biri ısrarla seferin nereye yapılacağını sorunca Padişah şöyle der:

“Sen sır saklamasını bilir misin?”

Vezir beklediği cevabın ümidiyle, “Evet hünkarım, bilirim” dediğinde Yavuz şu cevabı verir:

“Ben de bilirim... “

Yavuz Sultan Selim gösterişten hoşlanmazdı. Ağaç tabaklarda her öğün tek çeşit yemek yerdi. Bir gün yabancı bir elçiyi kabul edecek olan Padişah’a vezirleri gösterişli bir kıyafet giymesini önerdiler. Fakat Yavuz Sultan Selim her zaman olduğu gibi sade bir kıyafeti tercih etmişti. Yalnız tahtının yanına da büyük bir kılıç koydurmuştu. Elçi görüşmesini bitirip dışarı çıktığında vezirler, Padişah’ın daha önce emrettiği şu soruyu sorarlar:

“Padişahımızı nasıl buldunuz?”

Elçi bir yandan alnındaki teri silerken soruyu yanıtlar:

“Tahtın yanındaki kılıca bakmaktan padişahınıza bakamadım ki...”

Babası II. Bayezid’den devraldığı hazinenin durumu hiç de iyi değildi. Yaptığı seferler sayesinde hazineyi ağzına kadar doldurup kapısını mühürlettikten sonra şöyle bir vasiyette bulunur:

“Benim altınla doldurduğum hazineyi, torunlarımdan her kim doldurabilirse kendi mührü ile mühürlesin, aksi hâlde Hazine-i Hümayun benim mührümle mühürlensin.”

Bu vasiyet sonrasında Osmanlı İmparatorluğu boyunca hazine hep Yavuz Sultan Selim’in mührüyle mühürlendi. Çünkü ondan sonra hiçbir padişah hazineyi ağzına kadar dolduramadı.

Yavuz Sultan Selim, Mısır seferinden dönerken, Konya civarında konakladıklarında müthiş bir fırtınayla birlikte hortum çıkar. Toz, toprak döne döne göğe yükselir. Bu manzara karşısında Padişah yanındaki âlim Kemal Paşazâde’ye sorar:

“Hocam bu nedir böyle?”

Âlim olduğu kadar sohbeti de hoş olan Kemal Paşazâde şöyle cevap verir:

“Efendim burası Mevlâna’nın şehri olduğundan her şey buna uygun hareket eder. Taşı toprağı dahi bunu içine sindirip işte böyle durmadan dönerler.”

Yavuz Sultan Selim kendi tarzında bir kavuk giyerdi ve bu onun adıyla anılırdı. Sezgileri oldukça kuvvetli ve ileri görüşlü olan Padişah, yine bir gün odasında bunu giydikten sonra aynaya bakarak şöyle der:

“*Demek dünyaya sığmayan kafa bir kavuğa sığabiliyormuş!*”

Sanatçılar

Ahmet Haşim
Alexandre Dumas
George Bernard Shaw
Jean De La Fontaine
Mark Twain
Mehmet Akif Ersoy
Oscar Wilde
Pablo Picasso
Victor Hugo
Yahya Kemal Beyatlı

Ahmet Haşim

Ahmet Haşim (1885-1933)

“Ağır ağır çıkacaksın bu merdivenlerden, Eteklerinde güneş rengi bir yığın yaprak, Ve bir zaman bakacaksın semâya ağlayarak...”

1885 Bağdat doğumlu olan Ahmet Haşim, 1933 yılında İstanbul’da yaşama gözlerini kapamıştır.

O dönem Mekteb-i Sultanî olarak bilinen Galatasaray Lisesi’ni bitirdikten sonra devlet kademelerinde öğretim görevliliği başta olmak üzere çeşitli görevlerde çalışmıştır. Modern Türk şiiri üzerinde önemli etkisi olan Ahmet Haşim, *Göl Saatleri* (1921) ve *Piyâle* (1926) adlı şiir kitaplarıyla empresyonizm (izlenimcilik) ve sembolizm akımlarını temsil etmiştir. Şiirin yanı sıra diğer alanlarda da önemli eserler

veren Haşim, *Bize Göre* (1928), *Gurebâhâne-i Lakla-kan* (1928), *Frankfurt Seyahatnamesi* (1933) ile Türk edebiyatının modern yüzünü yansıtmıştır.

Galatasaray Lisesi'nde okurken öğretmenleri arasında Tevfik Fikret de bulunuyordu. Tevfik Fikret'in etkisinde kalan ilk şiirleri çeşitli dergilerde yayımlanır. Fecr-i Ati topluluğuna katıldıktan sonra *Servet-i Fünun, Resimli Kitap, Rebap* ve son olarak da *Dergâh* adlı dergilerde yazmıştır.

Bu dönemde ünü yayılan şairden bir yazı alabilmek için başka bir derginin sahipleri Ahmet Haşim'i ziyaret ederler. Oldukça verimli döneminde olan Haşim, daha önce yazdığı bir yazıyı dergi sahiplerine uzatır.

Bundan oldukça hoşlanan dergi sahipleri, sevinçle Haşim'in ellerine sarılarak, "Çok teşekkür ederiz üstat" derler. "Sizin yazınızla dergimiz daha da güçlenecek, bizi mahcup ettiniz."

Ahmet Haşim sakin bir şekilde yerinden doğrularak "Koskoca dergi sahiplerini mahcup etmek istemem, bunun için yazının parasını öderseniz ödeşmiş oluruz!" der.

Ahmet Haşim, Mehmet Fuat, Refik Halit, Yakup Kadri gibi Fecr-i Ati topluluğunun yazarlarından olan Şahabet-tin Süleyman bir gün Ahmet Haşim'e, "Üç gündür aklımda bir fikirle dolaşıyorum" der. Şahabettin Süleyman'ın fikir üretimindeki kısırlığını yermek için ünlü şair şöyle cevap verir:

"Sen büyük günah işlemişsin yahu! Zavallı fikir tek başına ne kadar da sıkılmıştır günlerdir kafanın içinde!"

Böbrek rahatsızlığının tedavisi için 1932 yılında Frankfurt'a gider. Dönüşünde onu ziyarete gelen uzaktan bir tanıdığı uzun süre oturarak ve çok konuşarak ünlü şairin canını fazlasıyla sıkar. Adam susmak ve gitmek bilmez.

Bir de damdan düşer gibi şunu sorar Ahmet Haşim’e: “Eee dostum, bir vasiyetin var mı?”

Ahmet Haşim, “Var” der, “Eğer bir hastanın yanına gidersen bu kadar fazla oturma, bu kadar çok konuşma!”

Frankfurt’tan tam olarak iyileşemeden dönen Haşim, perhizine de dikkat etmediğinden sağlığını tehlikeye atar. Yemeğe düşkünlüğüyle tanınan ünlü şair, bir gün lokantada yemek yedikten sonra lokanta sahibini çağırarak “Lokantanızda temizliğe oldukça önem veriyor olmalısınız” der.

Lokanta sahibi, “Teşekkür ederim efendim” diye böbürlenir. “Siz de çok dikkatlisiniz, bunu nereden anladınız?”

Ahmet Haşim şöyle cevap verir: “Tüm yemeklerinizin sabun kokmasından!”

Yusuf Ziya Ortaç anlatıyor:

“Onu bir gün, evinden alıp Alman Hastanesi’ne götürdük. Yatağından çıkmış, giyinmeye gitmişti. Yarım saat geçmiş, gelmemişti bir türlü. Merak ile odaları dolaştık, yok. Bir de baktık ki mutfakta: Akşamdan kalma domatesli pilav tenceresini kaşıklıyor!

‘Haşim... Ne yapıyorsun Haşim?’ diye üstüne atılınca mahzun mahzun boynunu bükmüştü:

‘Bırak Yusuf Ziya, nasıl olsa hastanede tuzsuz kabak haşlamasından başka bir şey yedirmeyecekler!’

Sonra acı acı gülmüştü:

‘Ve nasıl olsa öleceğim, bari ağız tadıyla öleyim!’

Doğru çıktı dediği. Bir aylık perhizden ve tedaviden sonra evine daha yorgun, daha perişan döndü. İlk işi, kendisine

şefkatle bakan tek kadınla evlenmek oldu. Ölüm döşeğinde kıyılan bu nikâhtan sonra:

'Oooh, dedi, şimdi bahtiyarım, ben de arkamda gözleri yaşlı bir dul bırakacağım!' "

Ahmet Haşim'den...Ay

Bütün gün kırlarda, deniz kenarlarında dolaştık. Güneş, hayale izin vermeyecek tarzda her şeyi açık ve berrak gösterdiği için, yalnız gözlerimizle yaşadık ve hiç eğlenmedik.

> Ağaçların tozlu yapraklarını, kayalar üzerinde durup soluyan kertenkeleleri, denizin kirli suları altındaki cam kırıklarını, paslı tenekeleri, eski pabuç cesetlerini seyretmenin ne kadar çabuk ruha bıkkınlık verdiğini denemeyen var mı?

Güneşli kırlarda geçen bir gezinti gününden sonra, akşamüstü eve ümitsiz dönmenin mümkün olmadığını deneyimlerimle bilirim. Güneş, bütün gün, insana doğru fakat acı şeyler söyleyen bir arkadaştır. Onun ışığında eğlenmenin ve mutlu olmanın hiç olanağı var mı?

Nihayet akşam oldu. Karanlık bastı. Karşı karşıya oturmuş iki insan, artık yüzlerimizi görmüyor, yalnız seslerimizi duyuyorduk. Birden, arkamızda, garip bir fısıltıyı andıran bir hışırtı duyar gibi olduk. Başımızı çevirdik: İki büyük fıstık ağacı arkasından kırmızı bir ay, sanki yapraklara sürünerek yükseliyordu. Birden etrafımızda dünyanın bütün manzaraları değişti. Sanki Japonyalı bir ressamın siyah mürekkeple çizdiği belirsiz ve tamamlanmış bir âlem içinde idik. Artık her şeyi açıkça görmek ıstırabından kurtulmuştuk. Etrafımızda

gündüzün bütün uyuz ağaçları yerine zengin bir orman oluşmuştu. Karşıda yemek yiyen yoksul ailenin kirli kızları, yüzlerine vuran ay ışığı içinde birer süslü hayal olmuşlardı. Denizin bulanık suları boşalmış ve onun yerine şimdi sahilin üzerinde ışıktan bir sıvı sallanıp şarkı söylüyordu. Dünyanın güzelliğinden korkmaya başlamıştık. Çünkü aydan akan büyünün mutluluğuyla ruhlarımız çatlayacak kadar dolmuştu.

Ay! Ay! Yalancı ay! Zekâdan harap olanları dinlendiren hayal gibi, güneşten bunalanları da avutan sensin!

Alexandre Dumas

Alexandre Dumas (1802-1870)

“Hepimiz birimiz, birimiz hepimiz için.” (Üç Silahşörler)

19. yüzyıl Fransız edebiyatının ünlü ismi Alexandre Dumas Pere, aralarında dünya klasiklerinin de bulunduğu üç yüzden fazla eser yazarak döneminin en çok üreten yazarı olmuştur.

Üç Silahşörler ve *Monte Cristo Kontu;* üzerine defalarca film yapılan kitaplarındandır.

1870’de Paris kentinde ölmeden önce, hasta yatağında yatarken yanında bulunanlara merakla sorar:

“Lütfen biriniz şu cebime bakar mısınız, kaç para var?”

Orada bulunanlardan biri ünlü yazarın cebine bakarak “40 frank” diye cevap verir.

Alexandre Dumas, dudağında hafif bir tebessümle şu açıklamayı yapar: “Demek ki kırk yıl bedava yaşamışım;

Paris'e geldiğim ilk gün de cebimde bu kadar para vardı!"

Oyunlar yazarak başladığı yazarlık hayatında tarihsel macera romanlarıyla ünlendi. Tefrikalar hâlinde gazetelerde yayımlanan eserleri daha sonra kitaplaştırılıyordu.

Bir gün Aleksandre Dumas'yı ziyarete gelen bir şair, birkaç şiirini okuduktan sonra "Nasıl? Kafiyelerim zengin değil mi?" diye sorar.

Dumas açık sözlerle misafirinin sorusunu yanıtlar: "Şiirleriniz hoş, fakat kafiyeler söylediğiniz gibi zengin değil."

Ardından misafirinin alındığını gören Dumas sözlerine şöyle devam eder:

"Hemen kızmayın canım, zengin değil ama hâlleri vakitleri yerinde diyebiliriz."

Kendisiyle aynı adı taşıyan ve aynı mesleği yapan oğlu Alexandre Dumas Fils'in *Kamelyalı Kadın* (La dame aux Camelias) adlı tiyatro eseri günümüzde bile sahnelenmektedir.

Eserin ilk sahnelendiği gece Alexandre Dumas Pere, oğlu Alexandre Dumas Fils'in oyununu izlemek için merakla izleyiciler arasında yerini alır. Oyunun sonunda izleyicilerden biri eseri Alexandre Dumas Pere'nin yazdığını zannederek "Üstat yine harikaydınız, eserinizle gurur duyuyor olmalısınız" der.

Alexandre Dumas Pere keyifle sahneye bakarak "Bu benim eserim değil, ama haklılık payınız var, eserimin eseri!" der.

Eleştirmenlerden biri yazar Alexandre Dumas Fils'e şunu sorar: "Üstadım yazdığınız eser güzel olmasına güzel ama içinde çok fazla anlaşılamayan tasvirler var. Mesela, 'boşlukta duyulan ızdırap' nedir bir türlü anlayamadım?"

Alexandre Dumas Fils, sevmediği ve boş kafalı diye nitelendirdiği eleştirmene şöyle cevap verir: “Yapmayın dostum! Siz hiç baş ağrısı çekmediniz mi?”

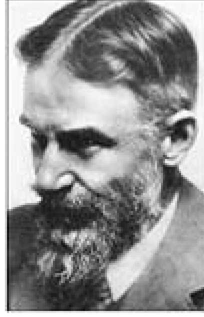
Alexandre Dumas Pere, *Monte Cristo Kontu* adlı etkileyici romanında, bir iftira sonucu zindana düşen roman kahramanı Edmond Dantes’in on dört yıllık mahkûmiyet hayatının ardından akılcı bir yöntemle kaçışını ve kendisine komplo kuranlarla hesaplaşarak mutlu sona ulaşmasını anlatır.

Kitabın son satırları şu ibret verici cümlelerle biter:

”Tanrı’nın insanlara bahşettiği saadeti şu iki kelimede arayınız: Ümit etmek ve sabırla beklemek... “

Alexandre Dumas Pere, Fotoğrafçı Gaspard-Felix Tournachon, 1855

George Bernard Shaw

George Bernard Shaw (1856-1950)

“Benim güldürme yöntemim, gerçeği açıkça söylemek. Yeryüzünün en büyükşakasıdır, gerçek...”

26 Haziran 1856’da İrlanda’nın Dublin kentinde doğdu. Yirmi yaşında geldiği İngiltere’de günlerini British Museum’da kitap okuyarak geçirdi. Bu yıllarda yazdığı beş roman başarısızlıkla sonuçlandı. Daha sonra gazetelerde çeşitli sanat dallarında eleştiriler yazmaya başladı.

“Liszt’in Mazeppa’sını ilk dinlediğimde dört nala koşan bir atı simgeleyen hızlı, ıslık gibi üçlemelerin neye benzediğini anımsamaya çalışmıştım. Arkamda oturan, köylü görünüşlü genç bir kadın, çok yüksek sesle ‘Tavada kızaran etlere benziyor’ demez mi? Gerçekten de öyleydi.”

Eleştirmenliğini kendi ağzından şöyle anlatıyor Shaw:

“Bir eleştirmen olarak, oyunların ilk gecelerinden, bir cerrahın ameliyattan hoşlandığı gibi hoşlanıyorum.”

Keskin diliyle kısa sürede dikkatleri üzerine topladı. 1892 yılında *The Star* gazetesinde yazdığı bir eleştiride şöyle dedi:

“Brahms’ın Requiem’ine ancak cesetler sabırla katlanabilir.”

İrlandalı olduğu için İngilizlere karşı eleştirilerinde daha da acımasızlaşıyordu:

“Bazı anlar saçımı başımı yolup olanlara boş boş bakarım ve İngiliz tiyatrosu denilen bu gülünç yerde ne işim var diye düşünürüm.”

“İngilizlere nasıl yaşadıklarını anlatarak yaptım servetimi. Onlar, kendi yaşantılarının gülünçlüğünü görmeyip güldürme yeteneğimden ötürü başarıya ulaştığımı sandılar.”

“İngiliz toplumu birbirine düşman sınıflara ayrılmıştır: Bir uçta çok iştahı olup yemek bulamayanlar, öteki uçta ise çok yemekleri bulunup iştahı olmayanlar.”

“Şu Fransız ulusu tuhaf! Dünyanın en yüksek kulesi (Eyfel) halka açılalı haftalar oldu, daha kimse kendini oradan atmadı. Londra’da olsaydı, daha ilk haftada, İngilizler yağmur gibi kafa üstü kuleden atlarlardı.”

Tarzındaki farklılığı oyunlarına yansıtarak ününü artırdı. Doksan dört yaşında hayata gözlerini yumduğunda geride sayısız eser bıraktı.

1935 yılında Broadway’de, kendi yazdığı *Candida* oyunundan sonra, sanatçı Cornelia Otis Skinner’a şöyle der:

“Kusursuz. Büyükler büyüğü.”

Skinner: “Milyonlarca teşekkür. Ama böyle bir övgüye değmez.”

Shaw: “Eserden söz etmiştim.”

Skinner: “Ben de!”

Bernard Shaw yolda rastladığı bir tanıdığına hatırını sorar, “Nasılsınız?”

Gevezeliğiyle tanınan adam başlar anlatmaya: “Hiç iyi değilim azizim, geçenlerde romatizmam azdı yine, kaplıcalara gitmek zorunda kaldık. Fakat benim iyileşmem için gittiğimiz kaplıcalarda karım hastalandı. Doktorlar zatür-re teşhisi koydu. Sonra hastalığı iyice ilerledi zatülcenbe çevirdi. Biz eşimin hastalığıyla uğraşırken çocuğu ihmal ettik, ayağını kırdı yavrucak. Tüm bunların üzüntüsüyle altı-yedi kilo verdim. Bu arada onlar iyileşirken zayıfladığımdan ben yataklara düştüm. Derken azizim.”

Adamın daha fazla sözü uzatmasına dayanamayan ünlü yazar araya girerek, “Dostum” der, “Ben size sadece ‘Nasılsınız?’ diye sordum. Konuşma kurallarına göre bu sorunun cevabı sadece ‘Teşekkür ederim, siz nasılsınız?’ şeklindedir.”

İngiltere’de pek çok ünlü gazete ve derginin yayıncılığını yapmış Lord Northcliffe, Bernard Shaw ile karşılaştığında “Siz Shaw, ülkenin başına gelmiş bir felakete benziyorsunuz” der.

Shaw da “Siz de Northcliffe, o felaketin nedenine benziyorsunuz” diye yanıt verir.

Bernard Shaw ile evlenmek isteyen bir kadın “Dünyadaki en iyi beyin sizde, en güzel beden de bende” der. “Öyleyse evlenmemiz sonucu doğacak çocuğun ne kadar kusursuz olacağını düşünsenize.”

Bu teklife pek sıcak bakmayan Shaw, “Ya çocuğun bedeni benimkine, beyni de sizinkine benzerse?” diye yanıt verir.

Zengin bir kadın evinde düzenlediği keman dinletisine Shaw'ı da davet eder. Desteklediği bu genç kemancı hakkında ünlü yazarın görüşlerini almak isteyen zengin ev sahibesi "Nasıl buldunuz?" diye sorar.

Shaw "Bana Paderewski'yi anımsattı" karşılığını verir.

Kadın, "Fakat Paderewski keman çalmazdı!"

Shaw gayet sakin, "Elbette..." der.

Bernard Shaw'ı, İngiltere Kraliçesi bir akşam ziyafete davet eder.

Yemek esnasında davetliler arasında yer alan bir Lord "Babanızın küçük bir terzi olduğunu duydum, bu doğru mu?" diye küçümser bir tavırla sorar.

Shaw, "Evet" diye yanıt verir.

Kendini beğenmiş Lord, "O hâlde neden siz de terzi olmadınız?" diye ısrar eder sorusunda.

Bernard Shaw, Lord'un kendisini küçük düşürme amacını sezerek gülümser, "Babanız sanıyorum centilmen bir adamdı, öyle değil mi?"

Lord, "Ona ne şüphe!"

Shaw "O hâlde, siz de neden centilmen bir adam olmadınız?" der.

Bernard Shaw, oyunlarını Almanca'ya çeviren Trebitsch'e, memnuniyetsizliğini şöyle ifade eder:

"Son oyunum *Candida*'ya hiç benzemiyor. Çevirmemenizi öneririm, yalnız önsöz için bile zindanda en az altı yıl yatarsınız." 160

Bernard Shaw'dan...

“Gençken ben, kadınlarla erkekler çekinirlerdi birbirlerinden ve hiç dost olmazlardı birbirleriyle... Hiçbir şey gerçek değildi. Romanlarda görülen türden bayağı, sahte, dayanılmaz bir nezaket! Kadınca bir utangaçlık! Erkekçe bir şövalyelik! Evet demek isterken hep hayır demeler!

Çekingen ve içten insanlar için yalnızca günah ödenen bir yaşam.”

“Dürüst bir oyun yazarı olarak, tıpkı bir dişçi gibi, acı çektirmeden yapamam işimi. Ulusların ahlak kuralları da dişlere benzer: Ne kadar çürürse, dokunmak o kadar acıtır...”

“insanların çoğu, nasıl yaşanacağını bilemeden ölüyor.”

“Beğenmediğimiz bir şeyi alkışlamak, yalan söylemenin birçok çeşidinden biridir.”

“Doğal yeterliliğiniz olmadan cennete giderseniz, oranın tadını çıkaramazsınız.”

“Bir vahşi hayvanın sadeliğinde büyük bir bilgelik, bilgin geçinenlerin görüşlerinde ise büyük bir budalalık vardır bazen.”

“Mutluluğa, komşularımızdan daha zengin olmayı başarmakla varılabileceği kuruntusundan kurtulalım artık!”

“Bir insanın at olmasını gerektirmez ahırda doğmak... “

“iftira eşek arısına benzer, onu bir vuruşta öldüremeyecekse-niz, hiç dokunmamak daha iyidir.”

“Sessizliğe inananlardan yanayım, bu konuda saatlerce konuşabilirim.”

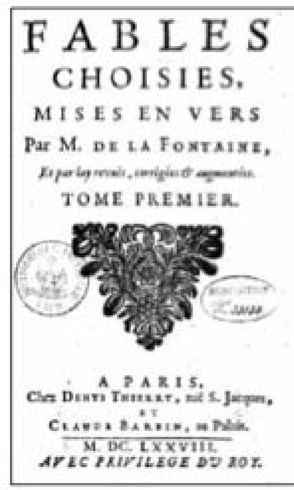

Jean De La Fontaine, Ressam Hyacinthe Rigaud, 18. yüzyıl

Jean De La Fontaine (1621-1695)

"Ezop'tur babası benim kahramanların.

Tarihleri uydurma da olsa bunların Ders olacak doğru şeyler vardır içinde. Her şey konuşur burada, balıklar bile.
Bütün söyledikleri bizleredir ama: insandır eğittiğim hayvanlar yoluyla."

FABLES
CHOISIES,
MISES EN VERS
Par M. DE LA FONTAINE,
[illegible]
TOME PREMIER.

A PARIS,
Chez DENYS THIERRY, ruë S. Jacques,
ET
CLAUDE BARBIN, au Palais.
M. DC. LXXVIII.
AVEC PRIVILEGE DU ROY.

Fransız ve dünya edebiyatının başyapıtları arasında yer alan fabllarıyla ünlü şair, 1621 yılında küçük bir Fransız şehrinde dünyaya geldi. Ömrü boyunca yazdığı masallar başucundayken, yetmiş dört yaşında son nefesini verdi.

Masallarında hayvanları neden kullandığını şöyle açıklıyor La Fontaine:

"Masallar sadece ahlak dersi değil, birçok bilgi de verir bize. Hayvanların özelliklerini, değişik karakterlerini öğretirler... Böylece bize kendimizi de tanıtmış olurlar, çünkü biz insanlar, akılsız yaratıklarda iyi kötü ne varsa hepsinin özetiyiz."

La Fontaine masallarında tilkinin kurnazlığından, karıncanın çalışkanlığından, aslanın gücünden, kuzunun masumiyetinden bahseder. Daha nice hayvanın belirgin özelliklerini kullanarak dersler sunar.

"Bir masal iki parçanın bir araya gelmesiyle yapılır: Bu parçalardan biri masalın bedeni, öteki canıdır denebilir. Beden masalın kendisi, can ondan çıkan derstir" diyerek masallarında verdiği dersin öneminden bahsetmiştir La Fontaine.

La Fontaine dalgın bir kişiliğe sahipti. Bir gün gezinti esnasında bir dostunun yanına uğramak ister. Kapıyı çalar ve

dostunun eşine onunla görüşmek istediğini söyler.

Fakat unuttuğu bir şey vardır La Fontaine'in, dostu bir hafta önce kendisinin de bulunduğu bir törenle defnedil-miştir.

Bu sözlere adamın eşi şaşkınlıkla cevap verir:

"Bizim bey öbür dünyaya gideli bir hafta oldu, unuttunuz mu?"

"Unutmadım tabii" diyerek işi düzeltmeye çalışan La Fontaine, "Yalnız bugüne kadar orada kalacağını tahmin etmemiştim" der.

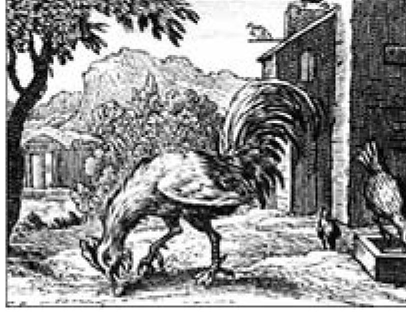
La Fontaine'den...

"Susayınca kuyuya inmesine inmeli, ama nasıl çıkılacağını da düşünmeli."

Altın Yumurtlayan Tavuk

Aç gözlü her şeyi birden ister,
Bu yüzden her şeyi birden kaybeder.
Bir adamın tavuğu, masal bu ya,
Altın yumurtlarmış her sabah;
Bir yumurta yerine bir altın değil,
Koskoca bir altın yumurta!
Adam bir gün demiş ki kendi kendine:
"Bir hazine olsa gerek bizim tavuğun içinde."
Hemen aldığı gibi bıçağı,
Kesmiş tavuğu, karnına bakmış:
Ne altın var, ne gümüş;
Öteki tavuklar neyse bu da o:

Bindiği dalı kesmiş, hırbo!
Ne güzel ders para düşkünlerine!
Çok gördük böylelerini günümüzde:
Daha çok altınımız olsun derken,
Olanı da gitti ellerinden.

Ressam François Chauveau, 17. yüzyıl

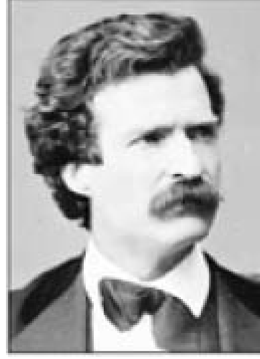
Savaşa Giden Aslan

Aslan sefere çıkmayı koymuş aklına.
Savaş divanı kurmuş, haberciler salmış
Büyük küçük bütün uyruklarına.
Hepsi sefere katılmaya gelmiş,
Her biri kendi yeteneğiyle.
Fil takım taklavat taşıyıp sırtında
Fil âdetince savaşacakmış;
Kurt saldırıları yönetecek,
Tilki gizli serviste çalışacakmış.
Maymunun işiyse türlü oyunlarla
Düşmanı oyalamakmış.
Biri çıkmış demiş ki aslana:
"Eşekleri almayalım, hızlı değiller,
Tavşanlar da gelmesin paniklerler."
"Yoo" demiş kral, "Onlara da iş buluruz,

Gelmezlerse eksik kalır ordumuz.
Eşek boru çalıp düşmanı ürkütür,
Tavşan da vızır vızır haber götürür.”
Aklı başında kral böyle olur:
En küçük uyruğunu işe yaratır.
Herkesin ne yapabileceğini bilir:
Akıllı kişiye yaramayan şey yoktur.

Ressam François Chauveau, 17. yüzyıl

Mark Twain, Fotoğrafçı Mathew Brady, 1871

Mark Twain (1835-1910)

"Yağmur duasına çıkmadan önce meteorolojinin kayıtlarını karıştırmak her zaman faydalıdır."

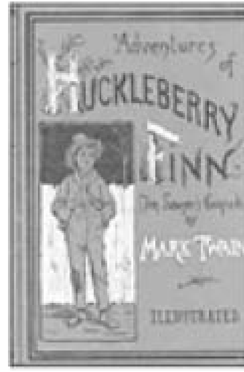
Başlıca yapıtları; *Tom Savoyer'ın Maceraları, Huckleberry Finn'in Maceraları, Adem ile Havva'nın Cennet Günlüğü, Çalınan Taç, Yurtdışında Bir Serseri, Mississippi'de Yaşam* olan ünlü Amerikalı mizah yazarı, 30 Kasım 1835'te küçük bir köyde doğdu.

Asıl adı Samuel Langhorne Clemens'tir. On bir yaşında babasını kaybedince bir matbaada çırak olarak çalışmaya başladı. Ardından ağabeyinin çıkardığı yerel bir gazetede dizgiciliğe başlayan Twain, bu arada mizah yazıları da yazdı.

Dizgicilik işini sıkıcı bulduğundan kaptanlığa merak saldı. Mississippi Nehri'nde buharlı gemilerde yaptığı kaptanlığı Kuzey-Güney savaşları nedeniyle bırakmak zorunda kaldı.

Ancak bu yaptığı işi öylesine beğenmişti ki, gazete muhabirliği yapmaya başladığı dönemde geminin dibe oturmaması için gerekli su derinliğini ölçen bir gemici terimi olan adını (İngilizce, "ikiyi işaretle") ilk kez mizahi bir gezi yazısında kullandı.

Yazdığı ünlü yapıtların ardından, dizgi makinesine yaptığı yatırım iflası ile sonuçlanınca uzun yıllar borçlarını ödeyebilmek için uğraştı. Kitaplarının gelirinin yanı sıra birçok ülkede yaptığı konuşmalarla borçlarını ödeyebildi.

İlk konferansından önce dinleyiciler arasına arkadaşlarını yerleştirirdi. Amacı onların atacağı kahkahalarla diğer dinleyicileri etkilemekti. Fakat bu önleme gerek kalmıyor ve ünlü mizah ustası daha ilk cümlesinde istediği sonuca ulaşıyordu:

"Julius Caesar (Sezar) öldü. Shakespeare öldü. Napol-yon artık yaşamıyor. Abraham Lincoln de öldü... Ben de kendimi iyi hissetmiyorum."

Sonraki konferansını vereceği salonun kapısına büyük harflerle şu yazıyı astırdı: "Konuşma saat dokuzda başlar, saat sekizde kapılar kapanır." Yazı etkisini göstermiş ve salonun dolmasıyla kapılar saat yedide kapanmıştı.

Yazmaya başladığı otobiyografisi, ünlü yazarın 1910 yılında hayata gözlerini kapamasıyla yarım kalmıştır.

Mark Twain bir gün trenle yolculuk yaparken bulunduğu kompartımandaki yolcular birbiri ardına akıl almaz öyküler anlatmaya başlarlar.

Mantık dışı bu öyküleri bir süre dinledikten sonra ünlü mizah yazarı dayanamayıp söze karışır:

"Arkadaşlar gördüğüm kadarıyla akıl almaz öyküler anlatmakta ustasınız. Sizin bu marifetiniz bana doğduğum şehirde başımdan geçen bir macerayı hatırlattı. Bir gece şehir halkı büyük bir yangınla yataklarından fırlamıştı. Şehrin yerlilerinden ihtiyar Hankinson adında bir adam yanmakta olan bir evin dördüncü katında mahsur kalmıştı.

Şehirde bulunan itfaiye merdivenlerinden hiçbiri onun bulunduğu yere ulaşabilecek uzunlukta olmadığından herkes zavallı adama acıyarak bakıyordu. Herkes dehşete kapılmış olarak birbirine bakarken çevremde bulunanlara 'Bir ip getirin!' diye bağırdım.

Gelen ipin bir ucunu büyük bir maharetle ihtiyar adama savurdum. Benim attığım ipi yakalayan ihtiyar adama 'Bunu beline bağlayıp düğümle!' diye seslendim. İhtiyar Hankinson söylediklerimi yaptı ve böylece ben de onu aşağıya çekebildim."

Bir komşusundan ödünç kitap istemeye giden Mark Twain'e komşusu:

"Elbette istediğin kitabı alabilirsin" der. "Ancak bir şartım var, kitabımı evimin dışına çıkarmamalısın."

Ertesi hafta çim biçme makinesini ödünç istemeye gelen aynı komşusuna bu kez Twain neşeli bir şekilde "Hay hay

alabilirsin dostum, fakat yeni koyduğum bir kural gereği sadece benim çimenlerimde kullanabilirsin” der.

Mark Twain konferans vermek için bir şehre gider. Tıraş olmak için girdiği berber, tıraş esnasında, “Eğer bilet almadıysanız, Mark Twain’in konferansını ayakta dinlemek zorunda kalacaksınız” der.

Ünlü yazar Twain “Hiç önemli değil” der gülümseyerek “Ben o adamın konferansında hep ayakta dururum zaten.”

Bir gün Mark Twain bir gazeteciden telgraf alır: “Buralarda öldüğünüze dair söylentiler var.”

Mark Twain, karşılık olarak şöyle bir telgraf çektirir: “Söylenti fazla abartılı!”

Yine bir gün tren yolculuğunda Mark Twain, karşısında oturan adamın kendi kitabını okuduğunu görür. Sohbet etmeye başladıklarında ise adamın kendisini tanımadığını anlayarak sorar: “Biraz önce okuduğunuz kitabı nasıl buldunuz, beğendiniz mi?”

Adamın, “Okumamış olmak için 100 dolar verirdim” cevabı karşısında oldukça şaşıran Twain “Neden? O kadar kötü mü?” diye sorar.

Adam memnuniyetini şöyle ifade eder: “Hayır, tam tersine ilk kez okumanın zevkini yeniden tadabilmek için.”

Mark Twain’den...

“Tekneler hız ve rüzgâr açısından eşit olduğunda, mürettebatı iyi olan yarışı kazanır.”

“Doğru kelimeyle hemen hemen doğru kelime arasındaki fark, ateşle ateş böceği arasındaki farktır.”

“Bir kedi kızgın bir sobanın üstüne oturursa, bir daha kızgın bir sobanın üstüne asla oturmayacaktır. O kedi artık soğuk bir sobanın üstüne bile asla oturmayacaktır. O kedi sobaları kötü bir deneyimle eşleştirecektir ve şöyle diyecektir: Bir daha asla!”

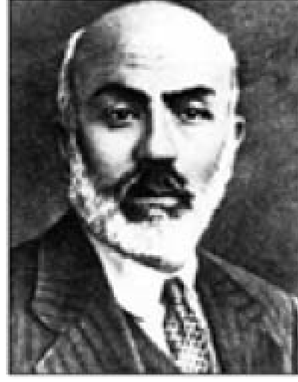
“Cennet ve cehennemle ilgili ileri geri laf söylemek istemem, çünkü ikisinde de dostlarım var!”

“Herkes aya benzer... Karanlık bir tarafı vardır ve onu kimseye göstermez.”

“Gök gürültüsü iyidir, gök gürültüsü korkutur, fakat asıl işi yapan şimşektir... “

“insanlar arasında fikir ayrılıkları olmasaydı at yarışları da olmazdı.”

“Hayatımda pek çok sorun vardı ve çoğu asla var olmadı.”

Mehmet Akif Ersoy

Mehmet Akif Ersoy (1873-1936)

"Vurulup tertemiz alnından, uzanmış yatıyor, Bir hilal uğruna, ya Rab, ne güneşler batıyor!"

Mehmet Akif, 1873 yılında Osmanlı Devleti'nin yavaş yavaş sona yaklaştığı, düşmanların ülkenin üzerinde ganimeti paylaşmak için planlar yaptığı, halkın korkuyla umudu birlikte yaşadığı bir dönemde İstanbul'da doğdu.

Dönemin okullarını bitirdikten sonra, mezun olanlara hemen iş verileceği vaat edilen ve o yıl ilk kez açılan sivil veteriner yüksek okuluna gitti.

Okulunun son yıllarında merak sardığı şiir çalışmaları dönemin Tarım Bakanlığı'nda veteriner olarak görev yaparken artarak devam etti.

İlk şiirleri resmi gazetede yayımlandı. İlerleyen yıllarda Burdur milletvekili olarak seçildi. O dönemde açılan İstiklal Marşı güftesi yarışmasına katılan 724 şiirden hiçbiri seçilmeyince maarif vekilinin ricası üzerine 17 Şubat 1921'de yazdığı İstiklal Marşı, 12 Mart'ta birinci TBMM tarafından kabul edildi.

"Korkma sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;

Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak."

Başlıca eserleri, *Safahat*, *Süleymaniye Kürsüsünde*, *Hakkın Sesleri*, *Fatih Kürsüsünde*, *Hatıralar*, *Asım ve Gölgeler* olan İstiklal Marşı şairimiz 27 Aralık 1936'da doğduğu kent İstanbul'da hayata gözlerini yumdu.

Mehmet Akif Ersoy hastalandığı bir dönemde günlerce yataktan çıkamamıştır. Ziyaretine tanımadığı fakat görünüşünden âlim biri olduğu düşünülen bir kişi gelince büyük şair nezaket gereği ayaklarını toplar. Hâl hatır sorulduktan sonra ziyarete gelen kişi "Efendim uzun zamandır aklımı kurcalayan bir konu var, gökkuşağının altından geçen kızlar erkek, erkekler kız oluyormuş, siz ne düşünüyorsunuz bu konuda?" diye sorar.

Mehmet Akif yatağına rahatça uzanır ve şöyle der, "Bu sorudan sonra ayaklarımı uzatabilirim!"

Büyük şair yapmacık mimiklerle hissedilmeden okunan şiirlerden hoşlanmazdı. Bir gün bir toplantıda böyle biri Mehmet Akif'in "Bülbül" şiirini okur. Bu duruma zaten sinirlenmiş olan Akif, bu okumayı nasıl bulduğu sorulduğunda "Bu bülbül bizim bülbüle benziyor, ama adam ne kanadını bıraktı ne de kuyruğunu." yanıtını verir.

Bir toplantıda Mehmet Akif'i
küçük düşürmek isteyen biri,

“Affedersiniz, siz baytardınız değil mi?” diye sorar.

Mehmet Akif, “Evet, bir yeriniz mi ağrıyordu?” diye cevaplar.

“Edepsizliğin başladığı yerde, edebiyat biter.”

Oscar Wilde (1854-1900)

"Wilde, çağının, belki de bütün çağların en büyük konuşmacısıydı."
Bernard Shaw

"En güzel yazıları bile, konuşmalarının görkemli parlaklığının soluk bir yansımasıdır."
Andre Gide

Oscar Fingal O'Flahertie Wills Wilde, 16 Ekim 1854 günü İrlanda'nın başkenti Dublin'de doğdu. 1867 yılında kız

kardeşi Isola'nın dokuz yaşında ölmesi üzerine ilk şiirini yazdı.

Kazandığı burslarla okuduğu Oxford Üniversitesi' nden birinci olarak mezun oldu. Bu arada yazdığı şiirler ona ödüller getiriyordu.

Çeşitli çevrelerde yapılan sosyete toplantılarında konuşmalar yapıyor ve büyük beğeni topluyordu. Yazdığı "Sabır" (Patience) adlı oyunun tanıtımı için Amerika'ya gittiğinde çoğu sanatla ilgili olmak üzere, iki yüz altmış günde yüz kırk konferans verdi. Sonrasında Amerika üzerine yaptığı yorumlar da oldukça ilgi topladı: 178

"Herkes trene yetişecekmiş gibi koşuyor Amerika'da. Ne şiire ne de aşka uygun bir ortam orası... Romeo ve Juliet'in sürekli trene yetişme kaygıları olsaydı ya da kafaları gidiş-dönüş biletlerinin sorunlarıyla karışmış bulunsaydı, Shakespeare o dokunaklı, şiir dolu sahneleri yazabilir miydi?"

"Amerika'daki resimleri yükseğe, tavana yakın asma alışkanlığı, önceleri mantıksız gelmişti bana. Resimlerin ne denli kötü olduğunu görünce, bu geleneğin yararını anladım ancak."

"Parlak gösteriler, tantanalı törenler yok Amerika'da. İki geçit resmi gördüm yalnızca: Birinde itfaiyeciler önde, polisler arkada, ötekinde ise, polisler önde, itfaiyeciler arkada yürüyordu."

Daha sonra Paris'e giden Wilde, orada Victor Hugo, Balzac gibi önemli isimlerle tanıştı. Paris'le ilgili duygularını ise şöyle anlatıyor Oscar Wilde:

"Bir insan vaktini çok hoş bir biçimde yitirebilir, ama yolunu hiçbir zaman yitirmez Paris'te. Eyfel Kulesi'ne

arkanızı dönün: Önümüzdedir tüm Paris. Sonra da ona bir bakıverin, Paris kayboluverir.”

Paris’te verilen bir yemekte birbirinden pek hoşlanmayan Oscar Wilde ve Fransız yazar Emile Zola bir araya gelmişlerdi. Yemek sonunda sanat üzerine konuşma yapan Zola, eleştirilerle dolu konuşmasının sonunda:

“Ne yazık ki Sayın Wilde, barbar bir dil olan kendi dilinde yanıt vermek zorunda kalacak” diyerek yerine oturmuştu.

Oscar Wilde, Fotoğrafçı Napoleon Sarony, 1882

Konuşmak için ayağa kalkan Wilde, mükemmel bir Fransızcayla şöyle yanıt vermişti: “Ben doğuştan İrladalı’yım, İngiliz soyundanım ve Sayın Zola’nın dediği gibi, Shakespeare’in dilini kullanmak zorundayım.”

1892 yılında *Lady Windermere’in Yelpazesi* adlı oyununu yazmayı tamamladı. Oyun, St. James’s Tiyatrosu’nda sergilendikten sonra alkışlarla sahneye çıkan Wilde seyircilere şöyle bir konuşma yaptı:

“Bayanlar baylar, bu geceden büyük bir zevk duydum. Oyuncular, güzel bir oyunun hoş bir yorumunu yaptılar; sizin değerlendirmeniz de çok akıllıcaydı. Oyunumun ner-deyse düşündüğüm kadar üstün bir yapıt olduğuna beni inandıran gösterinizden ötürü sizi kutluyorum.”

Bu oyun, onun ününü daha da artırmıştı. Her şey oldukça güzel giderken daha önce yazdığı *Dorian Gray'in Portresi* adlı eserinin de aleyhine kullanıldığı, aynı cins ilişkileri konu alan Queensberry Davası tüm bu iyi gidişin sonunu işaret ediyordu. Dava sonunda Wilde, iki yıl ağır hapis cezasına çarptırıldı. İflasa zorlandı, oyunları sahnelerden kaldırıldı ve eşi Constance ondan boşandı. Ağır zindan günlerinin ardından *Reading Zindanı Baladı* yazdığı son eseri oldu.

30 Kasım 1900 tarihinde Paris'te bir otel odasında menenjit hastalığından öldü.

Salome, *Padua Düşesi*, *Lady Windermere'in Yelpazesi*, *Önemsiz Bir Kadın*, *ideal Bir Koca*, *Ciddi Olmanın Önemi*, *Mutlu Prens*, *Genç Kral*, *Dorian Gray'in Portresi*, *Bir Sanatçı Olarak Eleştirmen*, *Reading Zindanı Baladı* eserlerinden sadece bazılarıdır.

Ünlü bir oyun yazarı, oyununun sonunda Oscar Wilde'a düşüncelerini sorar. Wilde ise şöyle yanıt verir:

"Başından sonuna kadar uyuyabildiğim en iyi oyundu."

Salome, illüstratör Aubrey Vincent Beardsley, 1893

Bir yayıncı, Oscar Wilde'dan en iyi yüz eseri seçmesini istediğinde "Bunu yapmam imkânsız, bugüne kadar ancak beş kitap yazabildim" diye cevap verir.

Bir aristokrat, Londra sokaklarında gördüğü Wilde'a arkasından yaklaşıp sırtına şiddetle vurarak "Oscar, şişmanladıkça şişmanlıyorsunuz" der.

Oscar Wilde, "Siz de kabalaştıkça kabalaşıyorsunuz" yanıtını verir.

Oscar Wilde, Fotoğrafçı W. & D. Downey, 1889

Oscar Wilde'dan...

"Çocuklarına masallar yazmak, her babanın görevidir."

"insan ruhu yaşlı doğar, giderek gençleşir. Yaşamın komedisidir bu... insanın bedeniyse, genç doğar ve giderek yaşlanır. O da yaşamın trajedisidir..."

"Övülünce alçakgönüllü olurum, ama sövülünce, yıldızlara eriştiğimi anlarım."

"Öbür gün yapabileceğin hiçbir şeyi yarına bırakma."

"Bir insan kendi kimliğiyle konuşurken pek az kendisi gibidir, ona bir maske verilirse gerçeği anlatır ancak."

"Bazen yıllar akıp geçiverir insan için, gerçek anlamda hiç yaşamadan, sonra da, bütün bir yaşam sığıverir tek bir saatin içine."

"Anlattıklarınız gerçek... Öyleyse neden anlatıyorsunuz? Hiç de ilginç değil; bunu siz de biliyorsunuz. iki tür dünya vardır.

Birine gerçek dünya denir, onu görmek için üstüne konuşmak gerekmez çünkü. Ötekiyse, üstüne konuşulması gereken sanat dünyasıdır, konuşulmazsa var olamaz çünkü.”

“Adamın biri, öyküler anlattığı için köyünde çok sevilirmiş. Her sabah köyden ayrılır, akşam dönermiş. Bütün gün sıkıcı işlerle uğraşmış olan köylüler çevresini sarıp sorarlarmış:

‘Neler gördün bugün? Hadi anlat bize.’

O da anlatırmış: ‘Flüt çalan yarı insan, yarı keçi bir yaratık gördüm. Çevresinde bir sürü peri döne döne dans ediyordu.’

‘Başka neler gördün? Anlat, anlat’ dermiş köylüler.

‘Deniz kıyısına vardığımda, üç denizkızı gördüm dalgaların üstünde, yemyeşil saçlarını tarıyorlardı altın bir tarakla.’

Öyküler anlattıkça, köylüler onu daha çok seviyorlarmış. Bir sabah, yine köyden çıkıp gitmiş, deniz kıyısına geldiğinde bir de ne görsün? Dalgaların üstünde üç denizkızı altın bir tarakla yeşil saçlarını taramıyorlar mı gerçekten! Yürüyüp ormana gitmiş,

bu kez gerçekten yarısı insan, yarısı keçi olan bir yaratık flüt çalıyor, periler de çevresinde dans ediyorlarmış.

O akşam köye döndüğünde, köylüler sormuşlar her zamanki gibi, ‘Gel, anlat bize, neler gördün?’

‘Hiçbir şey’ demiş adam, ‘Hiçbir şey görmedim.”

Pablo Picasso

Pablo Picasso (1881-1973)

“Cisimleri gördüğüm gibi değil, düşündüğüm gibi boyarım.”

21 Ekim 1881 günü 20. yüzyılın en verimli sanatçılarından biri dünyaya gelmişti.

İspanya’nın Malaga bölgesinde doğan Picasso’nun tam adı kısaca (!) şudur: Pablo (El Pablito) Diego Jose Santiago Francisco de Paula Juan Nepomuceno Crispfn Cris-piniano de los Remedios Cipriano de la Santfsima Trinidad Ruiz Blascoy Picasso Lopez.

Babası da bir ressam ve sanat eğitmeni olan Picasso, Madrid’deki Royal Academy’de bir sene akademik eğitim görmüştür.

Picasso yaşadığı dönemin en tartışmalı ve en çok tanınan sanatçılarındandır. “Resimlerim beni sürükler” diyerek sanatı kendini ifade etmenin en özgür şekli olarak yorumlamıştır.

Eserlerinde genellikle sıra dışı bir çizgi çizen Picasso’nun “Balık” adlı tablosunu gören bir kişi “Tuhaf” der. “Bunun neresi balık?” 186

Picasso, “O balık değil” der.

“Peki ya ne?”

“Resim! Sadece bir resim.”

“Herkes resmi anlamak istiyor. Neden kuşların ötüşünü anlamaya çalışmıyorlar? Gece, çiçek, kişiyi çevreleyen her şey neden anlaşılmaya çalışmadan sevilir? Ama resme gelince anlamak istiyorlar.”

Georges Braque ile birlikte Kübizm akımının (nesneleri geometrik biçimlerde gösteren bir sanat akımı) öncüsü sayılan Picasso, bir gece evine dönerken kapıda evine girmeye uğraşan bir hırsızla karşılaşır. Yakalamaya fırsat kalmadan hırsız kaçar. Derhâl evine giren Picasso, hırsızın resmini çizerek polis merkezine gönderir. Bir hafta sonra ünlü ressama şu bilgi verilir:

“Sayın üstat! Gönderdiğiniz resim üzerine çoğu sakat olmak üzere yirmi kişi, iki at, bir kedi ve birkaç adet konserve kutusu yakalanmıştır.”

O kadar çok çalışıyordu ki ünlü ressama “çılgın verimli sanatçı” deniyordu. Sık sık açtığı sergilerin birinde, sergiyi gezen bir kadın Picasso’nun yanına gelerek “Bu resimlerden hiç mi hiç anlamadım!” der.

“Siz Çince anlar mısınız?” diye sorar Picasso.

Kadın şaşırarak “Hayır, nereden anlayacakmışım?” diye sorar.

Picasso sakin bir şekilde tablolarından birini düzelterek “Ama bir buçuk milyar insan Çince’yi hem anlar hem de konuşur” der.

Picasso’nun ününü duyan bir hükümdar onu huzuruna çağırarak bir horoz resmi çizmesini ister. Picasso bu resim için hükümdardan üç ay süre ister. Üç ay dolduğunda ünlü ressam elinde boş bir kâğıt ve kalemle gelerek hükümdarın huzurunda hemen resmi çizer.

Bu olaya şaşıran ve aynı zamanda kızan hükümdar, “Bu resmi madem birkaç dakikada bitirecektin de neden benden üç ay süre istedin?” diye sorar.

Picasso, hükümdarı atölyesine davet eder. Birlikte atölyeye gittiklerinde dolabın birini açan Picasso, dolabın içinde bulunan üç yüzü aşkın çizim çalışmasını gösterir ve şöyle der:

“İşte bu birkaç dakikada çizdiğim resim, üç aylık çalış-mamın ürünüdür.”

Picasso’nun “Anne ve Çocuk” adlı tablosunu satın almadan önce otel sahibi Arnold Kirkeby, sanatkârdan bunun gerçekten kendi eseri olup olmadığını kontrol etmesini rica eder.

Picasso tablonun kaça satıldığını sorar, “Yüz seksen beş bin dolar” cevabını alınca, biraz da böbürlenerek, “Öyleyse başkasının olamaz, mutlaka benimdir” der.

Pipolu Çocuk, 1905

Picasso, yetmiş beş yıllık hayatının sonunda geride, tablo ve heykeller başta olmak üzere, 240 bin eser bıraktı. Bazı resimleri dünyanın en pahalı sanat eserleri arasında yer almıştır. Örneğin "Garçon â la Pipe" (Pipolu Çocuk) isimli tablosu 2004 yılında 104 milyon dolara satılarak, 1990 yılında 80 milyon dolara alıcı bulan bir tablosuy-la en pahalı tablo rekorunu elinde bulunduran Van Gogh'u geçip Guinness Rekorlar Kitabı'na girmiştir.

Guernica adlı tablo Picasso'nun en ünlü eseri olarak bilinir. Savaşın acı yüzünü net olarak gösteren bu büyük tabloda, 27 Nisan 1937 yılında, İspanya İç Savaşı sırasındaki Alman bombardımanı sembolize edilir.

O dönemde Picasso, Paris'te bulunuyordu. Atölyesinde resmi tamamlamak üzereyken içeri bir Alman subay girer. Resme uzun uzun baktıktan sonra

"Bu resmi sen mi yaptın?" diye sorar.

Picasso öfkeli bir şekilde, "Hayır! Siz!" cevabını verir.

Pablo Picasso'dan...

"Benim arayışlarımdan söz ediyorlar, ben aramam ki... Bulurum."

"Ne yapacağını iyi biliyorsan, gidip de onu yapmanın ne anlamı var? Nasılsa, biliyorsan böyle bir deneye girişmenin bir anlamı yok. Başka bir şey yap, daha iyi."

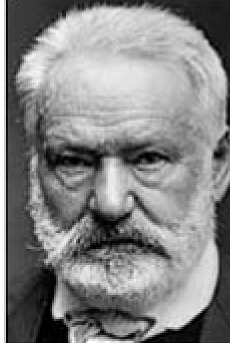
"Anlaşılmaktan daha tehlikeli bir durum var mı? Üstelik bu zaten olası değildir ki hep yanlış anlaşılırsın. Yalnız olmadığını sanırsın, oysa her zamankinden daha yalnızsın."

“insan hiçbir zaman iyi iş becerdim, üstelik yarın da pazar dememeli, durduğun anda yeniden başlamalısın, bir daha hiç dokunmayacağım diyerek tuvali köşeye atabilirsin. Oysa son hiçbir zaman gelmez.”

“Her şeyi söylemem ama her şeyin resmini yaparım.”

“Çalıştığımda rahatlıyor ve dinleniyorum. Beni esas yoran, hiçbir şey yapmamak ya da gelen anlayışsız misafirleri ağırlamaktır.”

“Yapılmadığını görmeden ölmek için, istediğin şeyi yarına bırakmak yeterli... “

Victor Hugo

Victor Hugo (1802-1885)

“Gülmek için mutlu olmayı beklemeyin, belki gülmeden ölürsünüz.”

Bir kürek mahkûmu Jan Valjean ve polis müfettişi Javert arasında geçen kovalamacanın yanı sıra 19. yüzyıl Paris yaşantısının, toplumsal ayrımların ve halkın içinde bulunduğu durumun, haksız adalet sisteminin, ayaklanmaların anlatıldığı dünyaca ünlü roman *Sefille/in* yazarıdır.

Sefiller romanı yayımlandığında Fransız yazar ve şair Victor Marie Hugo, yayıncısına kitabının satış durumunu sormak için şöyle kısa bir mektup gönderir:

“?”

Yayıncı, kitabın ilk günler olmasına rağmen, satış rakamlarının oldukça üst düzeye ulaşmasından dolayı duyduğu şaşkınlığı mektubunda şöyle anlatır:

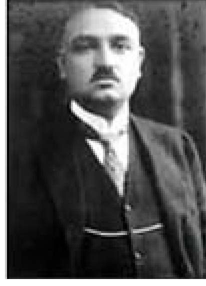
“!”

Babası Napolyon’un generalliğini yapmıştır. Daha sonra babasının Madrid’e vali olarak atanmasıyla çocuk-192 luğunu İspanya’da geçiren Victor Hugo, bu dönemde annesiyle babası arasındaki geçimsizlik nedeniyle babasının yanında kalmıştır. Babası iyi bir eğitim alması için onu İspanyol aristokratların çocuklarının gittiği okula vermişti. Ailesi sonradan soyluluk kazandığı için diğer aristokratların çocukları onu aralarına almamış ve ona kötü davranmışlardı.

İleride yazacağı romanlarında aristokrasiyi yerden yere vurmasının yanı sıra zaman zaman aristokrasiye duyduğu hayranlıkta bunun payının büyük olduğu kitap eleştirmenleri tarafından yazılmıştır.

Sefiller, *Notre Dame’ın Kamburu*, *Cromwell*, *Hernani*, *Doksanüç ihtilali*, *idam Mahkûmunun Son Günü*, *Yüzyılların Efsanesi*, *Deniz işçileri*... Victor Hugo, yaşamı boyunca pek çok roman, tiyatro oyunu ve şiir yazdı.

Şiire yeni başlayan ancak yazdıkları şiirle pek alakalı olmayan bir adam ısrarla Victor Hugo’ya şiirlerini okumaya çalışıyordu. Memnuniyetsizliğini ifadesiyle belli etmesine rağmen adamın “Üstat, şiirlerimi nasıl buluyorsunuz?” sorusuna, Victor Hugo şöyle cevap verdi: “Evet, amacınıza ulaştığınızı söyleyebilirim. Sanıyorum ki hiçbir ahengi olmayan, ölçüsüz, kafiyesiz ve anlamsız bir şeyler yazmak istemişsiniz, tebrikler bunu başarmışsınız!”

Yahya Kemal Beyatlı

Yahya Kemal Beyatlı (1884-1958)

Sessiz Gemi

Artık demir almak günü gelmişse zamandan,
Meçhule giden bir gemi kalkar bu limandan.
Hiç yolcusu yokmuş gibi sessizce alır yol;
Sallanmaz o kalkışta ne mendil ne de bir kol.

Rıhtımda kalanlar bu seyahatten elemli,
Günlerce siyah ufka bakar gözleri nemli.
Biçare gönüller! Ne giden son gemidir bu!
Hicranlı hayatın ne de son matemidir bu!

Dünyada sevilmiş ve seven nafile bekler;
Bilmez ki giden sevgililer dönmeyecekler.
Birçok gidenin her biri memnun ki yerinden,

Birçok seneler geçti; dönen yok seferinden.

Asıl adı Ahmed Agâh’tır. 2 Aralık 1884’te Üsküp’te doğmuştur. Şiir yazmaya lise yıllarında başlayan Yahya Kemal’in ilk şiirlerinde Tevfik Fikret başta olmak üzere Servet-i Fünun şairlerinin etkisi görülür. 1903 yılında Jön Türklere katılmak için gizlice Paris’e gider. Bu olayı yazılarında şöyle anlatır:

“Alafranga neslin birçok çocukları gibi bir Paris sevdasına tutulmuştum. Memleketi zindan, Avrupa’yı nurlu bir âlem gibi görüyordum. İstanbul’un hafiyelik havasından ürkmüştüm. Kendi milli muhitimin cenderesinden kurtulmak, Tevfik Fikret’in şiirinde, Halid Ziya’nın nesrinde ve bu iki müteceddidin peşine takılmış gençlerin eserlerinde, Fransızca’dan tercüme edilmiş romanlarda gördüğüm âleme atılmak istiyordum.”

1912 yılında İstanbul’a dönüşü Trablusgarp Savaşı’na rastlar. Çeşitli okullarda dersler veren Yahya Kemal, Kurtuluş Savaşı sonrası barış antlaşmasının imzalanması için Lozan’a giden heyette danışman olarak bulunur. Sonraki yıllarda milletvekilliği ve büyükelçilik görevlerini yapar.

Hiç evlenmemiştir ve 1 Kasım 1958 yılında İstanbul’da bağırsak hastalığından hayatını kaybetmiştir.

Çeşitli dergilerde yayımlanan şiir ve yazıları daha sonra onun adına kurulan dernek ve enstitü tarafından kitap hâline getirilerek yayımlanmıştır. Yazılarının yanı sıra kitap hâline gelen şiirleri şunlardır: *Kendi Gökkubbemiz* (1961), *Eski Şiirin Rüzgârıyle* (1962), *Rubailer: Hayyam’ın Rubailerini Türkçe Söyleyiş* (1963), *Bitmemiş Şiirler* (1976).

O dönem gelişmekte olan Ankara’ya çeşitli görevler için gelip giden Yahya Kemal’e Ankara’nın en çok hangi yönünü

beğendiği sorulduğunda “İstanbul’a dönüşünü” cevabını vererek, İstanbul’a olan sevgi ve hayranlığını şiirlerinin dışında da ifade etmiştir.

Bir Başka Tepeden

Sana dün bir tepeden baktım aziz istanbul!
Görmedim gezmediğim, sevmediğim hiçbir yer.
Ömrüm oldukça, gönül tahtıma keyfince kurul!
Sade bir semtini sevmek bile bir ömre değer.

Yahya Kemal yemek yemekten oldukça hoşlanırdı. Bir dönem kilosu oldukça artan ünlü şair her zaman çıktığı yokuşların birinde artık mola vererek ilerlemek zorunda kalıyordu. Yine böyle bir günde nefes nefese dinlenirken yokuşta bulunan dükkânlardan birinin tezgâhtarı onu bir şeyler alması için sıkıştırmaya başlar:

“Buyrun beyim, ne alırsınız?”

Üst üste gelen sorulardan bunalan Yahya Kemal, derin bir nefes alarak yerinden doğrulup yola koyulmaya hazırlanırken tezgâhtara “Evladım müsaade etseydin biraz nefes alacaktım” diye cevap verir.

Yahya Kemal ile bir dostu arasında bir gün şöyle bir konuşma geçer:

Yahya Kemal: “Bu akşam yemeği benimle yemenizde bir mahsur var mı?”

Arkadaşı: “Ne münasebet üstat, ne mahsur olabilir, memnun olurum.”

Yahya Kemal: “Peki, bu akşam size geliyorum öyleyse.”

Yahya Kemal lokantaya gider. Mönüye şöyle bir baktıktan sonra kuzu kapaması ısmarlar. Ancak gelen yemekte sadece sebze vardır. Arar tarar ve küçük bir et parçasına rastlayınca garsonu çağırır:

"Evladım yanlışlıkla benim tabağımdan küçük bir parça et çıktı, sizin bir bilginiz var mı, yanlışlık olmasın?"

Pek fazla şiir yeteneği olmayan ve şiirlerini dinlemesi için ünlü şairi sık sık rahatsız edenlerle aralarında bazı konuşmalar geçer.

Bu kişilerden biri tüm şiirlerini okuduktan sonra Yahya Kemal'in görüşünü almak ister:

"Üstadım okuduklarımdan hangilerini beğendiniz?"

Yahya Kemal şöyle cevap verir:

"Henüz okumadıklarınızı!"

Yahya Kemal ile tanışan genç bir şair hemen ona şiirlerinden birkaçını okur ve övünerek ekler:

"Biliyor musunuz, hiç kimseden ders almadım, kendi kendimi yetiştirdim."

Yahya Kemal derin bir iç çekerek, "Vah vah, çok hata etmişsiniz."

Yahya Kemal, "Sizin şiirlerinizi okurken hayretler içinde kalıyorum."

Genç şair, "Nasıl yazdığıma şaşırıyorsunuz değil mi üstadım?"

Yahya Kemal, "Hayır, beni asıl şaşırtan neden yazdığınız!"

Bir toplulukta yeni çıkan şairlerden birinin şiiri okunur. Orada bulunanlardan biri memnuniyetsizce "Adam sanki ayaklarıyla yazmış bu şiiri" diye yorumda bulunur.

Yahya Kemal sakince eklemede bulunur bu yoruma, "Hem de topal galiba!"

Uzun, sıkıcı ve anlamsız bir şiir okuyan şair, “Ben bu şiiri çok büyük bir heyecanın etkisiyle yazdım” der.

Yahya Kemal yeteneksiz bulduğu şairin görüşüne katılır.

“Haklısınız, sizi mutlaka ölümle tehdit etmişler gibi görünüyor.”

Gevezeliğinden dolayı pek sevilmeyen bir adam, Yahya Kemal ve Mehmet Akif sohbet ederlerken yanlarına yaklaşır:

“Sohbetiniz koyu olsun, yine ne yalanlar atıyorsunuz?” Bu söze Yahya Kemal aldırış etmeden şöyle yanıt verir: “Mehmet Akif’e seni övüyordum.”

Yahya Kemal’den... Rindlerin Akşamı

Dönülmez akşamın ufkundayız.
Vakit çok geç; Bu son fasıldır ey ömrüm nasıl geçersen geç!
Cihana bir daha gelmek hayal edilse bile,
Avunmak istemeyiz öyle bir teselliyle.
Geniş kanatları boşlukta simsiyah açılan
Ve arkasında güneş doğmayan büyük kapıdan
Geçince başlayacak bitmeyen sükûnlu gece.
Guruba karşı bu son bahçelerde, keyfince,
Ya şevk içinde harab ol, ya aşk içinde gönül!
Ya lale açmalıdır göğsümüzde yahud gül.

Ve Diğerleri...

Fransa İmparatoru III. Napolyon, soğuk algınlığından yataklara düşer. Özel doktorunun da hasta olduğu bir zamana rastlamasından dolayı başka bir doktor çağrılır.

Yeni gelen doktoru hiç beğenmeyen III. Napolyon memnuniyetsizliğinin ifadesi olarak “Ben sizin isminizi daha önce hiç duymamıştım, pek ünlü biri değilsiniz galiba?” diye sorar. “Bu tedavi şeklinizle şimdiye kadar kaç kişiyi mezara soktunuz?”

Bunun üzerine doktor, hasta olduğu için huysuzlan-dığı her hâlinden belli olan III. Napolyon’a şu cevabı verir: “Mezara gönderdiklerimin sayısı sizinkiler kadar değil efendim. Bu sebeple bugün sizin kadar meşhur değilim!”

ABD eski Başkanı John F. Kennedy’nin İktisat Başmü-şaviri Dr. Walter W. Heler, istatistik hesaplarında yanlışlığa düşülebileceğini şu örnekle anlatıyor:

“Eğer bir insanın sağ ayağı kızgın bir soba üzerinde, sol ayağı ise buz içinde bulunsa, istatistikçi o insanın ortalama olarak rahat olduğunu söyler.”

Sultan Abdülaziz Han'ın sadrazamı Keçecizade Fuad Paşa'ya yetmiş yaşında bir hanımın kendinden kırk yıl genç bir beyle evlilik hazırlığına giriştiğini söylerler.

Sadrazam Fuad Paşa da, "Ahmet müsaade etmez" diye yorumda bulunur.

Merakla sorarlar, "Hangi Ahmet?"

"Karaca Ahmet!" *(istanbul'un tarihi mezarlığı)*

Kanuni Sultan Süleyman, Sultan II. Selim ve Sultan III. Murad dönemlerinde sadrazamlık görevinde bulunan So-kullu Mehmed Paşa zamanında 1570'te Kıbrıs Adası alınır. Ancak bir yıl sonra Osmanlı donanması İnebahtı Deniz Savaşı'nda yok edilir. Sadece Ali Paşa kumandasındaki 42 gemi kurtulur ve ona bu başarısından dolayı Kaptan-ı Deryalık (Donanma Komutanı) görevi verilir.

Kaptan-ı Derya Kılıç Ali Paşa, yeni bir donanma oluşturmanın oldukça maliyetli olacağı hesabıyla Sokullu Mehmed Paşa'nın yanına gelince ondan şu cevabı alır: "Paşa! Sen henüz bu Osmanlı Devleti'ni bilmiyorsun. Bilmiş ol ki bu devlet öyle bir devlettir ki isterse bütün donanmanın gemi demirlerini gümüşten, iplerini ibrişimden, yelkenlerini atlastan etmekte zorluk çekmez. Herhangi geminin aletlerini ve yelkenini yetiştirmezsem bu ölçü üzere benden al!"

İnebahtı yenilgisinin Osmanlı üzerindeki etkisini görmek ve bazı tavizler alabilmek için gelen Venedik elçisine, Sokullu Mehmed Paşa şu tarihi cevabı verir: [202]

"İnebahtı Savaşı'ndan sonra cesaretimizin sönmediğini görüyorsun. Ayrıca sizin kaybınızla bizimki arasında fark

vardır. Biz sizden Kıbrıs Adası'nı alarak kolunuzu kestik, siz ise donanmamızı mağlup etmekle sakalımızı tıraş etmiş oldunuz. Kesilmiş kol yerine gelmez, lakin tıraş edilmiş sakal daha gür olarak çıkar."

Gerçekten de sadece bir kış boyunca iki yüzden fazla gemiden oluşan yeni donanma tüm silah sistemleriyle hazır hâle gelerek bütün Avrupa hayrete düşürülür.

İngiltere'de bir ara başbakanlık da olmak üzere çok farklı kademelerde görev yapmış ünlü devlet adamı Arthur James Balfour (1848-1930) ilerlemek isteyen genç birinin "Diplomasi nedir?" sorusu üzerine şu hikâyeyi anlatır:

"Bir zamanlar tüm doğuya hâkim olan bir padişah varmış. Bu padişah bir gece uykusunda bütün dişlerini teker teker kaybettiğini görerek büyük bir korkuyla uyanmış ve gördüğü rüyayı hemen bir tabirci çağırarak anlatmış. Tabirci rüyayı şöyle yorumlamış:

'Bu dişler senin çocuklarındır' demiş, 'Birer birer hepsi ölecek, sen de onların ölümlerini göreceksin'.

Hiddetlenen padişah hoşuna gitmediği bu yorum üzerine adamın kellesini vurdurmuş ve yeni bir tabirci çağrılmasını emretmiş.

Gelen kişi ise rüyayı şöyle yorumlamış:

'Ülkemizin geleceği için güzel bir rüya bu padişahım. Dişleriniz çocuklarınızdır, siz de Allah'ın sevgili bir kulu olarak o kadar uzun bir ömür yaşayacaksınız ki ülkemizin aydınlığı için bütün çocuklarınızdan fazla yaşayacaksınız.'

Padişah bu yorumdan memnun olarak ona bir kese altın vermiş."

Ünlü İngiliz devlet adamı Arthur James Balfour gence dönerek “İşte diplomasi budur!” demiş.

Osmanlı Devleti’nde çeşitli yıllarda dört kez sadrazamlık görevinde bulunan Kamil Paşa’ya, dönemin Rus elçiliğinde görevlendirilen biri “Efendim, dönüşümde Rusya’dan size ne getireyim?” diye sorduğunda, Sadrazam Kamil Paşa “Aman” der, “Bir mesele getirme de başka bir şey istemem”.

Fransız devlet adamı ve siyasetçisi Georges Clemen-ceau, başbakan olmadan önce İçişleri Bakanı olarak görev alır. Bir gün özel kalem müdürü ile birlikte teftişe çıktığında memurlarından hiçbirini yerinde bulamayınca oldukça canı sıkılır.

En sonunda çıkarken bir memurun masa başında uyuduğunu görünce özel kalem müdürü onu uyandırmak ister. Clemenceau, müdürünün kolundan tutarak buna engel olur ve “Sakın uyandırmayın” der. “Elimizde bir tek o kalmış, uyanırsa o da çıkıp gidecek.”

Fransa’da bulunan bir diplomatımıza, “Osmanlıların Viyana kapılarında ne işi vardı?” diye sorduklarında diplomat şu yanıtı verir:

“İade-i ziyaret, Haçlı seferlerinin iade-i ziyareti...”

Süleyman Nazif Bağdat Valisi iken Ordu Kumandanlığı’ndan bir telgraf alır. Telgrafı alınca birden

rengi atar ve şaşkınlığını gizleyemez. Onun bu hareketi çevresindekileri de telaşlandırır. Telgrafı yanındakine uzatırken yavaşça "Acayip" der. "Böyle emir olur mu?"

Telgrafta şöyle yazmaktadır:

"On bin okka şeker ile bin okka çayın yirmi dört saat içinde temin edilerek sevki."

O dönemde çay genellikle Çin'de üretilmektedir. Böylesine büyük bir istek karşısında Vali eline bir kâğıt ve bir hokka alarak cevap olarak çekilmek üzere şunları yazar: "Çin İmparatoru'na yazmış olduğunuz telgrafın yanlışlıkla vilayetimize gelmiş olduğu tespit edilmiştir."

Osmanlı Devleti'nde birçok ilçede kaymakam olarak görev yapan Şair Eşref, Kırkağaç Kaymakamlığı sırasında dönemin Dahiliye Nezareti'nden (İçişleri Bakanlığı) şöyle bir telgraf alır:

"Tüm masraflarınızın listesini yapıp bildiriniz."

Kaymakam Şair Eşref "Binanın muhtelif yerleri akıyor" diye cevap gönderir.

Bunun üzerine tekrar gelen telgrafta "Binanın nereleri akıyor? Ayrı ayrı yazınız" dendiğini gören Kaymakam, sürekli bildirilen sorunların bir türlü giderilmemesinden yakındığından karşılık olarak şöyle cevap verir: "Binanın musluklarından başka her yeri akıyor!"

Otto Von Bismarck, savaşta yararlılık gösteren askerlere madalya takarken askerlerden birine sorar:

"Asker, yüz altın mı istersin, yoksa bu madalyayı mı?"

Asker sıkılarak, “Madalyanın değeri nedir efendim?”der.

Bismarck, askerin vereceği cevabı merak ederek sorusunu yanıtlar:

“Maddi değeri aşağı yukarı üç altın.”

Asker bu kez kendinden emin bir ses tonuyla, “Öyleyse doksan yedi altınla madalyayı isterim efendim!” der.

Bismarck bir gezi esnasında rahatsızlanır. Hemen orada bulunan ünlü bir doktora götürülür. Rahatsızlığını tam olarak anlamak için doktorun ardı arkası kesilmeyen soruları üzerine Bismarck “Buraya sorgulanmaya değil muayene olmaya geldim” der.

İşini yapmaya devam eden doktor bir yandan da cevap verir: “Eğer muayene esnasında soru sorulmasını istemiyorsanız bir veterinere görünmenizi tavsiye ederim.

Onlar cevap alamayacaklarını bildiklerinden hastalarına hiç soru sormazlar”.

Bismarck sinirlenmiştir, ancak muayeneyi daha fazla uzatmamak için tartışmayı şöyle bitirir:

“Doktorluk bilginizin en az küstahlığınız kadar olmasını dilerim!”

Fransa Kralı XV. Louis’ye yakınlığı ile bilinen biri ona şu teklifi götürür:

“Majesteleri! Akıl vergisi almayı düşündünüz mü hiç? Kimse akılsızlığı kabul etmeyeceği için böyle bir vergiyi seve seve öderler.”

Kral memnun ve alaylı bir şekilde gülerek, “Gerçekten doğru” der. “Bu buluşunuzdan dolayı sizden akıl vergisi almıyorum!”

Bilge bir insandan, iki kardeş arasında, babalarından kalan mirası adaletli bir şekilde paylaştırmasını isterler. Yaşlı bilge ise şu tavsiyede bulunur:

“Kardeşlerden biri malı mülkü ikiye ayırsın, öbür kardeşe de seçme hakkı tanınsın.”

Bir filozofa sorarlar: “Şansa inanır mısınız?”

Filozof cevaplar, “Evet, yoksa hak etmeyen insanların, geçici başarısını nasıl açıklardım?”

Büyük düşünür Farabi, “Sözü uzatanlar karşısında ne yapmamız gerekir?” sorusu üzerine şu yanıtı verir: “Uzun konuşanı, kısa dinlemeli... “

Filozofun biri sırtındaki kürkle övünen bir adamı görünce “Bu kürke güvenme” der, “Yıllarca sırtında bulunduğu zavallı hayvanı, hayvanlıktan kurtaramadığı hâlde sana mı hizmet edecek?”

Bir Yunan filozof ölüm döşeğinde iken, öğrencileri son görevlerini yerine getirebilmek için sorarlar:

“Nereye gömülmek istersiniz? Atina’ya mı, yoksa doğduğunuz köye mi?”

Filozof şu cevabı verir: “Nereye isterseniz oraya gömün. Nasıl olsa öbür dünya her tarafa aynı uzaklıkta.”

“Kiraz niçin kurtlanır?” diye bir bilgeye sorarlar. Bilge “Güzelliğine güvendiği için” cevabını verir.

Aristoteles’e, “Yalan söylemekle ne kaybederiz?” diye sorarlar.

Filozof cevaplar: “Doğruyu söylediğimiz zaman bile, karşımızdakini inandıramamayı.”

Roma İmparatoru Tiberius’tan eyalet valilerinden biri vergileri artırmak için izin ister.

Tiberius şu cevabı gönderir: “İyi bir çoban, koyunlarının yününü kırpar, ama derisini yüzmez.”

İngiliz krallarından biri ülkesini gezerken bir şeyler atıştırmak için bir hana girer. Çıkarken yediği üç yumurtanın hesabını ödemek isteyen krala yüklü bir fatura çıkar. Kral hemen hancıyı çağırır:

“Yumurtaların bu kadar pahalı olduğunu bilmiyordum. Buralarda yumurta az galiba, bu denli değerli olduğuna göre.”

Hancı, “Yumurtamız fazlasıyla vardır efendimiz” der. “Ama onları yemeye gelen kralımız tek olduğundan fiyatlar

böyledir.”

Doğu hükümdarlarından biri ülkesinde sürekli vergileri artırıyormuş. Sonra adamlarını gönderip araştırma yaptırıyormuş. Sonuç olarak “Halk ağlıyor efendim” cevabını alınca vergileri daha da artırıyormuş.

Yine bir vergi artışından sonra yapılan araştırmada hükümdarın adamları şu sonuçla gelmişler: “Halk gülmeye başladı!”

Hükümdar düşünceli bir şekilde sakalını sıvazlamış ve şöyle demiş:

“Demek gülüyorlar. Öyleyse bundan sonra dikkatli olalım!”

Isparta Kralı’na sorarlar:

“Doğruluk mu, yiğitlik mi önemlidir?”

Kral cevaplar:

“Bütün insanlar doğru olsaydı, yiğitliğe ne gerek kalırdı?”

Doğuda hükümdarlardan biri komşu ülkeye savaş açar. Hükümdarın adamları tüm ülkeyi gezerek asker top-luyordur. Köyün birinde yaşlı bir adamın üç oğlu vardır. Hükümdarın emri iletilerek en büyüğü askere alınır. Fakat bir süre sonra yaşlı adam oğlunun savaşta öldüğü haberini alır, çok üzülür.

Birkaç yıl sonra hükümdar bu kez başka bir ülkeye savaş açar. Yine ordu için asker toplanır ve bu kez yaşlı adamın ortanca oğlu savaşa gider. Bir süre sonra onun da öldüğü haberi gelir, yaşlı adamın evinde yine hüzün vardır.

Bir gün hükümdarın adamları yine köye gelir. Yine savaş çıkmıştır. Yaşlı adamın evinin önüne geldiklerinde hiç ummadıkları bir tepkiyle karşılaşırlar. Yaşlı adam ise çıkışır:

"Bana bakın bana! Gidin hükümdarınıza söyleyin bana güvenip de çevreye savaş açmasın. Bundan başka oğlum kalmadı evde!" 210

Halkın büyük tezahüratları arasında şehre giren Prens de Conte, kazandığı büyük zaferin haklı gururunu yaşamaktadır. Fransız ordularının komutanı olarak Rocroi Savaşı'ndan galip çıkan prensin bu başarılarını çekemeyen dönemin ileri gelenlerinden biri yanına sokularak sessizce sorar:

"Hasımlarınız bakalım bu zaferiniz için neler diyecekler?"

Her şeyin farkında olan Prens de Conte, "Bilmem!" der, "Ben de bunu size soracaktım... "

Ünlü bir heykeltıraş güzel bir kadına aşkını ilan etmiştir. Fakat reddedilen heykeltıraş bunun sebebini saçlarının beyaz oluşuna bağlayarak gidip onları siyaha boyatır. Ertesi gün tekrar aşkını ilan etmek için güzel kadının karşısına çıktığında hiç beklemediği bir cevap alır:

"Budala! Sen de baban gibi kovulmaya geldin galiba!"

Ünlü yazar ve eleştirmen Doris Lessing'e genç bir yazar çalışmalarını gönderip fikrini sorar.

Lessing yanıtlar: "Kitabınızda yenilik ve gerçeklik taşıyan öğeler var: Fakat yeni olanlar gerçek değil, gerçek olanlar da yeni değil."

1749-1832 yılları arasında yaşayan Alman edebiyatının dünyaca ünlü ismi Johann Wolfgang von Goethe, yakın dostlarının, “Yoruldun artık dinlen” uyarılarına şöyle cevap verir:

“Dinlenmek için önümde bir ebediyet var.”

Yeni Hayat ve *ilahi Komedya* eserlerinin sahibi ünlü İtalyan şair ve yazar Dante Alighieri, son yıllarını Verona’da Can Grande della Scala’nın sarayında geçirmektedir.

Prens bir gün ona, “Sizin gibi bilgi dolu bir insanın sarayımın nefretini kazanmış olmasına rağmen, şu soytarının herkes tarafından sevilmesine şaşıyorum doğrusu.” der.

Bu sözlere alınan Dante şöyle cevap verir, “En çok sevdiklerimizin bize benzeyenler olduğunu düşünürseniz bu kadar şaşmazdınız Ekselansları!”

Necip Fazıl’a, “Fransa’da yayımlanan bir ansiklopediye Türkiye’den sadece iki şair almışlar” dediklerinde ünlü şair sakin bir şekilde sorar, “İkincisi kim?”

Ressam İbrahim Çallı, dostlarıyla sohbet ederken şu olayı anlatır:

“Bir gün evimize gelen bir hanım duvardaki tablolarımdan birine bakarak, ‘Ay! Ne kadar çirkin resim bu böyle!’ dedi.

Ben de cevap verdim: ‘Karşınızdaki aynadır hanımefendi, tablo değil!’ “

Bunun üzerine sohbeti dinleyenler gülüşmüş ve aralarından biri, “Demek kadın aynaya bakıyormuş ve bunu fark etmemiş öyle mi?” diye sorunca İbrahim Çallı da “Hayır” demiş, “Gerçekten tablolarımdan birine bakıyordu!”

Türk edebiyatının ünlü şair ve yazarı Abdülhak Hamit Tarhan yine bir gün yazmakta olduğu şiir için çalışma odasına kapanmıştır. Uzun süredir uğraştığı fakat bir türlü yerine oturtamadığı mısranın kafiyesi tam aklına gelmişken yazamadan Safiye adlı hizmetçisi içeri girerek ona bir şey sorar. Hizmetçi çıktıktan sonra bulduğu kafiyeyi bir türlü hatırlayamayan Abdülhak Hamit şunları mırıldanır kendi kendine:

“Geldi Safiye, gitti kafiye!”

Alman şair Heinrich Heine’ye kitabını gönderen bir yazar, onun samimi fikirlerini öğrenmek ister. Ünlü şair şöyle söyler “Kitabınızı okurken uyuyakalmışım. Rüyamda tekrar sizin kitabınızı okuduğumu görünce bu kez dehşetle uyandım”.

“Hicivlerinizde isim vermediğinizden kimi kastettiğinizi anlamıyoruz” eleştirisi üzerine Şair Eşref, “Hicivlerim numarasız gözlük gibidir, tüm hak edenlere uyar” diye cevap verir.

Bir toplantıda ünlü sanayici Andrew Carnegie’ye, endüstri için en büyük unsurun; çalışmak mı, sermaye mi, yoksa zekâ mı olduğunu sorarlar.

Bu soru üzerine tanınmış iş adamı şu cevabı verir, “Üç ayaklı bir sandalyenin, hangi ayağı daha önemlidir?”

Henry Ford, 1903’te on bir ortağıyla ve on işçisiyle birlikte eski vagon fabrikasında, bugün dünyaca ünlü olan araba fabrikasının ilk adımını atmıştır.

1908’de el emeğiyle üretilen Model T’nin tutulmasıyla talepler yetiştirilemez hâle gelir ve hareketli montaj hattı kurularak seri üretime geçilir. Böylece otomotiv sektörü büyük hız kazanır.

Model T adı verilen seri arabaların tamamı siyahtır. Siyah boyanın tercih edilme sebebi ise en hızlı kuruyan boya olmasıdır. Bu konuyla ilgi Ford, çalışanlarına üretim hızını düşürmemek amacıyla şöyle söylemiştir:

“Bu arabayı siyah olduğu sürece her renkte üretebilirsiniz!”

Bu dev otomobil imparatorluğunun kurucusu Henry Ford oğlu Edsel ile birlikte lokantada yemek yedikten sonra çıkışta garsonlardan birinin yanındakine, “Bay Ford her yemekte ancak bir dolar bahşiş bırakıyor, hâlbuki oğlu en az on dolar bahşiş bırakmadan çıkmıyor” lafını duyunca geri dönerek şöyle der: 214

“Elbette oğlum benden daha fazla bahşiş bırakır, onun babası otomobil patronu, hâlbuki benim babam İrlandalı basit bir çiftçi.”

Pers Sultanı iki adamı ölüme mahkûm etmişti. Sultanın atını ne kadar sevdiğini bilen adamlardan bir tanesi yaşamını bağışlarsa, bir yıl içinde ata uçmayı öğretebileceği-ni söyledi.

Kendini dünyadaki tek uçan ata binerken düşleyen sultan bunu kabul etti.

Öteki adam inanmayan gözlerle arkadaşına baktı ve "Atların uçamadığını biliyorsun. Nasıl olup da böyle delice bir fikirle çıkabildin ortaya? Yalnızca kaçınılmazı geciktiriyorsun o kadar."

"Pek değil" dedi birinci mahkûm fısıltıyla. "Kendime dört özgürlük şansı veriyorum. Birincisi sultan bu yıl ölebilir. İkincisi ben ölebilirim. At ölebilir. Ve dördüncüsü... Belki ata uçmayı öğretebilirim!"

"Benim başarı formülüm: Erken kalk, geç vakte kadar çalış ve petrol bul..."

Paul Getty

Amerikalı petrol zengini iş adamı

"insanlara ne istediğini sorsaydım, daha hızlı at üretirdim."

Henry Ford

Sanayi devi Ford otomobillerinin kurucusu

"Gördüğüm yüzleri hiç unutmam, ama sizin durumunuzda bir istisna yapacağım."

Grouche Marks

"Ölmekten korktuğumdan değil, sadece ölürken orada bulunmak istemiyorum."

Woody Allen

"Hayır işlerimi bütün dinlerde yapmaya özen gösteriyorum, teknik bir mesele yüzünden öteki dünyamı tehlikeye atmak

istemem!”

Bob Hope

“Yardımseverliğin servetinin gücüyle orantılı olsun, yoksa Tanrı, servetini yardımseverliğinin zayıflığıyla orantılı hâle getirir.”

Benjamin Franklin

“Uruguay milli marşı yetmiş kıtadan oluşuyor ki bu da hazırda tuttukları asker sayısının en iyi açıklaması olabilir.”

Franklin P. Adams

“Neden bunca kişinin odun kırmaktan büyük zevk aldığını biliyorum. Bu aktivitede sonuçları hemen anında alabilirsiniz.”

Albert Einstein

“Aslan ile buzağı beraber yatabilirler, fakat buzağının gözüne pek uyku girmez.”

Woody Allen

“Yanından uzaklaşıncaya kadar, sakın bir timsahla ‘uzun ağız’diyerek alay etmeyin.”

Jamaika Atasözü

“Hep unuttuğum üç şey var: isimler, yüzler, üçüncüsünü hatırlamıyorum...”

Italo Svevo

“Bir reklam ajansının başkan yardımcısı ‘pireyi deve yapan’ bir adamdır. Pireyi deve yapan adam, işe sabah saat dokuzda gelip de masasının üzerinde bir pire bulan ve saat on yediye kadar ondan bir deve yaratmaya çabalayan, sözde yoğun bir

yöneticidir. Usta bir ‘pireyi deve yapıcı’ ise, daha öğle tatili olmadan bunu başarandır.”

Fred Allen

“Kaçırıldığım anda, annemle babam hemen harekete geçmişler: Odamı kiraya vermişler!”

Woody Allen

“Sakın sofrada tartışmaya kalkmayın: Nasıl olsa aç olmayan kazanacaktır.”

Whately

Kaynakça

Ahmet Haşim, *Bize Göre,* Altın Kitaplar, 2005

Aisopos Masalları, Çeviren: Nurullah Ataç, Yapı Kredi Yayınları, 2004

Akın Alıcı, *Hayata Yön Veren Sözler,* Epsilon Yayınları, 2003 Akın Alıcı, *Hayata Yön Veren Öyküler,* Epsilon Yayınları, 2004

Albert Einstein, *Benim Gözümden Dünya,* Alfa Yayınları, 2010

Albert Einstein, *izafiyet Teorisi,* Say Yayıncılık, 1989 Alexandre Dumas, *Monte Cristo Kontu,* İthaki Yayınları, 2003

Benjamin Franklin, *B. F. Takvimi,* Beyaz Yayınları, 2000 Benjamin P. Thomas, *Abraham Lincoln,* Nebioğlu Yayınevi, 1952

Bertolt Brecht, Çev.: F. Ofluoğlu, Ö.Nutku, Y.Onay, A.Çalışlar, A.Cemal, A.Selen, Y.Erten, *Bütün Oyunları Cilt-7, Galilei'nin Yaşamı,* Mitos Boyut Yayınları, 1997

C. C. W. Taylor, *Düşüncenin Ustaları/Sokrates,* Altın Kitaplar, 2002

Demosthenes, *Söylevler,* Dost Yayınevi, 2001 218 219

Diogenes Laertios, *Ünlü Filozofların Yaşamları ve Öğretileri,* Yapı Kredi Yayınları, 2010

Gerard't Hooft, *Maddenin Son Yapı Taşları,* TÜBİTAK Yayınları, 2003

Jack Foster, *Fikir Nasıl Bulunur?* MediaCat Yayınları, 2005

James MacLachlan, *Galileo Galilei,* TÜBİTAK Yayınları, 2008

Jean de La Fontaine, *Masallar,* Çeviren: Sabahattin Eyuboğ-lu, Türkiye İş Bankası Yayınları, 2007

Jeremy Bernstein, *Albert Einstein Fiziğin Sınırları,* TÜBİTAK Yayınları, 2007

J. Richard Gott, *Einstein Evreninde Zaman Yolculuğu,* Arkadaş Yayınları, 2009

Mazhar Müfit Kansu, *Erzurum'dan Ölümüne Kadar Atatürk'le Beraber.* I-II Cilt. TTK Yayınları, 1997

Memet Fuat, *Ahmet Haşim,* Yapı Kredi Yayınları, 1999

Mevlâna Celaleddin Rumi, *Gökyüzüne Merdiven,* Om Yayınları, 2002

Mevlâna Celaleddin Rumi, *Mesnevi'den Seçmeler,* Rumi Yayınları, 2010

Milton Meltzer, *Benjamin Franklin - Yeni Amerikalı,* Epsilon Yayınları, 2004

Mustafa Kemal Atatürk, *Söylev I-II,* Cumhuriyet Kitap Kulübü, 2001

Muzaffer Uyguner, *Yahya Kemal Beyatlı,* Bilgi Yayınları, 1991 Oğuz Saygın, *Beyin Gücünü Geliştirme,* Hayat Yayınları, 2002

Prof.Dr. Abdurrahman Çaycı, *Gazi Mustafa Kemal Atatürk,* Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi, 2002

Prof.Dr. Utkan Kocatürk, *Atatürk'ün Fikir ve Düşünceleri,* Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi, 1999

Platon, *Sokrates'in Savunması,* Kabalcı Yayınevi, 2006 Şakir Eczacıbaşı, *Bernard Shaw,* Remzi Kitabevi, 1999 Şakir Eczacıbaşı, *Oscar Wilde,* Remzi Kitabevi, 2001 Tony Buzan, *Yaratıcı Zekânın Gücü,* Epsilon Yayınları, 2003 Türkçe *Sözlük I-II,* Türk Dil Kurumu Yayınları, 1998 Yusuf Ziya Ortaç, *Portreler,* Doğan Kardeş Yayınları, 1960

http://www.biyografi.net/
http://www.britannica.com/
http://www.devletarsivleri.gov.tr/
http://www.hurriyet.com.tr
http://www.imss.fi.it/
http://www.kimkimdir.gen.tr/
http://www.kulturturizm.gov.tr/
http://www.mehmetakifersoy.com/
http://www.mkutup.gov.tr/
http://www.metmuseum.org/
http://www.milliyet.com.tr/
http://www.nga.gov/

http://www.nobelprize.org/
http://www.ntv.com.tr/
http://www.tdk.gov.tr/
http://www.time.com/

http://www.tr.wikipedia.org/

Yeşil Elma Kulübü

YAYINEVİMİZİN

Yeni çıkan eserleri ve diğer faaliyet bilgilerinden haberdar olmak İstiyorsanız;

ad, soyad, yaş, öğrenim durumuƒ meslek, e posta, telefon ve adres bilgilerinizi

“Yeşil Elma Kulübü Üyesi”

başlığı altında bilgi@elmayayinevi.com adresine gönderiniz.

Kitaplarımızın tamamını www.elmayayinevi.com adresindeki web sitemizden % 25 indirimli olarak sipariş edebilirsiniz.

ELMA YAYINEVİ

olarak kitaplarımızda kullandığımız kâğıl için kesilen ağaçların yerine yeni fidanlar dikiyoruz 12 000 tane dikili ağacımız var.

